

304438

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. I.

చెన్నపట్టణము 1915 సం॥ మార్చి నెల 25 వ తేది గురువారము

No. 325

నంపుటము. ౧.

రాక్షసనామ సంవత్సర శ్రవణ మాసము శుద్ధ పంచమి.

నంచిక 327

గమనింపుడు.

ఫోటో లెక్కలములు (బంగారు పాళీలుగలవి) నెవ్ బ్యూస్, బ్లాక్ బక్స్, మొదలైన వాటిని కొద్దిరోజులవరకు పాక చేసినాము. నెవ్ బ్యూస్ రు 1-8-0 మొదలగు కొనిగలవు. లైసెన్సు మాన్యు రు 55-0-0 లు మొదలు కొనిగలవు. హోమ్ రియములు అతిసరసము రు 17-8-0 మాత్రమే. (సా) సీమ పాయింట్ రు 1-0-0 మొదలు రకములు గలవు. వాతనోప్పి తలనోప్పి పల్లవీపులకు వాణ్యమైన మందు బుడ్డి 6 ఆకాలుమాత్రమే. ప్రతియింట నుండవలసిది. గురువు లేక నే ఆనేకపాటలను హోమ్ రియముల వాయించనేర్చుడి రు 3 లు వెలగల కాకితో త్రెండు పుస్తకములు మాత్రము కొద్దిప్రతులున్నవి. గనుక యీసమయమున హోమ్ రియములను చెన్నపట్టణమునుండి మీ కేవలపులు కావలసినను వెంటనే పంపగలము. ముందుగా ధరలను తెలుసుకొని గౌరవవారు నిష్ఠాయితృత్వ వ్రాయవలెను.

మద్రాసు స్టార్లు సప్లయింగ్ ఏజెన్సీ
15 బ్రాడ్వే మద్రాసు.

గృహనిర్మాణములో అనవసరమైన వ్రయమును తగ్గింపుడు.
తేకుమానులు.

గృహము నిర్మించుటలో ముఖ్యమైన ఖర్చుకలపయే. అట్టి కలపకొనుటయందు కొంచెము జాగ్రూకతగా నుండిన చాలలాభము కలదు. వేయేల, మాణ్డ గృహమునకు కావలసిన రంగూను తేకు కలప చిన్న కిటికీలనుంచి దూలములువరకు పనికివచ్చు అన్ని రకములు; కమ్మలు, వానములు, బల్లలు, దూలములు, పెద్దమానులు, చవుకగా దొరకును.

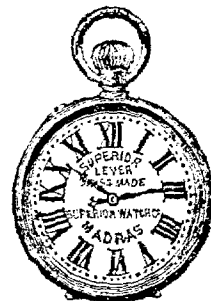
ఆర్. య్. ఆర్. బటన్సు.

స్టీలుమాన్యు పలకలు. రీపరుబర్డలు మొదలు గాగల వన్ని పరియితర మార్కుల పయన్న మద్రాసు ధరకంటె తక్కువ. తెజవాడ, తెనాలి, బందరు గుంటూరు, బొంబే తాలూకాలు నిజాము రాజ్యములో కొన్ని తాలూకాల్లో మద్రాసుకంటె కాకివాడ, సామిపట్నము; రయిలుచాల్సీలు తక్కువ. కావలసినవారు యిట్లు వ్రాయుడు.

ఆచంట సుబ్బారాయుడుగారు.

కంట్రాక్టర్సు, కల్పన ప్లంట్లు, కాకివాడ.

సుపీరియర్ లీవర్ జ్యూయల్స్ వాచ్.
గొలుసుతో సహా ధర రు 3.0-0. పోస్టేజి 0-4-0.
దీనికి 5 సంవత్సరముల గ్యారెంటీ గలదు.

ఈగడియారము డబ్బులమీద మాకంపెని శేరు ఎజ్జెనిసిరా తొ నాడింపబడి యుండును. ఇది నాచుట కందమై తలపామును, డబ్బులూఫ్ అను గ్లాసు దోమునగలిగి మొరటుపనులకు దగియుండును. పెట్టెమాత్రం భాగమున గ్యారెంటీ చీటి అతికించి యుండును. సీమ నుండి

మాత్ర తయారుచేయబడినది. కాన నెవరియొద్దను జిక్కుచు. ఒకరోక్కరును తీయుదురను తలంపుతో తక్కువ వెలనుంచి తిమి. చాల కాలము పనిచేయునట్టి, స్వల్ప ధరగల గడియార మిదియొకటియేయని యనభవంబున దెలియును. ఇదిగలకనేక గడియారములు ఖర్చయి యోగ్యతొపత్రముల నంది యున్నది. ఒకటి తెప్పించి చూడుడు. మా పట్టణమున కనేకులు కొని సంతసింపిరనిన, శ్రీమంతుల తెందుకు సుపీరియర్ వాచ్ కంపెని, పోస్టుబాక్సు నెం167, మద్రాసు

కస్తూరి

వివర్ణములకు, కలరాకు, శుద్ధికి, వాలింతోగములకు, వాతములకు, చిన్న బిడ్డల జబ్బులకు పుష్టికి కస్తూరి యుపయోగమైన మందని సర్వత్ర తెలిసియున్నది. కాని కస్తూరి బంగారును కన్న ప్రాయముగలవేతను నవనర సమయములందు దొరకుచు నున్నది. మా డిపోయెంబలి కస్తూరియందు దిశర వద్రాము తనియును శేర్పల్లెవై ఇంతవరకు మాత్రపు నుండి కొనిన వారల కీవిషయము తెలిసియున్నది కొనిన వారికి సారి రక్షించిన విజము తెలియవలదు. అట్లు చేయుటవలన కలితి కస్తూరిని గొని మోసపోయి. రులం 1-కి రూ. 80-0-0

ఆదిపచ్చికాన లేక జిన్న

మలం 1 కి రూ. 3-4-0

గోరోజనము

మలం 1 కి రూ. 5-8-0

తామర తైలము

మా తామర తైలము ఒక్కడెన్నాను ఆడు అగాలకు కొని నాలుగైదు సారులు వాచినను డల తామర నిష్ఠా లనుగను. నయము కాని యెడల మీ ఆరు అగాలు తిరిగి తీసికొన వచ్చును.

తేలు, నురద, ఏనుగుగజ్జ మొదలగువానికి మంచి మందు. అనేక సంవత్సరములు, మానవులు శాధ పడినవారు దీనివలన తత్తణమే సుఖమును పొందిరి. వేలకు వేలు డబ్బాలు విక్రయము. వెల 1-కి 0.6.0 అమృతాంజనము డిపో, } 108, క్రోకోట్టి, బొంబాయి } 6,7 తంబు శెట్టిపిల్లి, మదరాస్.

యుద్ధ చరిత్రము

సంవత్సరాదినంచిక!

సంవత్సరాదినంచిక!

ఆంధ్రపత్రికయొక్క ఆరవసంవత్సరాదినంచిక సిద్ధమగుచున్నది. ఆసంచికయందు విద్యావంతులైన యాంధ్రమహాజనులచే వ్రాయబడిన నిర్బంధ సైన్యసేవ, ప్రాచీనతీర్థి, దేశ చరిత్ర, సెనలలు, సంగీతము, సంస్కరణము, హీనజాత్యుద్ధరణము, యోగనిద్ర, ధీరాధాన, మహామృత్యు, శత్రువీరమోహంస, రణగీతములు మొదలగు వివిధములైన వ్యాసములును, ఆంధ్ర మహాజనుల చిత్రపటములును పూర్వమునలే ప్రచురింపబడుచుండుటయొక్కానిపుడు లోకము నంతయును కలవరపరచుచున్న మహాసంగ్రామచరిత్రము సయిత మింక్రిందివిషయములతో ముద్రింపబడుచున్నది:-

1. జర్మని, ఫ్రాన్సు, రష్యా, ఇంగ్లాండు, అస్ట్రీయా, తుర్కీ మొనలగు రాజ్యముల చరిత్రములు పటములు; 2 యుద్ధమునకు ప్రత్యక్ష కారణములు పరోక్ష కారణములు; 3 యుద్ధ హ్యాండుబుక్, వాటిపటములు; 4 భిన్న రాజ్యముల సైన్యబలము, నౌకాబలము, విమానబలము వాటిపటములు; 5 మక్రగల్ప నిర్మాణము వాటిపటములు; 6 నానారాజ్యముల సైన్యముల ఖరీదుగల పటములు; 7 రాజుల సేనాధ్యక్షుల మంత్రుల నౌకాధ్యక్షుల పటములు; 8 యుద్ధప్రదేశముల యుద్ధసామగ్రిల పటములు; 9 యుద్ధమునకు సంబంధించిన వివిధవిషయములను యెప్పు 400 పటములు దీనియందు బ్రచురింపబడి యాంధ్ర ప్రచురణములందపూర్వముగ నుండగలను. పెద్దయోగ్యతయందు 300 పుటలకు మించియుండును. రాక్షసనామ సంవత్సర పంచాంగము రంగులపటములు కీర్తిశేషులైన లోకవీర్యాస్థ గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి రంగులపటమును చేర్చబడియున్నది. ఇంత వ్యయముచేసి ముద్రింపబడినను,

ఆంధ్రపత్రిక సంచిత్ర చందాదారులకు	వెల	0	8	0
అర్ధసంచిత్ర	..	0	12	0
ఆంధ్రపత్రిక సంచిత్ర దినపత్రిక విమానముల చందాదారులకు	..	1	0	0
ఇతరులకు	..	2	0	0

పోస్టుఖర్చులు వేసుగ ననూలుచేయవలెను

యుద్ధచరిత్రసంచికను బడుమరొగువా రిప్పటినుండియును (చందాదారులును కానివారును) దరఖాస్తులను బంపుకొనుట యుచితము. ఆలస్యమైన యా శా ధి ౧ గ ము కలుగ నచ్చును. దిన వానిపత్రిక చందాదారులకు తగినన్ని ప్రతులుమాత్రము ముద్రింపబడుచున్నది. ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, తంబు శెట్టిపిల్లి, మద్రాసు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ కల్యాణం.

5-వ వర్ధంత్యుత్సవము.

ఈనెల 20-న తాళిబొమ్మ మంచినీటిపట్టణమునందలి ఆంధ్ర జాతీయ కల్యాణయోగ్య వర్ధంత్యుత్సవము న్యాయమూర్తి శంకరనాయుడుగారి ఆధ్వర్యమున కల్యాణాలాభనమనందు నైభవముతో జరిగెను. సుమారు రెండువేలమంది సభ్యులు సభాస్థానము నలంకరించిరి. గుంటూరు ఏలూరు బెజవాడ మొదలగు పట్టణములనుండియు చుట్టుప్రక్కల నుండు గ్రామములనుండియు పెద్దలనేకులు విచ్చేసి యుండిరి. ప్రాదరా బాసనండి శ్రీమతి సరోజినీ దేవిగారును ఆమెభర్తగారును మహారాష్ట్ర గోవిందరాజులు నాయుడు గారును విచ్చేసి సభ్యులకంతయు సత్సహజనులైరి.

కల్యాణల మందిరము జెండాలతోడను నలంకార వస్త్రములతోడను రంగుకాగితములతోడను ఛర్మవాక్యములతోడను మహాపురుషుల పటములతోడను చిత్రచిత్రముగ శృంగారమై యుండెను. సభ సుగ 4-30 గంటలకు ఉపనివద్యాక్య గానముతో ప్రారంభమయెను. కల్యాణల సెక్రటరీ యగు పట్టాభి సతారామయ్యగారును ఆధ్యక్షులగు మానమంతరావు గారును తమసోదరులు చదివిరి. విద్యార్థులు తమయొక్క బహుమానములను శ్రీమతి సరోజినీ దేవియొక్క హస్తములనుండి పైకొనిరి. ఇందు ఆగేకమంది చేలిపనలయందు కాళలమును సంపాదించినందుకు బహుమతులను బడసినవారైరి.

విద్యార్థులు ఇంగ్లీషు తెలుగు భాషలయందు పఠనములును వయస్కరముగ చేసి సభ్యుల కానందమును కలుగజేసిరి. తరువాత శ్రీమతి సరోజినీదేవిగారు తమసహజ వక్తృత్వానై పుణ్యముతో సభాసమలవీనుల విందుగొల్పించు యానములయొక్క ఛర్మములను గూర్చి యుపన్యసించిరి. శంకరనాయుడు గారు కల్యాణలద్వయమును క్షాపించుచు యిట్టివిద్యావిధానమును ప్రోత్సహముచేయవలసినవిధాయకము. దేశమునందెట్లు ఆయియున్నదో విపులమైన యుపన్యాసమున వెలియవలసి. మరాఠీ యడవల్లి దక్షిణామూర్తిగారు 500 రూపాయల విరాళమును ప్రకటించిరి వందేమాతరగానముతోడనాడినను సభ ముగిసెను.

పాఠశాలలకు రక్తుల ఆందోళనము.

[పురవాసి వర్ధమండి.]

ఈనెలకు వీరవెట్టి కొట్టుకు పోయినదన్న సామితి మాగ్రామములో అప్పుడప్పుడు తిట్టడగుచుండును. మాగ్రామము నరకస్థలమనియును, కోమల్లు ఏమి తదితరులేమి మూడు వంతుల జనము వర్తకమే జీవనముగ గలవారని చెప్పవచ్చును ఎక్కడ ఏవై పరిత్యము గలిగినను కలుగక పోయినను ఆసంఘి కొంచెము ఎవరిచెవిలోపడినను ఏదోయొక విధ్వంసస్వరూపము చాలకమానదు. ఎవరైతే ఎక్కడనో బంగారాఖారములతో నల్లరిచేసివుండు మాగ్రామచుట్టును పెద్దగాలిగోపురము వరకు వీధులవెంట కచ్చిపట్టు భావింపచి వర్తకులు వెక్కురు భయము నొందిరి. ఇప్పుటికిని ఆభయము పూర్వముగ నగించునట్లు కనపించదు. తరువాత మశూచికభయము తిట్టించి ఇప్పటివరకు ఆ నేకవిధ మలవాదకలుగజేయుచున్నది. ప్రార్థకునికైన ఎవరునుబయటకు రానడమలేదు. పులిపొడవుల మట్టియొక ఆందోళనముతట్టించెను. ఈనర్వ మాగ్రామాధికారు లొక టమకుప్రచురము చేయుట, ఆయంతెముకు మానవర్తకులందరు మట్టియొక విధముగ నుంచేసికొనుట, ఒకరికితెలియకుండ మరియొకరు వారివారి సరకులను కొంతకొంత ధరలవద్దించి అమ్మకము చేయుట, చిట్టి చివరకు బ్యాంకు ఏజంటుగారితో చెప్పట, ఆయెంటంటు గారు భీమవరం తాలూకాలో జమాబందీ చేయుచున్న మా గము కలక్టరు దొరవారి నోటీసు లోనికొచ్చుట, మా గ్రామాధికారులు వారు అతిత్యంతముగ అక్కడకు కలిపించుట, వారు వారికి తాలూకా అక్కినునంది కచ్చి సర్కార్లకును కనుపర్చుట, ఆ సర్కార్లకునంగతులనే గ్రామములో వారు టమకుమూలముగ ప్రచురించినామని సంజాయిషీయ్యట, చిట్టిచివరకు ఇటువంటియు వర్తకుల వృత్తాంతం నోరేమని సుబ్బిపట్టినవారు నిశ్చయించుట, నిశ్చిని మా గ్రామవర్తకులకు విలియపరుచుదేని సుబ్బిపట్టినవారిని దృష్టి పులిపిచ్చట, గ్రామాధికారులు తిరుగావచ్చి ఈ సంఘటల కందరిని తెలియచేసి టట్టించెను. తరువాత మా వర్తకుల సంఘాతము కొంతకంత ర్థము గాని పూర్వముగ నగించిట్లు చెప్పువీలులేదు. సామయిన శాస్త్రార్థములకు విరుద్ధమును చెప్పుట మనదేశములో నేరీ నాచారము కాదు. ఒక్కొక్కపురా

ణమే వైష్ణవులు విష్ణుపరముగను, శైవులు శివపరముగను నగ్గముచెప్పుటలేదా? శ్రీనివాసశాస్త్రిగారి బిల్లునుగురించి పూర్వపురావరామరామరామ సంఘసంస్కారమును వారివారి వాదముల కనుకూలముగ చెప్పుచుండుట మనము చూచుచున్నాము గదా! ఆ ప్రకారముగనే మానవర్తకులు ఎవరికి తోచిన యర్థము వారాసర్వోత్కలరుకు చేసినారనిన ఆశ్చర్యమేమి? ప్రస్తుతము విశాఖాంధములో జరుగుచున్న యుద్ధభయముచేత ఓడలు ఆంగ్లేయదేశమునకు చేరవకు భయము లేదనియు, ఏవర్తకులయిన వారి సరకులను అమ్ముటకును, పంపుటకును ఇచ్చెమున్న యెడల ఆట్టి సరకులను కొను ఆంగ్లేయ వర్తకులకు తాము తెలియచేసెదమనియు, ఆ సంఘి ఏవర్తకులుగాని తమ పేర వ్రాయవచ్చుననియు పరిశ్రమల డయిరక్తురుగారు ఈ సర్కార్లయను ప్రచురము చేయించిరట. గవర్న మెంటువారు ఈ మిషమిద నిజుర సరకుల శీఘ్రము తెప్పించుకొని ఆ సరకులన్నియు యుద్ధరంగమునకు పంపుదుగని మా వర్తకులు పెద్ద యుచ్చేసి భయమంది, వారి సరకులను తక్కువ ధరలకయిన పరిభాషా చేయుటకు ప్రయత్నము చేయుచున్నారట!! ఇది కేవలము విరుద్ధవాఖ్యాన మని చెప్పవలయున్నది. డయిరక్తురు గారి యభిప్రాయము వర్తకుల సరకులు పరిభాషా చేయించి వర్తకాభివృద్ధిచేయుటకును వర్తకులకు లాభము చేయుటకుగాని మరియొకటి గానట్లు స్పష్టముగ కనుపించుచున్నది. ఇట్టి సిద్ధిలో మా వర్తకులు తత్తరపడుట మాధత్వమని చెప్పవలయున్నది. కనుక ఎవరికద్వంద్యుర నిల్వ సరకులున్నయెడల సడరు డయిరక్తురుగారికి తెలియపర్చి ఏ వర్తకులకయిన పరిభాషా చేయించుకొనుట జేయమని తెలియచేయుచున్నాను.

నెల్లూరి స్త్రీదరు గుమాస్తాల వేరుగిరియాలై.

నూతన సంవత్సరము ప్రారంభమైనది. వసంతు డెల్ల ప్రదేశముల నలంకరించుచున్నాడు. నిన్నటిదినము పంచమి శనివారము విశ్రామదినము. నెల్లూరిలోని స్త్రీదరు గుమాస్తాలందరును ముందు జేసికొనిన యేర్పాటు ప్రకార ముదయము నాగుగుంటల కొకచోటజేరి తమ మిత్రులతోగలిసి జట్కూల నెక్కుసరికి నాడుగంటలాయెను. బండ్లుసాగెను. గుమ్మములు పరుగిడనాకంభించెను. బండ్లవాండ్లు కొరడాకర్రల బండ్ల చక్రములవైనదను “టంగు, టంగు” నని గుర్రములు మరింత పరుగిడసాగెను. అప్పుడు నూర్యోదయమగుచుండెను. పొగవలె నావరించియున్నమంచు బాలశూర్య కిరణములచే పటాపంచలై పోవుచుండెను. ఎనిమిదిమైళ్ల దూరముననున్న శేదగిరికి చేరుబడినరోడ్డు ఈ రాజధానిలో ప్రశస్తమైన వానిలో నొకటి. దీనికు తరమున పినాకిని నదియు దక్షిణమున సాగరమని చెప్ప నొప్పు పెద్దతటాకము చూపున కింపుగా గన్నట్లుచుండె. రోడ్డున కిరుతలంతుల దాళవృక్షములు వారులుతిరి శ్రీకృష్ణుని స్వామివారి యాలయమున కేగు భక్తుల గాపాడుటకై నిలవబెట్టబడిన భటులరిలి గానవచ్చెను. ఉదయమేగుం చాతిక గంటలకు బండ్లు స్వామివారికొండకింద విడువబడెను. కొండకిందినచి వైనమున్న స్వామివారి యాలయమునకు చేరుబడినరోడ్డున మేమందరము ముస్మాతికమైలు నడచితిమి. ఆహా! స్పటికమువలె నిర్భయమైనకాంతి గలిగి మందమారుతముచే వీచికల మెల్లమెల్లగా దమనాించి వచ్చువారికి స్వాగత మొసగు జలముగల కోనేటికటి దృష్టచరిమయ్యెను. దాని దరియంతరి దాని నానుకొని మరియొకటి కావచ్చెను. ఈవిధముగా నేడుకొనేరులు పరుసగా గానవచ్చెను. వీనికి దక్షిణమున స్వామివారిశాల యొకటియు పుష్పద్వానవనమును గలవు ఈ తోటలోని మనోరంజని గుండెవైరా పుష్పములు తమతావుల వెల్లడల బ్రసరింపజేసి భక్తులహృదయముల మరింత నానందింపజేయుచుండెను. మర్కటములు గుంపులు గుంపులుగావచ్చి చింత మామిడి మొదలగు ఫలవృక్షములపై దుముకుచు, ప్రేలాడుచు, వెక్కిరించుచు దమయాప్రవర్తంబు తోగూడి ఫలముల భూచుచు దమ్ము బట్టుకొనుటకు వచ్చిన పాంశుల బెడరించుటకాముననట్లు వెరపులేక నలిపాపువము తో కిలకలమనుచు జనుల తలలమీదుగా దుమిక పరుగిడుచుండెను. వానికొక్క జనులచ్చటచ్చట బియ్యము గుప్పలు బోసిపోవుచుండు. మేమచ్చటికి నెనిమిది గంటలకుజేరి సరోవరముల జలకమాకి సంధ్యాదికర్మల పరమి యచ్చట లోకలు ఘంతువారిచే గట్టించబడిన సత్రములో ముందుగా జేయబడిన యేర్పాటు ప్రకారము ఫలాహారముల గ్రహించి యిచ్చానుసారముగ దిరుగ నారంభించితిమి. కొందరు వింతలజూడ నేగువారును, కొందరు దట్టముగ, కల్యాదివృక్షములక్రింద చేరుబడిన తిన్నెలపై భద్రపుకొనుచును, కొందరు గోపురములనాడ వెల్లువారును, కొందరు కోతులసభాపముల నవలోకించువారును

కొందరుచతుర్ముఖులై పారాయణముచేయువారునై యుండిరి భోజనములయిన పిమ్మట మేమందరము విశ్రమించితిమి. కొంతతడవుకు దాళవృద్ధంగ హోమియాది మనోహరనాదములు మమ్మెల్ల నొక్కచోట జేర్చును “రామదాసు”గారి చరిత్ర హరికథాకాలక్షేపము చేయుబడెను. నూర్యాస్తమయ కాలమున సంధ్యాదికార్యముల నిర్వర్తించి మేమందరము వారికేళ తాంబూల కర్పూర ధూపాదుల పల్లెరంబులనిడికొని అరమైలుయెత్తున కొండమీదనున్న స్వామివారిని దర్శించుట జేసితిమి. అప్పుడే మహాశైలవనముల బంసురంబ గునంధకారమును బాప చంద్రికల వెదజల్లెడు మనోజ్ఞమూర్తి - తార కా నాథుడు మి ణుత్తు మి ణు కునునుచు గగనంబున నగపడెను. వనశైలానుల విహారింపుప్రాణుల లిమికక్ష్మమునుండి తొలగించి హృదయము నకు జల్లదనముగూర్చెడు బాంధవుకు కుముదబాంధవుడుగాక మరెవ్వడు గలడు. మేము కొండవైకి నొక్కొక్క మెట్టెక్కు నప్పటికిమాహృదయములు శ్రీకృష్ణసహస్రనామార్తియందొక్కొక్క మెట్టుచొప్పున లీనమైపోవుచుండెను. స్వామివారి మహాత్ములగూర్చి పలువిధముల ప్రసంగింపసాగిరి. “లక్ష్మీకృష్ణసహస్ర నామములు పఠింపబడుచుండెను. శైలోత్తమభాగమునుండి ప్రాగ్విజ్ఞ జూయనప్పటికి రేరాజు శ్రమదీర్చుకొనుటకై విశ్రమింప బరచిన. తెల్లదుప్పటియా యనునట్లుమాతలకాము లోని నీరు కావచ్చెను. మేమందర మాలయములోని కేగితిమి. స్వామివారికి దులసీ పుష్పపూజల నర్పకునిచే జేయించితిమి. వాకిట మేళము మ్రోగుచుండె. అర్చకుడు ధూపములజేసి కర్పూరముకొని ఘంటాఘదంబు జేయుచు నీరాజనము నీయదొడగెను. ఆనవోహరమూర్తి యాకార మెల్లను తేజోవంతమై యెన్నటికిని మరపురానికళల మాహృదయముల నెలకొల్పెను. కొందరు విగ్రహారాధనముల దూరదరు పరమాత్ముని కళలు సగుణరూపమున హృదయమున నాటుకొననిది నిరాకారు నిరామయుడు నిరంజనుడు నిర్వికల్పుడు నీశ్వరుని ధ్యానించుట మన తరమా? ఈతకొట్టవలెనన్న కాలుచేతులతో నీటిని నెట్టివలయు ననవచ్చునుగాని యిదిచేయుట దుష్కరము. ఎక్కడో యొక మహాత్ముడు నిర్గుణ పాసనమున ముక్తిలేదిన మాత్రముననే మన కందరికి సులభమగునా? తరువాత మేము కొండదిగి భోజనముచేసి, తాలిరి బండ్లనెక్కి రెండుయామములంతరి స్వగృహములు చేరితిమి.

నెల్లూరు రామశర్మ.

The Kistna District Co-Operative Bank (Ltd.)
Masulipatam.

కృషాడిస్త్రిక్టు కో-ఆపరేటివ్ బ్యాంకు (లిమిటెడ్) బందరు

మూలధనము 1,00,000
భాగము 1-కి రు 100 చొ॥ 1000 భాగములు
ప్రస్తుతము వసూలు చేయబడిన మూలధనము 50,000
వడ్డీకి దాచిఉంచుకొను వారికి (డిపాజిటు చేయువారికి)
6 మాసములు ఉంచుకొనె యెడల నూటికి సంతకు రు 5 చొ॥
6 మొదలు 12 మాసముల వరకు ... .. 5 1/2 చొ॥
1 సంవత్సరము అంతకువైన ఉంచుకొనె యెడల రు 6 చొ॥
వడ్డీ 6 మాసముల కొకపర్యాయ మివ్వబడును.
మృదాను గవర్న మెంటువారి నెం 1267 రు
ప్రకారము గవర్న మెంటు ఉద్యోగస్తులుకూడ భాగములు పుచ్చుకొనవచ్చును. వడ్డీకి దాచిఉంచుకొన వచ్చును.
జంధ్యాల గౌరీనాథశాస్త్రి, ప్రసిడెంటు
చిన్నం రాజమన్ను, ఆనరికేక్రటరీ

దేశోద్ధారకుడగు
గో కే చ రి త

ఈ స్వార్థత్యాగ పవిత్ర చరిత్ర మిందు విపులముగా వర్ణింపబడి యున్నది. భారతీయులకు - ముఖ్యముగ నాంధ్రులకు ఈ మహానీయు డాదర్శనీయుడు. గ్రంథ మచ్చుోనున్నది. చదువదగినది.
హెచ్. వి. కృష్ణఅండు కో.
చిత్రాద్రిపేట, మదరాసు.

చెన్నపురి శాస్త్రసభ.

చెన్నపురి శాస్త్రసభ సమావేశము

“1915-16 బడ్జెటులో కొత్త ప్రారంభపాఠశాలలను పెట్టించు నిమిత్తము 50 వేలను ప్రస్తుతమున్న పాఠశాలలలో పెద్దతగుతులు పెట్టించునిమిత్తము 50 వేలను శాంక్షను చేయబడిన సామ్యక కథనముగా చేర్చబడవలయును” గతసంవత్సరమిట్టి తీర్మానమునే గాని శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు ప్రతిపాదించిరి. అప్పుడు లక్షరూపాయ లిరుగుకొరకు ప్రత్యేకింపబడునని దొరతనమువారు తెలుపుటచే తీర్మానము రద్దపరచుకొనబడెను. ఈబడ్జెటులో రాష్ట్ర పాఠశాలలకును బాలికాపాఠశాలలకును 89 వేలు ఏర్పరచబడినది. ప్రారంభపాఠశాలలకు ఇండియాదొరతనము వాకేమియు నిచ్చియుండలేదు. కొత్త పాఠశాలలను పెట్టించుట ఆంధ్ర శాస్త్రము 7,96,00 మంది పిల్లలు రాజధానిలో 22,000 లో వరు ప్రైవేటి పాఠశాలలలో చదువుచున్నారు. వాంతుకు వైగా గ్రామములలో చదువుట కవకాశములేదు. అప్పుడు ప్రైవేటి పాఠశాలలు చాలతక్కువగా నున్నవి. కానీ ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నించి పాఠశాలల సౌకర్యముగచేసి విద్యాభివృద్ధిని కలిగింపవలెనని గాని సి. వి. యస్. నరసింహారాజుగారు ప్రతిపాదించిరి.

1915-16 లో సంవత్సరము 4 సంవత్సరములలోను 8481000 వ్యయపరచబడినది. దీనిలో 18146900 ఇండియాదొరతనమువారిచేతికి. తక్కిన 16,67000 గాస్ట్ యిదొరతనమువారిచే క్యయపరచబడెను. ప్రారంభ పాఠశాలల నిమిత్తము 2759000 నుండి 50,78000 వరకును వ్యయము పెచ్చింపబడినది. నుమారు 24 లక్షలు పెచ్చింపబడినది. ఇటు లుండగా దొరతనమువారు విద్యా విషయమున పాడుపు చేయుచున్నారనుట యసంభవము. 1915-16 లో కొత్త పాఠశాలలకు ధన మొసంగబడలేదుగాని దొరతనమువారి సహాయమున బొందుచున్న పాఠశాలలకు గ్రాంటులను పూర్తిగానిచ్చుటకు 2లక్ష తేర్చుపరచినది. ఇదివరకు దొరతనమువారిచేత పాఠశాలలకు సహాయము సరిగ్గాచేయకున్నారని ఈసభలో నుడువబడి యున్నందున ఇప్పుడు వారటుల సహాయము చేసినందుకు వారిని నేపట్టుట కవకాశములేదు. డి. పి. డబ్ల్యూ. లాభా ఖర్చులుగూడ చాల నవసరమైనవిగా నున్నవి. వానిలో 50లక్షలు తగ్గించబడినవి. ఆదాయము తగ్గుచున్నది. డి. పి. డబ్ల్యూ. వ్యయము పెచ్చుచున్నది. అట్టిచో విద్యావిషయమున లోభ త్వము చూపుచున్నట్లు న్యాయముగాను. సాధ్యమగువరకును వ్యయపరచబడినది. అని గా. వి. వానపరహదూరు పి. రాజగోపాలాచార్యులుగారు నడిపిరి.

మేము దొరతనమువారి యదారభావమును ప్రశ్నించుటలేదు. మేము దీనికి దానికి సామ్య ప్రత్యేకముగ నేర్పరచబడవలెనని కోరుచున్నాము. ప్రారంభవిద్య విషయమున జటిలితమేమియును జరిగియుండలేదు. గతనాలుగు సంవత్సరములలోను 696-1784-80-841 చొప్పున వరుసగా నాలుగెండ్లగాను కొత్తపాఠశాల లేర్పరచబడినవి. ఇది సంతృప్తికరమున నీలులేదు. ప్రభుత్వమువారు కొన్ని లక్షలను మాత్రమిచ్చిరి అని సడపయోగకరముగనే వ్యయపరచబడినది. ప్రారంభవిద్య నిమిత్తము లక్షరూపాయల నొసంగెదమని నిరుడుచెప్పిరి. తమకువృద్ధిగలిగిన ధనమంతయును ప్రభుత్వమున్న పాఠశాలలమాత్రమే వినియోగపరచుచున్న కొత్తపాఠశాలల నిమిత్తము తమ స్వాధీనమున లేని సామ్యులవై నాధారపడుట నిరాధారపద్ధతియగును. ఈసంవత్సరము ఇండియా దొరతనమువారి వలన పెట్టిపాపమును నపేక్షించుట కవకాశములేదు. ఈసంవత్సరముగూడ యుద్ధము జరిగినచో ముందుసంవత్సరము కరువు కలుగవచ్చును. అందువలన ముందుసంవత్సరముగూడ నేమియును ఇండియాదొరతనమువారి యర్హతలు. ఇటులెంతకాలము వేచియుండవలయును. కాననే మిత్రులను 2 లక్షలలో 1 లక్ష ప్రారంభ పాఠశాలలను కొత్తగా పెట్టించుట కొసంగుటని కోరితిమి. ప్రస్తుతమున్న పాఠశాలలకు సహాయము చేయదగినదే. ఏదో కొంతవిద్య పీడిత్యుట కవకాశ మేర్పడియున్నప్పుడు మరల వారికి సహాయము చేయుట యుత్తమముగాదాయని శ్రీనివాస శాస్త్రిగారు నడిపిరి. తీర్మానము పీడిపోయినది. ఈవిషయముననే శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు ప్రతిపాదించిన సెంచిన తీర్మానమును రద్దుచేసికొనిరి.

పాఠశాలలలో వైద్యపరీక్ష.

పాఠశాలలలోని విద్యార్థులను వైద్యులచే పరీక్షచేయించు నిమిత్తము 10 వేలు ఏర్పరచవలెను. 1917 వ సంవత్సరమున ప్రభుత్వము యాజమాన్యము కింద లండనులో

జరిగిన అంతర్జాతీయ మహాజనసభవారు దీని ప్రాముఖ్యతను నిర్దేశించి యున్నారు. ప్రారంభ పాఠశాలలో విద్యార్థులను చేర్చుకొనుటకు కొంచెము ముందుగాని ఆసమయమునగాని తరువాతగాని వైద్యపరీక్ష చేయబడవలయునని 1907 వ సంవత్సరము ఎస్.కే.ఎస్. ఆక్టుగా నుదహరింప బడినది. పాఠశాలలలో పరీక్షలు జరుగవలెనని పాఠశాల సంఘమువారు నిర్ధారణచేసిరి 41 వేలమంది పిల్లలను పరీక్షించుటకు 52 వేలు వ్యయమగునని యూహించి ఇండియా మంత్రిగారి ఆనుమతిని గోరుచు బొంబాయి దొరతనమువారు వ్రాసియున్నారు. ధనలోపమనియును వైద్యులంగినవారు లేరనియు తలచింద్రులకిందలి భావము గాగ్రహ్యము కాదనియును మిగతవచ్చును. 10 వేలలో వారంభింపవచ్చును. ప్రకటించిన యడలతగిన వైద్యులు దొరకకపోరు. నెకండర్ పాఠశాలలలో సీపర్వతి ప్రారంభించిచో కలిపింద్రుల యజ్ఞానుడురాదు. బొంబాయి దొరతనములవారుచేసిన దానిని మదరాసు దొరతనమువారు చేయకుండ మానరని తలచునని గా. వి. పి. నరసింహాయ్యులుగారు నడిపిరి.

దొరతనము వారిదివరకే దీనివలంబించిన నిశ్చయించిరి. మొదటది చెన్నపురిలోనే పరీక్షించుటకు నిశ్చయించబడినది. మదరాసు కాకోశ్చరేషను వారు కొత్తగా పెట్టించిన పాఠశాలలలో అసిస్టెంట్ సర్జను డబ్బాగలవారిలో నిర్దేశింప చేసియున్నానాచేత నీ పరీక్ష చేయుటకు నూచన లంగీకరింపబడినది ప్రస్తుతము ఇ. యస్. యస్. ఆఫీసు తనిఖీకింద నీపరీక్ష చేయించుట కట్టి ఆఫీసుకును సర్దుబాటుచేయలేని సర్దుబజరలుగారు రిసి. కలవులలో మెడికలుకాలేజీ ఆఫీసుకునని చేయగలుగును. పెద్దయందొగిచే పరీక్ష చేయించవలెనని ప్రభుత్వమువారికి తలపుగలదు. దాని ఫలితమునుబట్టి ముందుసంగతి ఏర్పడగలదు. పాఠశాలలలో కారీకవ్యాధులును నేర్పటగూడ చాల ముఖ్యమని దొరతనమువారు నిశ్చయించిరి. దానికి ప్రత్యేక మొక అధికారిని నిశ్చయించిరి. అని గా. పి. రాజగోపాలాచారిగారు నడిపిరి. పిమ్మట నీ తీర్మానమును దీనినిబోలిన మంయొకతీర్మానమును రద్దుచేసికొనబడెను.

పట్టణనిర్మాణ సేవకవర్గము.

“పట్టణనిర్మాణ విషయములను పట్టణములను వెంపకము చేయు విషయములను గురించిన సలహాలను లోకలుబోర్డులకును మ్యూనిసిపాలిటీలకును తెలుపుట కొక యధికారిని సహాయోద్యోగులను నియమించ వలయుననియును అందులకుగ వ్యయముల నిమిత్తము 20 వేలు ఏర్పరచ వలయుననియును ఈసభవారు శ్రీగవర్నరుగారికి నూచించుచున్నారు.” అను తీర్మానమును ప్రతిపాదించుచు “ఇందులకు వలయుధనమునొసంగుట కష్టము కాజాలదు. ప్రాథమిక గణాంకము ప్రద్యోగోపన్యాసములవలన నీవిషయమున దాన క్రి ఇమడుచిందని. మ్యూనిసిపాలిటీలలో జరుపబడవలసినమార్గమునగున్న 1918 దొరతనమువారు కొన్ని యింపుల నేర్పరచియున్నారు. కాని యా ప్రకారము ధనసహాయముచేయుటకును ఆశోగ్యనిధులను కొనసాగించుటకును అనుపపత్తి కనబడుటచే లోకలుబోర్డులు పట్టణమును విస్తరింపజేయుట యనువిషయమున మరొకన్ని మార్పులతో కొన్ని నిబంధనల నేర్పరిచిరి. ప్రాథమిక గణాంకము గారు వెల్లడించిన యదారభావముల ననుసరించి పట్టణ నిర్మాణ విషయములనుగూర్చి హిలోఫడేశము చేయదగిన యొకయధికారిని నియమించుట ప్రజలమేలునకును మితవ్యయ మునకునుగూడ హేతుభూతమగును. ఇప్పుడు శానిటరీ కమిషనరుగారి ప్లానులను పరీక్షించి దొరతనమువారికి పంపుచున్నాము. ప్రస్తుత మాయన గమనించు విషయములలో నూతనముగ బోధింపబడిన విషయములన్నియో గమనింపబడుటలేదని నేను నుడివిచో నది యాయన కగౌరవ కరమని తలంపబడగూడదు. అన్ని తరగతుల ప్రజల సీక్రితులను బాగుగ తెలింగిన హెండ్సోవోద్యోగుల కొకరికిదరికి తగిన యభ్యాసమొసంగినచో ప్రజల యభిప్రాయము గుణ్యముగను వ్యయమధికములేకుండను పట్టణ నిర్మాణము కొనసాగగలదు. జిల్లాలో మ్యూనిసిపాలిటీలకు తగిన పిల్లలు లేరు. తగినపని వాండును తగిన యూహలును లేకుండుటచే నీవతులు చక్కగ నెరవేరుటలేదు” అని గా. మోచెర్ల రామచంద్రరావుగారు నడిపిరి.

ఈ తీర్మానమును దొరతనమువారు రంగీకరించినచో మ్యూనిసిపాలిటీగారు గూడ కొంత వ్యయమును భరింపుటకు సిద్ధముగా నున్నారని నుడువుచు గా. వి. పి. కే. రామానుజాచారిగారి తీర్మానమును బలపరిచిరి.

ప్రభుత్వమువారి విషయమునందును ప్రాథమిక గణాంకముగారు ప్రారంభించిన పనిని కొనసాగించుటయందును గల ప్రాముఖ్యతను బాగుగా గురించియున్నారు. చాల సమర్థుడగు నొక పట్టి నిర్మాతను ఇంగ్లాండు దేశమునుండి పిమ్మించుటకు ప్రభుత్వమువారు యాహించుచున్నారు గాని యుద్ధకాలమున ప్రస్తుత మట్టివారెవరును చిక్కుట కవకాశములేదు. అంతవరకు నుపనికంత రాయము కలుగకుండ లాంక మైరు గారి నందు లకు నియమించుటకు దొరతనమువారు రంగీకరించిరి. ఆయన ఇటీవల ఫ్లోరెన్సులోనుండి నున్నప్పు డీవిషయమున చాల శ్రద్ధ వహించియున్నారు. ఇంగ్లాండునుండి ప్రజలుకు నచ్చువరకును లాంక మైరుగా రాపని చూచెదరు. దీనికి కావలసిన సామ్య సర్దుబాటుచేయుట కిబ్బందిలేదుగాన దీనికి 20 వేలు వేరుగా నియోగకర్తలేదని గా. వి. పి. నరసింహాయ్యులుగారు నడిపిరి. అంత గా. రామచంద్ర రావుగారు తీర్మానమును రద్దపరచుకొనిరి.

సంచార వైద్యశాలలు.

“ఈరాజధానిలో సంచారవైద్యశాలలు నేర్పరచు నిమిత్తము 20 వేల నిర్దేశించవలెను” అను తీర్మానమును ప్రతిపాదించుచు “ప్రతిగ్రామమునను వైద్యశాల నెలకొల్పుటకు సాధ్యముగాదుగాన కొన్ని వైద్యశాలలను సంచారము చేయు పద్ధతి నేర్పరచినచో నట్టి లోపము చాలవరకు నివారణము కాగలదు. సంచారవైద్యశాలలలోని వైద్యశాలలు 70-80 గలవు. అవి యొకయూరనుండి మరొకయూరకి పోవుచున్నాకొక్కచోట 10 దినములుండి మందులిచ్చి మరొకయూరకి పోవుచుండును. ఇట్టివిధానము నొకటిదొరతనమువారికి విన్నవించితిని గా. నరసింహారాజుగారుగూడ నాకెగించియున్నారు” అని గా. మోచెర్ల రామచంద్రరావుగారు నడిపిరి.

ఈవిషయమున స్వస్థ జనరలుగారు పంపినపోర్ట్ ఈనెల 9 వ తేదీని మాకుచేరినది. సంచారవైద్యశాలలలోను పంజాబులోను జరుగుచున్న విషయములందు విరింపబడినవి. దానిని సాకల్యముగ చూచుటకు వ్యవధానము చాలి యుండులేదు. సాధ్యమగు సంతత్యర లో దాని నావరణమున తెల్పుటకు ప్రయత్నములు చేయబడును. ప్రస్తుతము కొన్ని చిక్కులు కలిగియున్నవి. రాజధానిలో ఐ. యస్. యస్. అధికారులు 55 గురు గలరు. వారిలో 37 గురు యుద్ధపుసలలోనున్నారుగాన వారిస్థానమున అసిస్టెంట్ సర్జనులు పనిచూచుచున్నారు. మరొకెంతమంది అసిస్టెంట్ సర్జనులు చేర్చబడినగాని ఈకార్యము కొనసాగదు. ముం దొకటి రెండు సంల నాటికి వైద్యశాలలసౌకర్యముగ నేర్పరచవచ్చును. అని గా. కాన్స్టేబులుగారునడిపిరి. తీర్మానము రద్దుచేసికొనబడెను. నాటికి చిథి చాలించబడినది.

మరల 15వ తేదీ బుధవారమునాడు యథాస్థానమున యాక్టివైటిని సభ సమావేశమైరి. శ్రీ గవర్నరుగారుధ్యక్షత వహించిరి. శనివారమునాడు విచ్చిన వారందరును వచ్చియుండిరి. నాడు రాని అమాచులెంబి మరకాత్రులు గారుగూడ నేడు వచ్చియుండిరి. వ్యవసాయవిషయములకు బడ్జెటువిషయములను గా. కాన్స్టేబులుగారు ప్రతిపాదించుచు మంచి పనులను కలిగించుటకు కొన్ని స్థానము లేర్పరచుటకు బడ్జెటులో 8000 ఒసగబడినవి. డిప్యూటీ డైరెక్టరు నియమింపబడిన పిమ్మట నాయన యెచట స్థానము లేర్పరచ బడదగునో నిర్ధారణ చేయబడునని గా. కే. ఆర్. వి. కృష్ణారావుగారి ప్రశ్నకు సమాధానముగ నుడిపిరి.

కంగాయములో నొకపశువుల యుల్పత్తిస్థానము నేర్పరచవలయుననియు అందులకు 20 వేలేర్పరచవలయు ననియును గా. చిదంబరనాథ మొదల్యులుగారును వేరువేరు ప్రదేశములలో నిట్టిస్థానము లేర్పరచవలయుననియు అందులకు 50 వేలేర్పరచవలయుననియును గా. సి. వి. యస్. నరసింహారాజుగారును ప్రతిపాదించబడిన తీర్మానములు రెండును చర్చింపబడినవి. శాంపునుగారు నూచించినరీతిని కంగాయములోనో ఒంగోలులోనో యొకస్థానము నేర్పరచిన చాలదనియును డెల్టా ప్రాంతములోగూడ నేర్పరచవలయుననియును గా. నరసింహారాజుగారునరి. పశ్చిమ సముద్ర తీరమున గూడ నేర్పరచవలయునని గా. రామను మిగతవారునడిపిరి. డిప్యూటీ డైరెక్టరుగారు నేనవికాలము ముగియునంతలోనియమింపబడుచున్న అప్పుడానున స్థలనిర్దేశమును చేయగలుగుదురని గా. కాన్స్టేబులుగారునరి. అనవసరమగు వ్యయముకలుగకుండ నీస్థానములను దొనతనమువారు నేర్పరచురని శ్రీగవర్నరుగారు వక్కాల్పించిరి. ఏకోయొకచోట నొకస్థానము నేర్పరచిన ప్రయోజనము లేదు. వెక్కువోట్ల నేర్పరచ వలెనని గా. రామచంద్రరావుగారునరి. కంగాయమునకు ప్రాధాన్యమువ్యవహరింప గా. చిదం

బరవాడ మొదలగు గ్రామాల్లో. మొదట నౌక స్థానము మాత్రమే ఏర్పడుచు వచ్చినది. ఇందును భవనమును కట్టించి దీనిని నిర్మించి మరొక గూడెం నేర్పించి బడు ననియును గాని కార్యములు జరుగలేదు.

మొదటికి మిగిలేనుండి పొయ్యిమంటలను గూర్చిన తీర్మానమును గాని తీర్మానము ప్రతిపాదించిరి.

రామచంద్రరావుగారి ప్రతిపాదనను పరిశ్రామికాధికారి నొకతనమునా దుర్భరము నొసంగిరి. అందుకు సంబంధముగ దొరతనమునాకు 50 వేలు చెల్లించిరి. ముందు సంవత్సరము మొదటికి చెల్లించబడును అని గా. శ్రీ. ఆర్. పి. కృష్ణారావుగారి ప్రతిపాదనమును, డి. పి. డబ్బూరు వారు దిక్కుమాలగుటచే బోధించి పోరాటము కట్టించుట ప్రకటించిరి. అది త్వరలో పని ప్రారంభింపబడునని గా. రామచంద్రరావుగారి ప్రతిపాదనను సమాధానముగా ను గా. రామచంద్రరావుగారి పాతాళము నుండి విడిచిరి.

పరిశ్రామికాధికారి.

(హోంసు పంపించు) పాతాళమునాకు త్రవ్వకుట చేయుటకు చెల్లుట యిచ్చునని సమాధానముగా తీర్మానించుటకు ప్రతిపాదించి కృష్ణారావుగారి కింద నుంచుకొనియును నిర్మించిరి. కొంతమంది చేయవలయుననియును గా. శ్రీ. ఆర్. పి. కృష్ణారావుగారు ప్రతిపాదించిన తీర్మానము ప్రస్తుతము సామర్థ్యముకాదనియు క్రమముగ నిర్మించుట చేయవలయుననియును గా. తీర్మానము రద్దుపరచుకొనబడెను. కృష్ణారావుగారు ముందు ఎరువులు.

ముందు సంవత్సరమునందు చేయవలయుననియును దొరతనమునాకు లక్షరూపాయల నేర్పించియున్నానని ఆయన తిరిగి చెప్పి ఎరువు కింద నుంచుకొనియునేనా మరలవచ్చుట ఎరువుగా నుంచుకొని పరిశ్రమకునాడ ప్రభుత్వమునాకు యిచ్చునని నియమించుట చాల అవసరము. పాతాళమునాకు కింద చేయుచున్నారని సమాధానముగా తీర్మానించుట. రామచంద్రరావుగారి తీర్మానమును ప్రతిపాదించి సామర్థ్యముకాదనియు నాపని దొరతనమునాకు పూనెడ గా. ప్రతిపాదించుచున్నది. తీర్మానము రద్దుపరచుకొనబడెను.

మొదట కృష్ణారావుగారు గురించిన తీర్మానమును గా. శ్రీ. ఆర్. పి. కృష్ణారావుగారు ప్రతిపాదించిరి.

వరదలవలన కాపాడుట.

వరదలవలన పంటలకును కలుగవలసిన కాపాడుటకు దొరతనమునాకు లక్షరూపాయల నేర్పించవలెను. నిరుడు కృష్ణారావుగారి 20 గ్రామములు నీటియందునని గా. శ్రీ. ఆర్. పి. కృష్ణారావుగారు ప్రతిపాదించిరి.

చెట్ల సంవత్సరముల నుండి వరదలు చాలవలయు కట్టించుచున్నది. ఇందుకు వినియోగింపబడు వ్యయము గూర్చియు కాజాలరు. ఇది యవసరముగా కార్యము కాదు. ఆలస్యము చేయవలసింది కాదు అని గా. రామచంద్ర రావుగారు నడిచిరి. గా. శ్రీ. పి. యస్. నరసింహారావుగారు గూడ నావకార్యమును బలపరచిరి.

మొదట కృష్ణారావుగారు ప్రతిపాదించి; చాల బలముగ కట్టించుచున్నది. నిరుడు వరద మిక్కిలిగ వచ్చినది. కట్టించుట లేదు. కాపాడుటయు కలిగియున్నది. ప్రతిపాదనయు దొరకతేదు. దొరతనమునాకు కాపాడుటను సరింప నిశ్చయించిరి. కృష్ణారావుగారు కాపాడుటను వరదలను లక్షపక్షమున తిరిగి వచ్చుననియును. పరిశ్రమ ప్రారంభముననే వరదరావునని ప్రకటించుట. కాపాడుటను సంఖ్య పెంచుట. గ్రామములలో వారి సహాయముగూడ కొనవచ్చును. గ్రామమునకు సలహాను సలహా చేయవలసిన ముందుగానే తెలిపినాడనియు కనెమనే మాటలను గట్టిపెట్టినాడనియు. గ్రామములకు గూడ వారివారి గ్రామములవద్ద గట్టిపెట్టిన వేతనమిచ్చి కూలీలకొరకును కొనవచ్చును. ఎక్కడో ఒకగట్టును బలమును బలముగ గల రక్షణకన్న ఈ పద్ధతినే చాల మేలు కలుగును అని గా. కృష్ణారావుగారు చెప్పిరి. తీర్మానము రద్దుపరచుకొనబడెను.

మొదట ఇంజనీరుగారు.

నీటిపారుదల కార్యముల కొనగవలసినాము చాలదు. కాన మరల మొదటికి యిప్పించవలెను. ఈ పనులే కృష్ణారావుగారి చాల ముఖ్యమైనవి గా. పి. యస్. కృష్ణారావుగారు నడిచిరి.

ఇది యాదొరతనమునాకు కింద 50 లక్షల రి. లక్షల రి. అందులో కొంత విద్యార్థిని మి. తి. కొంత పాఠశాలమున మి.

తీర్మానము వ్యయపరచుట. అందులో నల్లతూ నీటిపారుదల పనులకు పయోగింపబడును. ఇందులకు దొరతనమునాకు నిరుడు తప్ప నిదివర కన్నా నిచ్చియుండవలెను. మొదటికి తీర్మానించిన 1912-13 సంవత్సరమునకును 5 లక్షలకు దాటిన మొత్తమును బడినది. అని గా. శ్రీ. హోంసు ప్రతిపాదించిరి. మరల 50 వేల చెల్లించినందుకు వందలముల నొసంగుచు గా. పి. యస్. కృష్ణారావుగారు తీర్మానమును రద్దుపరచుకొనెరి.

నిర్మించుటకు తీర్మానమును గా. శ్రీ. హోంసు ప్రతిపాదించిరి.

గిండిలో కట్టించుటకు ఇంజనీరుగారు కాలేజీ మొదలు 2 లక్షల రి. లక్షల రి. నొకలక్ష తగ్గింపబడినది. సుమారు 5 సంవత్సరములలో పని పూర్తి కావచ్చునని గా. శ్రీ. హోంసు సమాధానముగా గా. శ్రీ. హోంసుగారు నడిచిరి.

మహమ్మదీయ బాలికా పాఠశాలలు.

నాగపట్టణము మున్నగు ప్రదేశములలో మహమ్మదీయ బాలికా పాఠశాలలను కట్టించుటకు 20 వేల నేర్పించవలెను మహమ్మదీయ బాలికల విద్య చాల వెనుకబడి యున్నది. నిరుడు నాగపట్టణము మున్నగు నీటిపాటి వారు నాగపట్టణమున నొక పాఠశాలను నాగూరులో నొక పాఠశాలను ప్రారంభించిరి. ఈ రెండు పాఠశాలలను ఆరెండిండ్లలో చెల్లించవలసిన చాల ఇబ్బందిగా నున్నది. మొదటి పాఠశాలలో కాపాఠశాల తీర్చుకొనవలసిన నవనవనము మహమ్మదీయ బాలికలకు తమ పిల్లలను మొదట పంపవలెనుండిరి. కాని అచట మహమ్మదీయ మొదటి ప్రాథమికాధ్యాయులు గాన నున్నారని తెలిపినవిట్లు పంపసాగిరి. ప్రస్తుతము 200 మందికిల్ల చదువుకొనుచున్నారు. కాన వానికొక శతమందిరముల నేర్పించిన మరల తలచుచున్నారనియు, ఇటీవల నాగపట్టణములోని మహమ్మదీయ బాలికా పాఠశాలనుండియు నకు 5000 రూపాయలను సాహాయ్యముగ 12000 మందిరమునా రిచ్చిరి. నాగూరు పాఠశాలకునూడ సాయము చేయవలసిన యావశ్యకత కలదని గా. అహమదుచంద్ మరకాయగారు తీర్మానమును ప్రతిపాదించిరి.

కట్టించుటకు పాఠశాల మందిరములను పూర్తిచేయుటకును ఇప్పుడు వానికి మరలవలెను చేయుటకును దొరతనమునాకు 4 లక్షల 24 వేల రూపాయల నొసంగి యున్నారు. నాగపట్టణము నిరుడు ప్రారంభించుటకు నిరుడు యుత్తముని దొరతనమునాకు నిశ్చయించిరి. ఇబ్బందులు దీర్చిపెట్టుటకు సహాయము చేయవలెను. అయిన గూడ నీ మహమ్మదీయ బాలికా పాఠశాలను కట్టించుట 9 వేల రి. ఇదియొక్కటే నిర్మాణముగాన మిగిలుట సహాయము చేయవలసింది గా. రాజగోపాలాచారిగారు నడిచిరి.

ఇంకొక రి. వేల రి. 12 వేల రి. నాగూరులోని నాగపట్టణములోనూ గూడను ఆరేసి వేల రి. 2 మందిరములను కట్టించవలెను ప్రతిపాదనలు విన్నవించిరి.

మి. వి. పంతులుగారు విద్యాకాళాధికారిగారికి వ్రాసిన వారు చేయగలుగుచునని గా. రాజగోపాలాచారిగారు నడిచిరి. తీర్మానము రద్దుపరచుకొనబడెను.

జిల్లా బోర్డులకు పెనుము గ్రాంటులు.

జిల్లా బోర్డులకు కట్టడములను మి. తి. మి. తి. 16,92,726 రూపాయలలోను 1,75,000 ప్రత్యేకముగ బోర్డులకు కంటే నలు చేపులు మున్నగునవి కొరకని నిశ్చయింపవలెను. నిరుడు విశేషవాదన జరిగిన గూడ మరల నిసంవత్సరమున మలబారు దక్షిణకన్నడము జిల్లా బోర్డులకు భవనములను చేయవలెను కారణముగ వడరు. జన సంఖ్యలోను విస్తీర్ణములోను గ్రామముల సంఖ్యలోను లాండు సెను వనములలోను గూడ దక్షిణకన్నడము జిల్లా బోర్డులకు జిల్లాలను బట్టి చూడగ 9 వ ది. గను 10 వ ది. గను 11 వ ది. గను మున్నది. మలబారులో నిదివరకే 1254 మైళ్ల బోర్డులు. దక్షిణకన్నడమునంటే చిన్న జిల్లాలో గూడ 1913-14 నకు పూర్వము 885 మైళ్ల బోర్డులు. అట్టివో నచటి వారు పన్నుధికముగ వనము చేయగలిగెను కారణమును ప్రతి సంవత్సరము సారెండు జిల్లాలకే మొదటి మొత్తము నీటిరుగు భవనములలో చర్చింపవలెను ఆ జిల్లాలో నవసర మగవడకున్న గూడ నొసంగుట న్యాయము కాదని గా. శ్రీ. రామయ్యంగారికి తీర్మానమును ప్రతిపాదించిరి. ఇది యాక్షేపణము కాదని గా. శ్రీ. పి. రామను మి. నను గారు తీర్మానము నకు వ్యతిరేకముగా నడిచిరి. ప్రతిపాదన నొక జిల్లాకే కొంత సామర్థ్యము పద్ధతి యాక్షేపణమున గా. రామచంద్రరావుగారు నడిచిరి.

ఈ విషయము బాగుగ చర్చింపబడినది. గా. శ్రీ. శే. కవిగారి తీర్మానము వీగిపోయినది. మరల నీ తీర్మానమున నూతన విషయములు ప్రతిపాదించవలెను. ఆ జిల్లాలకు సహాయము కల్పకము. అందులకు వాగ్దానముగ పన్నులను వనముల చేయుటయే నిదర్శనము. ప్రజలకు పనిచేసి నూతనము దొరతనమునాకు సహాయము నేపేక్షించుట యొక్కము కాదని గా. శ్రీ. శివస్వామయ్యగారు నడిచిరి.

నేటి పుట్టిన చర్చ వెంచుటకులన లాభము లేదనియు తీర్మానము వీగిపోయినది. నేనెరుగును. ఇతిరజ్జి. బోర్డుల కన్న సహాయము మలబారు జిల్లా బోర్డుల వారు పన్ను చెల్లించుటలో నిధర్మమును నేనుగ్రహింపబడవలెను. వెళ్ళు జిల్లాల వారు రూపాయి కొక యజ్ఞానమున నేనెను పన్ను చెల్లింపవలెను. అన్ని జిల్లాల వారు గూడ సహాయము పన్ను చెల్లించుటకు కొరకు చేయున్నారని నేను మలబారు వారికి తెలుపగలగాని వారధముగ పన్ను చెల్లించుట యొక సుగుణమనియు దానిని తక్కిన వారందరు నవలంబించవలయుననియు తలంపగూడదు. దొరతనమునాకు పట్టించుట చాల మందిగలది దొరతనమునాకు సంతసింపవలసిన పనిలేదని గా. శ్రీ. శే. కవిగారు నడిచిరి.

ఈ రీతిగా ప్రత్యేక మారెండు జిల్లాలకు మాత్రమే ఎట్టి యావశ్యకతయు ను కనపడకున్నను దొరతనమునాకు భవన సహాయము చేయుట వలన కానన సభలో మనోమరకముల కవికాశమేర్పడునగాన దొరతనమునాకు బాగుగ నాలోచించి చేయుట మంచిది. మొత్తము 14 లక్షల నొసంగుచు నందులో 1 లక్ష 74 వేలు ప్రత్యేకము 2 జిల్లాలకు మాత్రమే యిచ్చుట న్యాయముగాదు. దీనికి కాననము కలదో లేదో నేనెరుగను. తమమను ముందుగా నున్న వారిని గూడ సమయము నగట్టు కార్యములను దొరతనమునాకు రొక్కచుచున్నారని గా. శ్రీ. శివస్వామయ్యగారు నడిచిరి.

ఆ జిల్లా లభ్యముగ పన్ను చెల్లించుచున్నవను కారణమున వాని కభ్యముగ సామర్థ్యమును. దేశమందు నివసించు వారికందరికిని సాధారణముగా నిమిత్తము ప్రజాశాసములలోని ద్రవ్యములను వ్యయపరచవలసినదిగా నున్నదని గా. రామయ్యంగారు నడిచిరి. మరల గా. శివస్వామయ్యగారు వీరికి సమాధానము చెప్పిరి. తీర్మానము వీగిపోయినది.

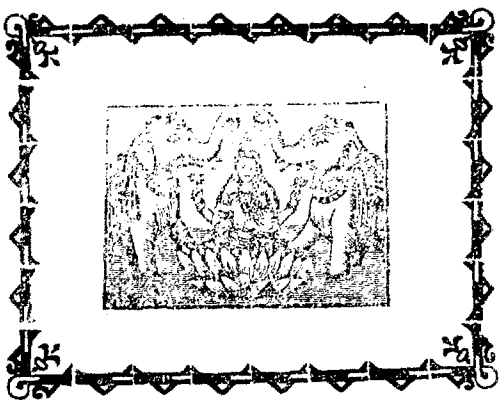
రామనాడు తాలూకా బోర్డులకు సహాయము రామనాడునుండి కిలక్కురికి మంజిరొడ్డును చేయుటకు రామనాడు తాలూకా బోర్డునకు 50 వేల చెల్లించవలెను. కిలక్కురి సముద్రతీరపు రేవుపట్టణము. వర్షాకాలములో ప్రజలు ములలోను నీళ్ళలో నడువవలసియుండును. తాలూకా బోర్డులకు భవనములే. హిందువులకును మహమ్మదీయులకునూడ చాల ముఖ్యములగు పుణ్యక్షేత్రము లీదారిలోనున్నవి గా. అహమ్మదు తంజివర కార్యగారానికి తీర్మానమును ప్రతిపాదించిరి. గా. రామయ్యంగారు దానిని బలపరచిరి.

ఈ విషయము లొక బోర్డులకు చర్చింపదగినదిగాని కానన సభలో చర్చింపదగినదిగాదని గా. శివస్వామయ్యగారు నడిచిరి. తీర్మానము వీగిపోయినది.

మదరాసు బోర్డులకు కాననమును సుసంపాదించుట బిల్లు గా. శివస్వామయ్యగారు తీర్మానమును ప్రతిపాదించిరి. ఈ కాననము 1905వ సంవత్సరమున నామోదింపబడినది ఇటీవల సనేక మార్పులు జరిగినవి. బ్రష్టు వారు చేయదగిన వానిని జరుపలేదనియు చేయరాని వానిని చేసిరేమో యనియు సందియము కలిగియున్నది. “ఈ బ్రష్టునకు దక్షిణ హిందూ స్థానపు కర్తక సంఘమునా దిద్దు బ్రష్టులను నియోగింపవలెను. స్థలములను కవులు కిచ్చుటకు సరకులు పూచి తగ్గించుకొనుట లైలుమిద ప్రయాణికులకు పోయిన పాద్యులలో రాకపోకలు జరుపుటకు వీరి కధికార మిచ్చబడినది. 50 వేలకు దాటిన వ్యయముతో చేయవలసిన పనులవారే స్వయముగ దొరతనమునాకు యనుమతితో ప్రసక్తిలేకుండ చేయించుటకు చేయవలసిన పనులను విధించుటకును 200 రూపాయలలోగా కొట్టి చేయవలసిన రానిపోయినాటిను కొట్టి చేయుటకును వారి కధికార మిచ్చబడినది. ఈ తీర్మానముగ కరింపబడినది. సభ చాలింపబడినది.

రు. 250 బహుమతి. లోకమాన్య గోకేగారి జీవితము గూర్చిన ఉత్తమునైపు తెలుగు పాత్రమునకు. వివరములను వ్రాసి తెలుసు కొనవచ్చును. గుంటూరు జిల్లా సంఘము కార్యదర్శులు.

ఆంధ్ర పత్రిక

1915వ సం॥ మార్చి నెల 25 వ తేది

గురువారము.

శ్రీరామనవమి.

నేటిది నము ఆమహాపురుషుడు శ్రీరాముల వారవతరించిన దినము. అన్ని దేశముల యందును అన్ని కాలముల యందును మహాపురుషుడు రాధని నెగడియున్నది. ఎందరో చక్రవర్తులు, ఎందరో రాజు నీతిజ్ఞులు, ఎందరో లక్ష్మీపుత్రులు, ఎందరో రణ సూరులు, ఎందరో కవిసత్తములు, ఎందరో మతభోధకులు లోకము నలంకరించిన వారున్నారు. కాని యందరును సర్వలోక సమ్మాన్యతైన మహాపురుషులుకా లేదు. అందరికిని ప్రపంచ ప్రజ హృదయ పూర్వకముగా గౌరవము నిచ్చుచున్న భక్తిభరిత మగు పూజను సమర్పించుట లేదు. మనదేశముననే వైశ్యులకు చేరిన మహాపురుషులెందరోకలరు. పట్టుకనగలను జెప్పుచు హరిశ్చంద్రుడు, నళినుడు, పురుకుత్తుడు, పురురవుడు, కార్తవీర్యుడు, సగరుడు మున్నగువారిని పేర్కొనిరి. కాని వీరియందొక్కరికైనను పూజ జరుగుట లేదు. రణసూరులను దలపెట్టితిమా ధీమాగ్గున కర్ణాదులెందరో యున్నారు. వీరలను సర్వత్రా పూజ జరుగుట లేదు. మతాచార్యుల నెంచితిమా వాగ్విషయము నను నట్టితియే కాన్పించుచున్నది. ఇంక నేతర గణివారి నెంచినను వేదవిద్వత్తమునకు వచ్చుటకు వీలు లేదు. అక్కడక్కడ నొక్క కొండరచేత పూజంపబడు మహాపురుష వృక్షలెన్నియో గలవు. వానివాస్తవమున నవి యవి ప్రశంసనీయములు. కాని ఆసేతు హిమాచలము నాభాల గోపాలమునకు పూజనీయుమై యుండు నామద్వయము కొంతవరకు రామకృష్ణయను నదిగాదా? ఇందులను నెక్క హైందవ భూమిమాత్రమువరకే కాక నెక్కడవివచ్చినను నానందము గొలుపుచుండునది, గౌరవపాత్రముగు చుండునది, పూజా భాజన మగుచుండునది రామనామమేదా! ఈదేశమున వైన కృష్ణనామ విషయమున నొకకొంత విముఖత్వము జూపువారెవ్వరైనను నుందురేమో గాని రామప్రశంస చేయనివరుండుడగుగా? ఇట్టి మహాభక్తిని బురికొల్పి యిట్టి మహానందమును జనింపజేసి యిట్టిలోకాను రాగమును సంపాదించుటకు నా రామనామము సందేహకలదా? ఆరామనామము కై నల్యపదం బిచ్చునను భక్తువృత్తతలను జనింపజేయ సంతవిశేషము రాముని యందేమి యున్నది. నెట్టనాలోచించి పరికించితిమేని రహస్య మెరుక పడకపోదు. భక్తవత్సలుండగు నారాముడు ప్రసన్నుడుకాకపోడు. తనమార్గమునుమనకు జూపకపోడు. ఆత డింతలోకపు హృదయమునాకర్షించుటకు కారుణ్యము మరియేమియు గాదు. ఆతడు మానవులకు నాదర్శరూపముగా తలచెడిత్రమును వెనుకనదలి యుండుటయే. శ్రీరాముడు జడధారి యగు నన్యసిగాడు, లోకమును ద్యజించిన మునీశ్వరుడుగాడు, అసహజములగు నద్భుతముల నెన

ర్చిన బ్రహ్మచారిగాడు, పక్షపాతము నహించిన లక్ష్మణిగాడు, క్రూరమును సూపిన యుత్తుకుడు గాడు, మంత్రతంత్రముల లోకమును నశిపరచు కొనినవాడుగాడు. సాధారణ సాత్విక మానవుడు. మన యందరవలె బుట్టినవాడు. మనయందరవలె పెరిగినవాడు. మన యందరవలె పెండ్లియాడిన వాడు. మనయందరవలె మనినవాడు. అందుచేత మన కందరకును బంధువు. మన కందరకును చుట్టము. మన కందరకును హితుడు. మన కందరకును త్రాత. ఎట్టిబంధువు, ఎట్టిచుట్టము, ఎట్టి హితుడు, ఎట్టిత్రాత అని మనము ప్రశ్నించుకొని నప్పుడే మన మాతనిని సంపూర్ణభక్తితో బూజించుటకు నేర్పడియుండు కారణములు బయల్పడ గలవు. దశరథరాముల, శీతారాముల, రామలక్ష్మణుల, విశ్వమిత్రరాముల, రామకుశలపుల, వసిష్ఠరాముల, రామరావణుల, రామాంజనేయుల రామరాజ రామరాజ్య ప్రజల నొక్కపర్యాయము మీకు మరోగోచరములగునట్లు నివూరితహాచనులై ధ్యానించుకొనుడు. మీకంటి ఎదుట నేమి కాన్పించున్నదో మీదృష్టిపథమున నెట్టి యుత్కృష్టరంగము పొడనాపుచున్నదో మీమనోకుహరము నెట్టియానంద మాక్రమించుకొనినదో వర్ణింపగలరా? మాటలు వెలువడురా? ఆపితృభక్తి, ఆదాంపత్యము, ఆభౌత్యత్వము, ఆసహాయపరత్వము, ఆపుత్రవాత్సల్యము, అశవ్యత్వము, ఆగంధీర దుష్టభంజనదీక్ష, అయసమానప్రేమ, ఆప్రభుత్వము వేలకు ముందుండిన శ్రీరామునికాలమున నెట్లో నేటికిని మనముందు యుగములకును అనుకరణీయములుగావా? ఆదర్శములుగావా? ప్రయత్నించి మనస్సును సంకల్పశృంఖలచే బంధించి పరిశ్రమ జేసిన నాయాదర్శమునకు మనమును నెన్నటికైనను జేరగలమను నాశప్రతి హృదయ మునందును జనించుచుంటు లేదా? మానవునకు నాశకంటె నానందమున్నదా? దానికంటె సుష్టి పకముకలదా? దీనిని నిరంతరమును దేశకాల పాత్రనిబద్ధము కాక యుత్తమరితిని పెంచునిదర్శముగదా శ్రీరామచరిత్రము. అందుచేతగదా మానవుడు రామనామముచే పరవశుడగు చున్నాడు. ఈయర్థ మెరింగినదా లోకము స్త్రీ పురుషులు, ఉద్ధృతముగుట! కావుననేకదా నేడు సుదినము. త్యాగరాయనితో వసంతుని బలగముతో గూడ మనమును "రామ నీసమానమెవరు?" అని పాడుచు నానందాల్లిన నోలలాడుట.

వ్యావహారిక భాషాపయోగ విషయమున స్కూలుశైలలు పరీక్షకు సంబంధించి నంతవరకు 1912-13 వ సంవత్సరములో ఆపరీక్షాధికారులు కొందరి ప్రోత్సాహమున రెండుతాళీపలను విద్యాలయములకు ననువుటను మాచమవరు తెరిగి యుండురు. మొదటిదాని ననుసరించి విద్యాలయము "స్టాసికల్" (గ్రాంథిక) తెనుగు నుపయోగించు నా "మోడరును" (వ్యావహారిక) భాషనుపయోగించునా యని తెలిసికొని తదనుగుణముగా పరీక్షల కేర్పరచుట తలపెట్టబడెను. రెండవదాని ననుసరించి భాషనుపయోగించు స్వాతంత్ర్యము సంపూర్ణముగా విద్యార్థులకే వదలి పెట్టబడెను. గ్రాంథిక వ్యావహారిక భాషల యభిమానులకు జరిగిన వివాదములు లోకమెరుంగును. విశ్వవిద్యాలయమువారు కిమిటీనేర్పరచి ఇంటర్మీడియేటు వచన సవరణకు మార్గమేర్పరుప నియమించుటయు నాక మిటీవారు గ్రాంథికభాషయే కాని పనికి రాదని తీర్మానించుటయు నిదివరకు ప్రకటితములే. అతీర్మానము ననుసరించి ప్రభుత్వమువారు పనిజరుప నుద్దేశించి పైతాళీమలను నుపసంహరించు కొన

వలసినదని స్కూలుశైలలు పరీక్షాధికారులకు తెలిపినాని వ్రాయుటకు సంతసించుచున్నాము. చారిత్రక ప్రవృద్ధిగాని నియమబంధము గాని లేక స్వేచ్ఛా విహీనున భాష వచనరచన విద్యాలయముల నంటకుండు నట్లేర్పడుటచేత నాంధ్ర భూమియం దనవసర విధేదము లేర్పడునను భయములొగినది. ఇదివరకునుండ గ్రాంథిక భాషానియముల ననుసరించి యాంధ్రలోకము అప్రతిమాన మాధురీగరిమగల తమభాషను నూతనోపయోగములకు నుపయోగించి పెంచి, దినదినమును నెక్కువగా నొక్కటగుచుండు నాంధ్ర దేశపు వ్యావహారిక భాషను అనసర మగు పరస్పర సంస్కారములకు నొప్పుకొని విధేదవిరహితముగావించి వర్ధిల్లుదురు గాక యని కోరుచున్నాము.

రాబోవు దేశీయ మహాజనసభ బొంబయిలో కదా జరుగనున్నది. ఆరాజభాషిలోని సతారా జిల్లా బహుకాలముగ సంయుక్తసభను జరుపుచు దేశీయ మహాసభకుగూడ నట్టి స్థితి నే కలిగింప పాటుపడుచున్నది. ఈసంవత్సరపు జిల్లాసభ ఇటీవలనే జరిగెను. రావుబహదూరు వి. ఎస్. భట్, గారులను మిగిలిన పుచ్చుకొనిన సర్కారుద్యోగస్థులు అధ్యక్షత వహించెను. వీరు జిల్లా కాంగ్రెసు కిమిటీకి నధ్యక్షులు. మితవాదులు జాతీయవాదులు ఉరుకక్షులవాదులు సూరతునకు ముందుండిన పద్ధతిని సమావేశమైరి. ఇరుతెగల వారును కలిసి పని చేయుటను పొసగించు నిమిత్తము తాముకా సంఘములను నెలకొల్ప నెంచి కడచినసంవత్సరం విశ్వభావము కుదుర్చుటకెంతో పరిశ్రమచేసిన శ్రీయుత అలేక్సాండరుగారిని సహకార్య దర్శిగా నెన్నుకొనిరి. ధార్వారుజిల్లాలోనిట్టి సమావేశము జరుగునని తెలియుచున్నది. ఇంకొకక సతారా సమావేశము వారు బొంబయి రాష్ట్ర సభకూడ సంయుక్త సభగానే జరుగవలెనని తీర్మానించి వారు. మరాఠీ పత్రికతో నొకరువ్రాయు కితి ఆదర్శము బ్రిటీషు సామ్రాజ్యములో స్వపరిపాలనము, పద్ధతులు రాజ్యాంగ న్యాయబద్ధములు వైన పిదప నేల విధేద ముండివలయును? బంగళమున విధేదము లేనేలేదు. కావున శ్రీయుత అలేక్సాండరు ప్రభుత్వ ప్రయత్నముచేత బొంబయి రాష్ట్రసభ విశ్వముతో జరిగినేని ఒకవేళ చిలిపోయిన భౌతికవరులు ఈసంవత్సరము బొంబయిలో చేరుకొనుటకు మార్గమేర్పడు నేమో.

ధార్వారుజిల్లాలో ఆవిరినాగలి యుపయోగ కరమైనందున బొంబయి ప్రభుత్వమువారు గుజరతు రైతుల కొరకని రు 52000 లు నెలపుచేసి మరియొకదానిని తెప్పించినారట అట్లే మన ప్రభుత్వమువారు నొక్కటిని తెప్పించినట్లు వినుచున్నాము. మనరాజభాషికి వచ్చిన నాగలి చెంగల్పుటలో నుపయోగమునకు కొనిపోబడునట. ధార్వారుజిల్లాలో నిట్టినాగలిచేయగలిగిన పనికొంచెముచెప్పిన యెకల దీనివలని లాభము లక్షము కావచ్చును. ఆజిల్లాలో "హరియెలి" యను పేరిటి కలుపు విజృంభించి పెరుగునట. దాని పెకలించి వేయుటయందు ఈ ఆవిరినాగలిచేసిన పరిశ్రమచేత నిది ఆర్థికముగా లాభకరమైనది. దీనిచే నున్నించు కొనుటకు ఎవరమునకు పదిరూపాయలు పదునైదురూపాయల వరకును రైతులియ్య సిద్ధముగా నున్నారట కాని ప్రభుత్వమువారు రంత ఎక్కువగా వసూలుచేయవలసిన యవసరము లేదట.

జాంబయి మార్చి 24:— జాంబయి విశ్వవిద్యాలయపు
భవనములను, 5 లక్షలు ఖర్చుచేసి, వృద్ధిచేయుదురు. వీరిస్థాన
లు తమూరుచేయబడినవి. ముందుజరుగునెనేము నభిలా, వీ
రిషయము చర్చింపబడును.

పాఠశాల పాఠశాల

బొంబయి మార్చి 28:- పాఠశాల విషయములను బోధించుట కొరకు తగిన పాఠశాల నిర్మించబడినది. బొంబయి గవర్నరుగారు మంగళ వారమునా డిక్రీ జారీచేసి దీనిని తేల్చుదురు.

గోధుమల ఎగుమతి.

దొరతనము వారి తీర్మానము.

కరాచీ ప్రజల యభిప్రాయము

కరాచీ, మార్చి 24:- గోధుమల ఎగుమతి విషయము ప్రభుత్వ తీర్మానము వారసలబించుటకు తీర్మానించుకొనిన పద్ధతిని గురించి కరాచీ ప్రజల తీవ్రమైన అభిప్రాయపడుచున్నారు.

ఆ పద్ధతి దేశభావముల కల్లుకును తృప్తినిచ్చునని అభిప్రాయపడుచున్నారు. కాబట్టి దొరతనమువారు అట్లు చేయుటకు పూనుకొనినందుల కెంతయు నభినందనార్హము. ప్రజలు తమంతటాను ఎగుమతిచేయరాదను నిర్బంధమునకు ఫలముగ భరింపుటకే చాలవలసి కన్పించి; ధాన్యమును నిలవయించి పెనులాభమును పొందుదుమను నాశయ ఆనకొకము అభావమాయెను. ఎగుమతిచేయుచున్నందునకులన, అర్జంటిన్, ఆస్ట్రేలియా, దక్షిణాఫ్రికా మున్నగు ప్రదేశములకుండి (అచ్చటచ్చటి అక్కణుల తీరినతరువాత ఉండగల) నిలవధాన్యము ఎగుమతిచేయబడుటకు పూర్వము ఇంగ్లండునకు కావలసినంత సరకును దొరతనమువారు కష్టములేకనే, ఇచ్చటి భరలలో హెచ్చుతగ్గులేర్పడకనే, పంపగలరు. దొరతనమునా నీ పద్ధతి నవలంబించినయెడల, త్వరలోనే ఇండియాలో చాలధాన్యము నిలవయేర్పడును. గోధుమలపండితేయ పరిశ్రమకు లోటు ఏర్పడును. ఇప్పటి సంగ్రామమునం జేవారివిజయము ఇండియా దేశపు అభివృద్ధికి అత్యవశ్యకమో అట్టి అంగీకారములను, ప్రాంతీయవారి ఆహ్వానమున ధారాళముగ పంపవలయును. ఈ సందర్భముల నన్నిటిని గమనించునెడల, దొరతనమువారి యిప్పటి తీర్మానము చాల ప్రశంసనీయును. గోధుమలపండితేయమునకును వీరి పద్ధతి నవలంబించుట యుక్తము; లేదా, పండితేయమున కొన్ని కొన్ని చోట్లకు ఎగుమతి చేయుటకైన అనకాశము గోధుమలపండితేయమునకు.

కలకత్తా

శత్రువులతో వ్యాపారము

కలకత్తా వైశాఖ్యవారితీర్మానము.

కలకత్తా మార్చి 24:- ఇంగ్లండునకును కలకత్తానకును జరుగిన దేశమునకు అధికమునకును వర్తకముచేసినట్లు చాటిచేయబడి, చీఫ్ ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేటుగారివలన, 18 మాసములబయలుదేరి, వేయిరూపాయల జరిమానాయొనవిధించబడెను. దానినిగూడ నీతికమై వైశాఖ్యవారితీర్మానముగా, న్యాయమూర్తిని బీద్రాప్రగ్నాగారిని విచారించి, రెండవ నేరమును స్థిరపరచి జరిమానాను ఖాయపరచిగాని, మొదటి నేరమునుగురించి అభిప్రాయభేదము కలిగినది. ముద్రాయి మొదటి నేరమును చేసినట్లు బీద్రాప్రగ్నాగారి యభిప్రాయము. కాని ముద్రాయిని విడుదలచేయవలసినదని గ్రీన్వుగారి యభిప్రాయమును. వీరి యభిప్రాయ భేదములకు నీరసమును న్యాయమూర్తి ప్రధానముగా విచారణచేసినది. మొదటి నేరమునగా, యుద్ధమునకుటకు పూర్వము, ఈతడు కలకత్తానకుండి, అంటర్ప్రెస్ అధికములు పంపెను. కాని, యీసందర్భము ఇంగ్లాండులో తీసికొనబడెను. ముద్రాయి తనకు ఇచ్చితీర్మానమును చికాగోనును ఏజెంటునకు ప్రాసిన రెండు ఉత్తరువులవలన, ముద్రాయికిందులో సంబంధమున్నట్లు కనుపించుచున్నది. న్యాయమూర్తి ప్రధానముగా గ్రీన్వుగారి యభిప్రాయముతో నేరభరించి, మొదటి నేరమునుండి ముద్రాయిని విడుదలచేసిరి.

మంగళ దేశమునుండి బొగ్గుయెగుమతి

కలకత్తా మార్చి 24:- నాకానిర్మాణాలయమున నూతనముగ స్థాపించబడిన బొగ్గు నెక్కించుచుండుమును బొగ్గుకమిషనర్యు కొన్ని విషయముల బొగ్గుచేసిరి. ఇది యంతటి ప్రయోజనకారియైనదియు దుర్లభమైనదియు ముఖ్యముగ గడువు నిచ్చుటకు ఇంగ్లాండుకు మోగుల సంఘమునా కొప్పికొనిరి. పూర్వము ప్రదేశి ఇండియాలోని యినుపదారుల యుపయోగార్థము మంగళ దేశమునుండి కలకత్తా మీదుగ సముద్రమార్గమున బొగ్గునుదీరినది కొప్పునుండి. ఇప్పుడు గవనలనుండి నారానరి ప్రెమియడనే యంపుటకు బ్రయత్నములు జరుగుచు

న్నవి. ఇందువలన నారామెదలగు సరకుల నితరదేశములకు బంపుటకు కొన్ని మోడలు ఖాళీయగును. ఈ పద్ధతివలన యాస్పిడియక రైల్వేలో పడమటి భాగమునందు సరకుల రాకపోకలు అమితముగ జరిగినది. ఇటీవల ఇండియాకు మైనింగు సంఘమువారు సభగూడినపు డొక్క వారములో 2½ లక్షల టన్నుల బొగ్గునుదీరినది పోబడెననియు దీరిలో సగము నాలుపురముల యుపయోగార్థమున యింతటికి కేటరలో నెన్నడు బోయియుండలేదనియు పియర్స్ గారుజెప్పిరి.

ప్రాచీనకట్టడము.

కలకత్తా మార్చి 24:- చీఫ్ జరిస్సా జెట్టుకం నిట్లు ప్రకటించబడెను. కలకత్తానందలి వాట్సల్లోట, పూరి వద్ద మహాపురవదిమిదనున్న ఆధారశత్రువంతెన, పూరిజిల్లాలోని నల్లదేవాలయము ఇది యంతటినుండి దొరతనమువారిచే రక్షింపబడు పురాతనపు కట్టడములకు నెన్న బడును.

కలకత్తాకు సువిలుకొద్దు

కలకత్తా మార్చి 24:- కలకత్తాకు ఒక సివిలు కొద్దును స్థాపించు విషయము, పూర్వే క సభవారు తెలిపిన విషయమును నేడు జరిగిన కాంగ్రెస్ మను సభలో సంగీకరించబడినది. ఈమిటివా క్రింది సిపారులనుచేసిరి:- ఆసలు వ్యాజ్యములలో వక్లకు, పాడిసిటరలును, వాదించు అధికారము తియ్యగలయును అట్టివలన కుదర్చుకొనవలెనా లేదావిషయమును పార్టీలకే వదలవలెను. ప్రస్తుతపుక్షిజుల నిర్ణయమును రద్దుచేయవలెను. ఇట్లు చేయనియెడల ఒక సిటిసివిలుకొద్దును యేర్పాటుచేయవలెను. ఈకోర్టులో 10 వేల రూపాల వరకు దావాలను విచారించవచ్చును.

నష్ట పరిహారమునకై దావా.

కలకత్తా పోలీసు కమిషనరుగారిమీద వ్యాజ్యము. కలకత్తా, మార్చి 24:- నీవేధింపబడిన పుస్తకములను గొన్నింటిని జప్తిచేసినందులకై నష్టపరిహారముకొరకు దిక్కుచూచుచున్న అనునాతడు పోలీసుకమిషనరును సర్ ప్రెజెంటేవ్ హాలిడే గారిమీద తెచ్చిన దావాసందర్భమున ఈదినము ప్రాకోర్టులో న్యాయమూర్తి ఇమాంగారి యెదుట రెండు అరేలు దాఖలుచేయబడెను. సర్ ప్రెజెంటేవ్ గారు ఈనెల 31 వ తారీఖున కలకత్తానందలి వెళ్లవచ్చురు. కాన దావావిచారణ త్వరపరచవలయు ననుట మొదటి అర్జీయందలి విన్నపము. దావావిచారణను త్వరపరచుటకు ఓటలేదని నెలవొసగి సర్ ప్రెజెంటేవ్ హాలిడే గారిని ముందుగానే విచారించి వారి వాజ్యాలమును మంగళ వారమునాడు దాఖలు చేసికొను నట్లు న్యాయమూర్తిగారు ఉత్తరువు చేసిరి. త్వరలోనే రణరంగమునకు వెళ్లకుండు డిటికీమిషనరు లోమక గారిని ముందుగ విచారించి వారి వాజ్యాలమును దాఖలు చేసికొనవలయుననుట రెండవ అర్జీయందలి విన్నపము. న్యాయమూర్తిగారు రావిప్పము సంగీకరించిగాని, ఆ విచారణకు ప్రత్యేకముగ నొకదినమును నిర్ణయించలేదు.

అలహాబాదు

లాంఛోరావెట్టేటుకేసు

అలహాబాదు మార్చి 24:- లాంఛోరావెట్టేటుకేసులో అలహాబాదు వైశాఖ్య ముఖ్య న్యాయాధిపతియు, సర్. పి. సి. వానర్జీ గారును తీర్పుజెప్పిరి. వీరిద్దరు వేరువేరు అభిప్రాయములకు వచ్చిరి. లాంఛోరావెట్టేటుకు సంబంధించి వారగు అఖిరాజాజగతి ప్రకాశసింగుగారు గతించి వెనుక, ఎనేటు తమకు చెందవలయునని, బంబుద్రసాల్, బాలాభల్ చర్ గారు దావాచేసిరి. ఈవెట్టేటు ప్రస్తుతము రాజాబలచంద్రసింగు మున్నగువారి స్వాధీనములోనున్నది. ఎనేటు చాలగొప్పది. ఎన్ని యోలకులూ సాయలు ఖరీదుచేయును. మూడవజడ్జిగారిక రీకేసును తిరిగి విచారించుదురు.

సింగపురము

సింగపురము గంగదగోళము. తిరుగుబాటుచేసిన వారు పలుకొనవలెను. అంధ్రుల మార్చి 28:- సింగపుర వార్తల గురించి యిదివరలో ప్రకటించుచేసి యుంటిమి. అప్పటినుండివచ్చి వార్తల మూలమున మరల నాపట్టణము యభిప్రకార సితిగతులనుండెనని తెలియచున్నది. తిరుగుబాటుదారులలో 11 మాత్రము దొరకలేదు. కలవరముచేసిన వారిలో నైదుగురు తుపాకులతో గాల్పించబడిరి. ఇతరులకు ఖైదు

దు విధింపబడెను. కలవరము జరుగు సమయమునందు జర్మనీ వారు 17 మంది దప్పించుకొనిపోయిరి. వారిలో 6 గురు పట్టుబడిరి. మిగిలిన వారందరు క్షామాక్షాత్రముగ ప్రకటించిరి. అని వార్తాప్రకటనా సంఘమువారు ప్రకటించిరి.

రుమ్మా

జెమ్మిలుకోటల స్వాధీనము.

పెట్రోగ్రాడు మార్చి 28:- (జెమ్మిలుకోటలకు నుపు నేనానాయకుడుగనున్న వారిట్లు తెలుపుచున్నారు. 9 జనరలులు, 93 నాయకులు 2500 ఇతర యుద్ధాంగియులు 11700 ఖతులు వీరిందను మైడిలకు జిక్కిరి. అనేకముగ ఖరంగులను నిలర సామగ్రియు రుమ్మావారికి చిక్కెను.

కోటలోని వైనికులు.

పెట్రోగ్రాడు మార్చి 28:- (జెమ్మిలుకోటలకు) మొదట 17000 ఖతులుండిరి. వీరిలో 10000 మంది మాకు రై. విగిలినవారిలో 10000 మంది గాయములు దగిలెను.

ఇటాలియావారి యభిప్రాయము.

రోము. మార్చి 28:- (జెమ్మిలుకోటలకు) రుమ్మావారి చే జక్కుట ఇటాలియావారికెంతయు మనోగతమయ్యెను. ఈ విషయములకు 100000 మంది రుమ్మాఖతులు విడిచకుమన కొనుచున్నారు. జర్మనీవారైనను ఆస్ట్రీయావారైనను వెంటనే గరిష్టియాలోనికి కొంతమంది వైనికుల పంపుచునో నాస్తియావారికి యేమనవచ్చును?

4500 మంది ఖయిదీలను పట్టుకొనుట.

పెట్రోగ్రాడు మార్చి 28:- జెమ్మిలుకోటలకు యే విధమైన వరకులను గోరకయే లొంగిపోయిరి. మొత్తము వైపున కొద్దియైన రుమ్మావైనికులు తిరిగి వెనుకకు రుమ్మాదేశము లోనికి వచ్చిరి. బూలాకమయ మొదలు ఎగువనాకవరకున్న నేనామఖమున రుమ్మావారు కాశ్మీరియాపర్వతముల ముందునకు బోవుచున్నారు. 3500 ఖైదీలను బట్టుకొంటిమి.

ప్రతికావితేఖకు చెప్పుసంగతులు.

పీట్రుగ్రాడు మార్చి 20:- రుమ్మావైనికా విదేఖకును వెంబడునుండి జెమ్మిలుకు వెళ్లి యీసంగతులను తెలుపుచున్నాడు:- పీట్టిట గ్రామమునకున్న వైనికులను క్షీరకును రుమ్మావేంబు ప్రోసికొని వచ్చిరి. ఇక్కడ జరిగినయుద్ధము లోనే ఆఖిసారి ఆస్ట్రీయా సేనలు వెనుకకు కొట్టివేయబడినవి. ఈ ప్రదేశమునకు శతములతో నిండియున్నది. రుమ్మావారు సంఘమువారు వీరిని తీసివేయుచున్నారు. నేను రెండు ఆస్ట్రీయా పటాలములను కలిపి కొంటిని వీరి చేతులలో నాయుధములు లేవు. ఉవ్వొప్పులకద్దమాత్రము అయ్యుచులనుండ నిచ్చిరి. నేను ప్రీకోసానద్దమును కందకములను, బురజాలను చూచితిని. నేను పట్టణములోనికి వెళ్లలేకపోతిని. మంజులన్నియు ధ్వంసముచేయబడియుండుటచే వెళ్లుటకు వీలులేకపోయినది. ఒకరైలువేసంజెనగర రుమ్మావారు ధ్వంసముచేసిన, నాయుధముగు రైలు ఒకటి పడియుండెను.

అగ్నిపక్షిణములనుండి వచ్చులాగున మండిపోవుచున్న కోటలలోనుండి బాగ వచ్చుచుండెను. దక్షిణభాగము నుండియు పడమటినుండియు ఏమో ప్రేలుమరచ్చినప్పురి అనేక సాయలు విలబడినది. ఆస్ట్రీయావారు మందుసామగ్రి శత్రువుల చేతులలో పడకుండ, ప్రేల్చివేసిరి రుమ్మావారు పడకుండ నొక సంజెను కట్టిరి.

ఈసంజెన ఆస్ట్రీయావారివల కనములతోనిండి యుండెను. ఇదిదాల్చి రెండవజైవుకు పోతిని. అక్కడ కాసుక్కువైనికులు పట్టణము ప్రవేశించుటకు ముక్కువైయుండిరి. కోటలు లొంగి పోవు దినమున ఉదయము 5 గంటల కన్నై వైపునుండియు శనియోప్రేలిస బ్రహ్మాండ ముగప్పుని యలువేసినది రుమ్మా అధికారులు చెప్పుచున్నారు. ఆస్ట్రీయావారు కోటలను ధ్వంసము చేయుచుండుట కలన నివ్వని బయలుదేరినది. తరువాత రుమ్మావ సేనలలోనికి జొరబడి కోటలను పట్టుకొనినవి. గుజ్జుయులు శత్రువులకును కాకుండ, ఆస్ట్రీయావారు తుపాకులతో కొట్టివేసిరి.

కోటలు లొంగిపోవుట.

కోటలను వశముచేయుచుండు ఉదయము అటు గంటలకు తెలిరి వేటలకు ముగిసే సేనంగులకలన నష్టముకలిగినది. పట్టణముచెక్కు చెడకలేదు. అనుభవములు చాలమంది పట్టణములోనే యున్నారు.

దీర్ఘ బిల్లు బ్యాంకు కేసు.

దిల్లీ మార్చి 24:- ఈ కేసులో ముద్రాయి ఫిర్యాదు పక్షపు వాదములు నేడు ముగిసినవి. ము 29-న తేదీ వాయిదా వేయబడినది. ఆగోజున తీర్పుచెప్పబడును.

ఇంగ్లండు

సర్ జాన్ ఫ్రెంచిగారి జాబు.

లండన్ మార్చి 23:— క్విట్టమార్గలు ఫ్రెంచిగారిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. ఎల్లవలన కాంతిముగనున్నది. అప్పుడే పుడు జర్మనీవారు క్విట్టమార్గల బ్రయోగించుచుండిరి. వీరు ఖర్చు చేసిన మందుగుండు సామానుకు సరియగు నష్టము కలుగలేదు. వారానరణము చక్కగనుండుటచే శత్రువైమానికులు పూర్వ మెన్ని కు లేని చురుకును జూపిరి. వారు ముగ్గురు స్త్రీలను నలుగురు పురుషులను మాత్రము చంపగలిగిరి. వారు చాల ఎక్కువ నెరుగుచుండుటచే గురిచాచి వేరులేకపోయిరి. మన వైమానికులు పరుగునకుండు ముందుటచే వారి పథాన్ని నలంబించిరి ఇది బ్రిటీషువైమానికుల కౌశలము గౌరవనీయము.

ఫ్రెంచిగారితో సంభాషణ.

పారిసు మార్చి 23:— క్విట్టమార్గలు ఫ్రెంచిగారిని దర్శించినపుడు వాటిట్లు చెప్పిరి. ఈయంద్రము చాలకాలము జరుగు నని వేరు నమ్మును. క్విట్టమార్గలు మనకనుకూలముగ వేరున్నవి. కాని మందు గుండు సామానుని వేరుముగను దీరుకుండున పంపించుచుండుట ముఖ్యము. ఈ కారణమునముగడచిన పిమ్మట మనకు బూర్తిగ విజయము కలుగునని వేరు నమ్ముచున్నాను.

వాస్తవ సంఘటనలపై వారి దర్శించుట

లండన్ మార్చి 23:— సేవాన్ అను ఒక వాస్తాసంఘ ప్రతినిధి ఒకడు సర్ జాన్ ఫ్రెంచిగారిని దర్శించి, ఫ్రెంచిగా రిని గురించి యాక్రంది విషయములు వ్రాయుచున్నాడు. ఫ్రెంచిగారి గదిలో ఒక పెద్ద బల్బుచాని నిండా మ్యాపులు కొన్ని టెబ్లీలు తప్ప మరేమీ సామానులు లేవు. ఫ్రెంచిగారు మంచి ఆరోగ్యముగాను, దృఢముగాను శక్తివంతముగాను మున్నట్లు అగడచిరి.

ఫ్రెంచిగారు ఈ మాటలను చెప్పిరి.—గజగజ వణకించు చలికాలములో పోరాడవలసినప్పుడు వైనికులతో సహా గాంధురుకుదనముగాని తగ్గలేదు. ఇది చాలకష్టమగుచున్నద్రము కాని సులభము చేయుటకు ఒక్క మార్గముకలదు. యుద్ధసా మగ్రి! యుద్ధసామగ్రి! ఎంతయుద్ధసామగ్రి పంపితే అంత సులభమగును. మనకు జర్మనులకు యెక్కువయుద్ధసామగ్రి కాకలెను. వారు యిప్పుడు యుద్ధసామగ్రిని దుర్వ్యయము చేయుటయులేదు. మనకిమందును తెయారుచేయుటకు కావల సిన వస్తువులతో జర్మనులు యిబ్బందిపడుచున్నారు. జర్మను వైనికులు మొదటియంతే జర్మనుగ లేరు అలసినట్లును, త్రాణ లేనట్లును వారియుద్ధముల చెప్పుచున్నవి. సులభముగ జయమును పొందకలెనని జర్మనులు ఆలోచించిరి. ఆలోచన భక్తుమై నది. ఇది యిట్లుండగ జర్మనీలో ఆహారము, దుబ్బ యిబ్బం దులు నానాటికే వెరిగిపోవుచున్నవి. యుద్ధము చాలకాలము జరుగునని వాకునమ్మకములేదు.

వసంతకాలము.

వసంతకాలము మిత్రమండలికి మంచిలాభకారిగానుండు ను. ఫ్రెంచిసేనలు దిట్టముగావున్నవి. వారికి కావలసినంత యున్నది.

రషియను లిరిగి తూర్పుప్రషియాలో ప్రవేశించినారు. డార్డెనెల్లుగో కొన్ని కోట్లు యిదివరకే వాణసమైనవి. యుద్ధములో నష్టము కలుగుట తప్పని పని. చివరకు విజయము యెరుగి కలుగునా అనునది ముఖ్యము. డార్డెనెలు ప్రాన్సు, బెల్జియము, రషియా, ఈ ప్రదేశములలో యెక్కుడ జరుగు చున్న యుద్ధమును గురించి ఆలోచించినను, చిట్టచివరకు విజ యము మనకే కలుగునని యిక్కడున్న తక్కిన వారందరను వేరు తెలుచుచున్నాము.

విశ్వాభివృద్ధిని ముగిసి పాత్రలే.

1915-16 వ సంవత్సరపు బడ్జెట్టులో, కఠినబ్రతిములుమానివైచి చేసిడి ప్రయోగములు కాకుండా, ఆంగ్లేయుల శత్రువులను హెచ్చించు టకుండాను కవునిలువారు చేసిన ప్రతిపాదనమును డివిజన్ ఆఫ్ సర్జన్ గారంగీకరింపనేలేదు; కలెక్టరు గారును సంగీకరింప లేర. వారణసులేకుండా, తమకీపిషయమున నియ్యబడినయధి కారమును కవునిలువారు వినియోగించు చున్నారనియు ఆ ఙ్గ్లెనిపాలిటియాదాయమున కంతటివ్యయ మనావశ్యమనియు ప్రభుత్వ తీర్మానముచేసికొనడి కార్యదర్శకపదవిమీద, విషయము వరముగ వివరింపబడి తీర్మానింప బడునంతవఱకును స్థిర అంప బడదనియు ఆయధికారులు వ్రాసియున్నారు. ఈ ంధికర్యమును నిమిత్తముచేసిన లెక్కలను ప్రస్తుతమునిలవ ద్విత్తిమనియు ఆయధికారులు వ్రాసిన విషయములను కవుని వారు పర్యాలోచింప వలయుననియు ప్రభుత్వమువారు త్రు చేసిసారు.

స్థానిక వార్తలు.

26 వ తేది శుక్రవారము.

ఎస్. పి. సి. పి. సాంకేతికసభ, విక్టోరియా హాలు సా. 5—80

27 వ తేది శనివారము.

బహుమతులు పంచిపెట్టుట, డవుడన్ కాలేజి సా. 5—80

29 వ తేది సోమవారము.

స్థానిక కానన నిర్మాణసభ సమావేశము పూ. 11—0

దీపముల వేళ. — నేడు, శ్రేష్ఠ సాయంకాలము 6-49 గంటలకు దీపములు వెలిగింపవలయును.

కాలమానస్థితి:—నిన్న సభికోష్ఠస్థితి 93 మాత్రము; ఆధమోష్ఠస్థితి 74-9 మాత్రము.

మౌనాచికము:—కడచినవారములో పట్టణమున 16 మందికి మౌనాచికముతగిలి 2 రు చనిపోయిరి.

గోకేలు మిమోరియలుఫండు. — విగ్రహప్రతి స్థాపిని నిమిత్తము శ్రీ వెంట్లండు ప్రభువు గారు రు 500 ల విరాళము వసంగినారు.

హిందూమతసంఘము, తిరువళ్ళిక్రైస్తవ మెదపిడి, నెం 80 రు గృహముందు నేడును వచ్చెడి యాది వారమును తెల్లవారి 7-80 గంటలకు గీతోపన్యాసము లానగం బడును.

వర్షపాతము. —కడచిన జనవరి నెల 1-వ తేది మొదలు 10-14 అంగుళముల వాన కురిసినది; ఈ యిప్పుటి కాల పరిమితిలో సగుటున 1-31 అంగుళములు కురిసి యుండ వలెను.

దక్షిణహిందూదేశపు ఆంగ్లో హిందవసంఘము:— యుద్ధకారణముచేత, ప్రతిసంవత్సరమును చేయుచుండు నీసంక త్సరము మానివేయుటకు తీర్మానింపబడినది.

బి. కే. పి. సభ. —నేడు సాయంకాలము 5 గంటలకు వారాయణ మొదలిపీడియందలి వైశ్య సత్తములో రావ దాని చరిత్రము ప్రసంగింపబడి భగవత్కథా కాలక్షేప మొనర్పబడును.

తెలిగ్రాఫ్ నోటిసు. — తూర్పుమార్గమున ఆర్థేం మైసరిపట్టిక బాలివియా చిలి పెరుగ్స్వేరూ ఉరుగ్స్వేలకు ఇం డియాబాల్మలనుండి మేయర్సు. అట్లాంటిక్ కాటన్ కోడ్డు 98-వ కూర్పుప్రకారము వ్రాసెడి తెలిగ్రాములు పంపబడవు.

హోకోర్టు. — ఏప్రిలు నెల 2-వ తేది శుక్రవారము మొదలు 7-వ తేది బుధవారమువఱకు ఈస్టరు నెలవులనిమిత్త మును మే నెల 8-వ తేది సోమవారము మొదలుకొని జూలై నెల 10-వ తేది శనివారము వఱకును ఎండకాలపు నెలవుల నిమిత్తమును కోర్టు మాసివేయబడును.

చెన్నపురి యాధికసంఘము. —వచ్చెడి సోమవారము సాయంకాలము 5 గంటలకు రాజధాని కళాశాలలో ఎస్. రంగనాథముగారు చెన్నపురియందలి కలలనుగూర్చి యొక వ్యాసమును చదివెదరు. గా|| పి. ఎస్. శివస్వామయ్య రుగారగ్రాసనాధిపత్యము వహించెదరు.

ఎస్. బి. ఎమ్ పాఠశాల, పెరుంబూరు. — దీని ప్రతిసాంకత్సరికసభ కడచిన 22-వ తేది సోమవారము సాయంకాలము, పెరుంబూరువర్కునకు సంబంధించిన ఎఫ్. మూరుగారి యగ్రాసనాధిపత్యముక్రింద సమావేశమయ్యెను. కార్యక్రమములో ద్రావిడసంఘావళపతన ప్రదర్శనమునందు దాబనెడియొక చిన్న పిల్లవాడు ప్రశంసాపాత్రముగ ప్రవర్తించెను. ఆంగ్లేయపద్ధతనమునగూడనీపిల్లవాడే యగ్రగణ్యతగాంచె ను. మదరాసురైల్వేదక్షిణహిందూదేశపురైల్వే ట్రామ్యేలనడు మబరిగినయంద్ర మణమనున హాస్యప్రకల్పముగ ప్రదర్శింపబడె ను. గత సెలవు కార్యనివేదిక ముత్సాహకరముగా సుండెను. బహుమతులును యోగ్యతాప్రతికలును ఉపాహారాలు పంచి పెట్టబడుటతో సభ సమాప్తమయ్యెను.

శ్రీ ముయ్యానియనుక్ బ్యూ:— ఒక్క అంశుకరక వారియ్యోగులు మొన్న రాత్రి యొకవిందోనర్పిరి. అంగ్లేయ లును హైందవులును మొత్తము 300 మంది వచ్చియుండి ఉపాహారములును గానవిశోదములును ఆయనవెనుక కేశవపి గారతిథులవాళిరగించిరి; వేంకటరామాచలము నాయుడు గాః క్రత్యుత్తర మొసంగిరి. ఉద్యోగుల లాభమునిమిత్తము ఒక అంశు కంపెనీవారిక ప్రోవిడెంటుఫండును పెట్టవలయున అందలి యుద్యోగులతరపున మొదలియాండాన్ నాయుడుగ రు ప్రసంగవశమున నొక్కొక్కరగించిరి. యుద్ధకారణము: వ్యాపారముబాగులేదు. కనుక కంపెనీవారికని సాధ్యపడదో యు; అయినను ఈవిషయము శ్రీ ముయ్యానియనువారికి వి: రింపబడినదనియు తే. ఎచ్. తాంగరుగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి

మదరాసు కార్పొరేషను.

వర్క్సు డిపార్టుమెంటు నోటిసు.

గట్టిలోహము [ఇనుపు, ఇత్తడి మున్నగు సామానులు హార్డు వేరు] యితర సామానులు సప్లయిని గురించిన మెమోలులోని 9, 11, 12 సెక్షనులు ప్రకారము, సిమెంటు, కిరసనాయిలు, కోక్ అను ఒక తరహాబాగు సప్లయిచేయుటకు గాను ప్లెక్సకొనబడు టెండర్లు 1915 సంవత్సరము 29 తేది మార్చి సోమవారము మధ్యాహ్నము 12 గంటల వరకు ప్రెసిడెంటు వారు పుచ్చుకొను చుందురు.

మెమోలు, కంట్రాక్టు, అగ్రిమెంటుల అచ్చు ఫారములు, ఒక్కొక్క స్టెబులు 25 ల వంతున మదరాసు కార్పొరేషన్ రివిన్యూ ఆఫీసరువారివద్ద దొరకును. ఈధనము తిరిగి యివ్వబడదు. ఆఫీసరు ములలో చెప్పబడియున్న షరతులకు లోబడి ఆ ఫారములపై వ్రాయబడిన టెండర్లుమాత్రమే యోచింపబడును.

మదరాసు } జేమ్సు. ఆర్. కోట్సు
23 వ మార్చి 1915 } బి. యస్. సి. అస్సా.
ఎం. ఇన్స్ట్రు సి. ఇ. ఇంజనీరు.

వివాదాంశములను తీర్మానించుటకు సమ్మతు.

(సివిల్ ప్రొసీజరుకోడు 5 వుత్తర్వు 1,5 నిబంధనలు)

స్కాల్లుకాసు కోర్టు రంగూను.
దావా నె 4886 రు of 1914.
పి. యల్. ఆర్. యం. } ఎదిరి { 1 క్రిస్టిరాజు
చెట్టికొట్ట, వాది } 2. కర్తీరామసామి
ప్రతివాదులు.

ప్రతివాదులు ప్రస్తుతము కాపురముండునట్లము. ఎప్పటి వుండేది తెలియదు.

ఒక ప్రామిసరుకోటువైని యవ్వలకెన రు 1476-8-0 టికి వాది, మీమీదదావా దాఖలుచేసియున్నాడు. కనుక మీరు యాకోర్టులో నేరుగాగాని, లేక వ్యాఖ్యప్రకారం ఆధికారముపొందిన యా కోర్టుపేదరునల్లగాని యా దావా సంబంధమైన ముఖ్యనిషయముల ప్రశ్నలకు బదులుచెప్పేటటు చంటిన్ని, లేక అన్ని ప్రశ్నలకు బదులుచెప్పేటటువంటి మరిక పనిషిద్దారాగాని ఏ వెలునెల 30 వ తారీఖు ప్రార్థన 11 ఘం టలకు హాజరుకావలెను. మీరు యిప్పుడు తెలియజేయడం యేమనగా వైచెప్పిన తారీఖున హాజరుఅవుటకు తప్పినయెడల మీరులేకనే వివాదాంశములు తీర్మానము చేయబడును. మీయెదురుకక్షి వాదమునకు ఆధారముగా నమ్మియుం డు యేదైనా ప్రత్యుత్తరమివ్వండినయెడల మీతో కూడా తీసుక రావ లయును లేక ప్లేడరుమాలముగా పంపవలసినది. ఏ వెలునెల 30 వ దాఖరీఖునగాని లేక అంతకుముందుగా గాని రిటన్ ప్లేటు మెంటు దాఖలుచేయడని కోరడమైనది.

ఫిబ్రవరి 19 వ తారీఖున నాచేవ్రాలుముద్ర వేయడ మైనది.

By order
(Sd.) Mg Thaung
Chief Clerk.
M. Subramaniam
Translator

సామాజ్యశాసన సభ.

రైలువే మేనేజిమెంటును గురించిన తీర్మానము.

దొరతనమునా రంగీకరించుట.

డిల్లీ మార్చి 24:—గవర్న మెంటువారు చేయించిన రైలుమార్గములకు కంపెనీలకు కంట్రాక్టు ఇవ్వక గవర్న మెంటువారే నడుపుట మంచిదా? కాదా? అను విషయమును ఆలోచించుటలనీ సర్ ఇబ్రహీం రహీంతుల్లాగారు శాసన సభలో ఒకటిను ప్రవేశపెట్టుచు ఈక్రింది విషయములను చెప్పిరి:—ఈరైలు కొంతమంది అనుకొన్నట్లు రైలువేలను గవర్న మెంటువారు కొనిచేయువలెనని కోరుటలేదు. (నేషనల్ జేషన్). ఏలయనగా మన అదృష్టమువలన రైలువేలను కొని చేయువలెనని గవర్న మెంటువారు 1880 సం॥ లోనే తీర్మానించుకొనిరి. అప్పటినుండి వీలైనప్పుడెల్లను గవర్న మెంటువారు రైలువేలను కొనిచేయుచున్నారు. కంపెనీలు చేయించిన రైలువేల కంట్రాక్టు అయిపోయిన తరువాత గవర్న మెంటువారు వీలైనప్పుడెల్ల ఆరైలువేలను కొనుచునే యుండిరి. కాబట్టి ఇప్పుడు హిందూదేశములోగన్న పెద్దరైలులన్నీ యిది వరకే గవర్న మెంటు ఆస్తి యైపోయినవి. అనగా హిందూ దేశమునందలి రైలువేలన్నీ యిదివరకే (నేషనల్ జేషన్) అయి యున్నవి. కాబట్టి యిప్పుడు వాటిల్లు కొరునదేమనగా, గవర్న మెంటువారు ఆస్తియగు యీ రైలువేలను ఎవరి మేనేజి మెంటుక్రింద నుంచవలెనని ప్రజా సౌకర్యమునకు పెద్ద లెను లతో కలుపు కాభ్యుదయ ముట నేను మార్చుటలేదు. ఈ కాభ్యుదయము గవర్న మెంటు వారు ధనికులను ప్రోత్సహము చేసి కొద్ది వడ్డీలకు ధనమును సంపాదించి కాభ్యుదయమును చేయించవచ్చును. ఇప్పుడు ఇండియాలో 25 వేల మైళ్లపొడవుగల పెద్దరైలులు గవర్న మెంటువారి ఆస్తిగానున్నవి. వీనిలో 68.0 మైళ్ల రైలు గవర్న మెంటువారి మేనేజిమెంటు క్రిందనే యున్నది. మిగిలిన 18200 మైళ్ల రైలువేలను ప్రయోజన కంపెనీలు మేనేజి చేయుచున్నవి. కాబట్టి యిప్పటి క్లాస్సికల్ థియరీవారమున గవర్న మెంటువారు క్రమక్రమముగ ఈ 18200 మైళ్ల రైలువేలను కూడ తమ మేనేజిమెంటులోనికి తీసికొనుచుండవలెనని నేను కోరుచున్నాను. దేశములోని రైలులన్నీ గవర్న మెంటు మేనేజి మెంటుక్రింద నుండుటమున ఈక్రిందిలాభములు కలుపు. (1) ఇప్పుడు మేనేజి చేయుచున్న కంపెనీలకు పోవుచున్న లాభము మిగులును. (2) ఇప్పుడు సరకులను రవానాచేయుటకు ఒకరైన రైలువేరు, ఇంకొకరైన రైలు వేరుగా నున్నందున వర్తకము ధారాళముగ సాగుటలేదు. రైలువేలన్నీటిని ఒక్కరే మేనేజిచేయుటవల్ల రైలులో భేదముండదు. వర్తకము ధారాళముగ సాగి అభివృద్ధి చెందదు. (3) ఇప్పుడు రైలువేల ఇములనుండి దేశములోనికి రవానాచేయుచున్న సరకు తక్కువరేవును, రైలువేలములనుకొని పట్టణములలో తయారై యింకొక పట్టణమునకు రవానాచేయు సరకులు యెక్కువరేవును ఉన్నవి. ఈ కారణమువలన దేశములో తయారగుచున్న వస్తువుల ధర హెచ్చుగా యించునని వచ్చును. హెచ్చు ధరలు గల వస్తువులు విరివిగా అమ్ముటకు పోవుట లేదు. ఇందువలన స్వదేశీ పరిశ్రమలు అభివృద్ధి చెందుటలేదు. రైలువేలను గవర్న మెంటువారే మేనేజిచేయు పక్షమున రైలులో ఈ భేదముండదు. భేదము లేనప్పుడు పరిశ్రమలు అభివృద్ధి చెందుటకు అవకాశము చిక్కును. (4) గవర్న మెంటువారు దేశములో రైలువేలన్నీ మేనేజి చేయుట వలన రైలులో భేదము లేకుండ పోవును. దీనివలన ఒకరాజధానినుండి యింకొక రాజధానికి వ్యాపారము యిదివరకు కన్న విరివిగా జరుగును. (5) రైలువే మేనేజి మెంటు యిప్పటి వలె ఏలండవలెనో నిశ్చయించుచున్న ప్రైవేట్ ప్రాజెక్టువారముగాక, గవర్న మెంటు చేతిలో యుండు పక్షమున ప్రజాభిప్రాయముననుసరించి ప్రజాసౌకర్యమున కనుకూలముగ మేనేజి చేయుటకు వీలుగా నుండును. (6) ఇప్పుడు అనేక రైలువేల కంపెనీలు పనిచేయుచున్నందున, ఒకరైనట్లు, పెట్టుబడులు చాలక యిబ్బందిగా యున్నప్పుడు యింకొక రైలు నుండి రైల్వేయిటువల వీలులేకున్నది. అన్ని రైలులను గవర్న మెంటువారి మేనేజిచేయుపక్షమున యీ యిబ్బంది తీరును ఇప్పుడు రైలువేలను కేవలము వర్తక సౌకర్యమునకు చేయుచున్నారు. కాని వ్యవసాయదారుల సౌకర్యమును పాటించుటలేదు. ఒక రైలువేల కంపెనీ సరకును తన రైలు మీద చాలదూరము తీసికొన పెట్టి దానివలన వచ్చువాడుగను తానే అనుభవించవలెనని చూచుచుండును సరకును చాలదూరము తీసికొని పెట్టుటకు వీలులేక పోయినప్పుడు, తీసికొని పెట్టుటకు వీలున్న కొద్దిదూరమునకే వివరితముగా వాడుగ పుచ్చుకొనును. కాబట్టి సరకును, ఒకరైలునుండి మార్చి యింకొకరైలుమీదుగా రైలువేరుటకు చాలడప్పు అనుచున్నది.

పరిశ్రమలు అభివృద్ధి కావలెనని జనులందరు కోరుచు న్నారు. తయారైన సరకులను, ఇతర స్థలములకు వాడుగా పంపినాని పరిశ్రమ అభివృద్ధి చెందదు. ఇప్పుడు రైలువేల పద్ధతుల ప్రకారము యీ సౌకర్యము లేదు. కాబట్టి పరిశ్రమల అభివృద్ధికిగాను గవర్న మెంటువారు తగిన సౌకర్యములను

కలుగజేయవలెను. ఇప్పుడు రైలువేలు కేవలము కంపెనీలకు లాభములను సంపాదించుటకును, గవర్న మెంటువారు ఆదాయముకొరకును పనిచేయుచున్నవి. నూటికి 7 రూపాయలు పెట్టుబడి పెట్టిన కంపెనీల లాభము నకును నూటికి 98 పెట్టుబడి పెట్టిన గవర్న మెంటువారు ఆదాయము కొరకును పనిచేయుచున్నవేగాని, దేశమునందలి వర్తకమును, పరిశ్రమలను అభివృద్ధి చేయు ఉద్దేశముతో కాదు. ఈ కారణమువలననే దేశములోనుండి రైలువేల రవానాచేసే సరకులకు యెక్కువ బాడుగను, ఇంకాండు సరకులకు దేశములలోను, హిందూదేశపు రైలువేలములలోను తయారై దేశమునందలి యితర పట్టణములకు రవానాచేయుచున్న స్థలములకు తక్కువ బాడుగను కుచ్చు కొనుచున్నారు. రైలువేలములలో సాపేచి పరిశ్రమలు జరుగుచున్న సాగుటకు ఇదియే కారణము. దేశమువ్యాప్తమున పట్టణములలో సాపేచి పరిశ్రమలు జరుగుచున్నవని కాకపోవుటకు కారణము తేకపోలేదు. ఏమనగా! మధ్యభాగమునందు సాపేచి పరిశ్రమలయములలో తయారైన సరకు కొద్దిగానే యితరవోట్లకు రవానా చేయుచున్నందున యెక్కువబాడుగలను విధించుచున్నారు. ఇందుకు ఒక కారణము చెప్పుచున్నాను. రైలువేలములకు విదేశీ ములనుండి విదేశీ ములకు సరకు వచ్చుచున్నది. చాలసరకులను పంపుచున్నందున రైలువేలనుండి దేశమువ్యాప్తమునకు సరకులనుచేరుటకు తక్కువబాడుగను పుచ్చుకొనుచున్నాము. విదేశీ సరకులకు ఒక బాడుగ, రైలువేలములలో తయారగు సరకులకు యింకొక బాడుగ పుచ్చుకొనుటకు వీలులేనందున, రెండికి సమానమగుబాడుగనే పుచ్చుకొనుచున్నాను. ఈ కారణమువలన రైలువేలములలో సాపేచి పరిశ్రమలు జరుగుచున్నవి. సర్ ఇబ్రహీం హిందూ తుల్లాగారివారము, తీర్మానమును బలపరచుచు సర్ ఫజుల్ హుసేన్ కరీముఖాయి సర్. జి. ఎం. చిట్టావిను, మన్మథ్ రెడ్డి, అబ్దుల్లా, ఘనీ, నురేద్దీన్, బిర్లా, మాలవ్యా, దాసు, బోర, రాజుబేంగార్లు ప్రసంగించిరి. సీటల్వాడు, మాటిటూగార్లదరు తీర్మానము నంగీకరించలేదు. పండిత మదన మోహన మాలవ్యాగారు తమయభిప్రాయము చివర నిట్లు వెల్లడిచిరి:— దొరతనమువారిచేయు కంపెనీలు రైలువేలను వ్యవహరించుచున్నవి. ఇందువలన వీరికి సంపత్తిరమునకు కొట్టిపారేయుట పోవుచున్నది. రైలువేలను కంపెనీలు వ్యవహరించుటకు దొరతనమువారి వ్యవహరించుటకులన ఈకోటి రూపాయలు మిగులుటయేగాక మరియెన్నియో లాభములుండును. రైలువేలకంపెనీలు ప్రయాణికుల సుఖసాయములను జూడరు. తమ లాభమునే చూచుకొందురు. దొరతనమువారి వ్యవహరించుటకులన చార్జీ తక్కును. భారతీయులకు చాలసరకుల దొరకును. ఇప్పుడు రైలువేలకంపెనీలు భారతీయులకు కొద్దియేద్యోగముల నిచ్చు లేంతయు శోచనీయును. జి. బి. పి. రైలువేలకంపెనీవారు, తమకంపెనీలో పనిచేయు యూరోపియనులును, యూరేషియనులును, మరియొక రైలువేలలోను పనిచేయుగ్రయాణముచేయుటకు పోవుటలనిచ్చుచున్నారు. కాని ఈ సదుపాయము భారతీయులకు లేదు. ఇట్టి స్థితిగతు లెంతవరకు లేకుండపోయిన అంత చాగుండును. ఈ విషయమునందలన దొరతనమువారు, వికలబుద్ధి తోన, జైదార్యముతోను యోచించుటకై నేను కోరుచున్నాను.

దొరతనమువారి ప్రభుత్వము.
దొరతనమువారిపక్షమున, సమాధానముచెప్పెను, డిప్లొమ, హెచ్చి వ్రాసుగా రెట్లు వెల్లడిచిరి:— ప్రస్తుతము రైలువేలను కంపెనీలు వ్యవహరించుచున్నవి. ఇకముందు దొరతనమువారి వ్యవహరించుటకు తీర్మానములో కొరబడినది. రహిముతుల్లాగారి తీర్మానము నొప్పుకొనుటకు నాకు చాల సంతోషముగనున్నది. హిందూదేశపు మంత్రిగారి యుత్తర్యలననుసరించి, హిందూదేశపు ప్రభుత్వము వీరివిషయము నిదివరకే విచారించుచున్నాను. కంపెనీలు వ్యవహరించిన ఖర్చులు తక్కువగునా, దొరతనమువారు వ్యవహరించిన తక్కువఖర్చు అపనాయన మిఖ్యవిషయమును దొరతనమువారు యోచించుచునే యున్నారు. అందుచే రహిముతుల్లాగారి తీర్మానము సంతోషముతో నంగీకరించుచున్నాను. దీనిని అంగీకరించుటకున, చివరకు లేలగలపర్యవసానము నిషయమున, ప్రభుత్వమువారు నిశ్చితాభిప్రాయమునకు వచ్చినట్లు సభ్యులెంచుకొండ. ప్రస్తుతము దొరతనమువారు కొంతరైలువేలను వ్యవహరించుచున్నారు. తక్కినరైలువేలను కంపెనీలు వ్యవహరించుచున్నవి. విషయవలన లాభముగపనిపాగునది విచారించబడుచున్నది. ఈ విచారణకున దొరతనమువారికి నిశ్చితాభిప్రాయమునకు వచ్చుటకు వీలుకలుగును.
రహిముతుల్లాగారి సమాధానము.
దొరతనమువారి తీర్మానము నంగీకరించినందున మీరు తమకృతజ్ఞతను తెలియజేసిరి. దొరతనమువారు ముందు జరుపు విషయములలో, భారతీయులనుకూడ సంప్రదించుచు గాక యిది మీ విశ్వసించుచున్నాను.
తీర్మానము నంగీకరించుట.
తీర్మానమునంగీకరింపబడినది. సభచేరికి నిలుపుదలలేదు నడిచి.

డిల్లీ

హైదరాబాద్ విశ్వవిద్యాలయ శాసనము

డిల్లీ మార్చి 24:—సర్ హోమ్స్ట్రుబ్లరు గారు బర్మాకు పోవుటకుండున హైదరాబాద్ విశ్వవిద్యాలయ చట్టమును శాసనవిద్యాలయసభవారంగీకరించుటకై నెట్టెబరు నెలలో తిరిగి సభకువచ్చురు.

కాటక వి. సి. యస్. గారు.

డిల్లీ మార్చి 24:—ప్రెసిడెంట్ నెల మధ్యమునుండి నైని కార్మిక కాలమును ఆర్థిక కాలమువారుగ ఫెల్ గారిని నియమించిరి. ప్రస్తుతమునందు స్వదేశీ కాలమును డిప్యూటీ సెక్రటరీగానున్న కాటక వి. సి. యస్ గారు గవర్నమెంట్ కు విషయముగానున్న కాలములో ఆర్థిక కాలమునందు డిప్యూటీ సెక్రటరీగా నుండును.

వైస్రాయికి వచ్చిన యుద్ధవార్తలు

డిల్లీ మార్చి 24:—మార్చి 23 తారీఖున ఇండియా సెక్రటరీ పంపిన వార్తలు:—

జెంసీలు కోటల స్వాధీనము

కొత్త ప్రిన్సిపల్స్ ప్రారంభమైనప్పటినుండి యిప్పటి వరకు కలిగిన విజయములలో ఆస్త్రియా దేశము నగ్గ జానబు కోటలు రషియనులకు స్వాధీనమునకు జెంసీలు కోటలు ఆస్త్రియాను పరిగణించుచున్నాను. ఏలయనగా ఇదిగాక జెంసీలు పట్టణము 1 గెరిసియాలో మధ్యభాగమునందుండి వివిధ భాగములకు, పలుముఖముల వెళ్లుచున్నది. జెంసీలు కోటలనుండి సమయములో స్వాధీనమైనవి. ఇప్పుడే వసుంత ఋతు ప్రారంభమైనది. జెంసీలు కోటలు స్వాధీనమగుటకులన యీ కోటలను యిదివరకు ముట్టి చేయుచున్న నేన (కాకోపట్టణము) విడకుగాని, కార్వాలును కొండలమీదుగా నొంగి దేశముగాని రెండు వైపులగాని వెళ్లుటకు వీలు యేర్పడినది. ఇదివరకు రెండుమూడు నెలలనుండి, జర్మనీవారు తాము బాల్కన్ సముద్రము మొదలు. కార్వాలును కొండలవరకుగల రషియను సేనను.

పారవోలి యుద్ధము ప్రారంభమైనవరకు రషియనులకులన భయము లేకుండ చేసెదమని తట్టనదేశములకు చెప్పిరి. ఇప్పుడు జెంసీలు రషియనులకు స్వాధీనమగుటకులన జర్మనీవారు తట్టనదేశములకు చెప్పినమాట అబద్ధమగుచున్నది. జెంసీలు కోటలు ఆస్త్రియాను మిగులవలన రషియావారు గెరిసియాలో సీరముగ సానములను విర్వరచుకొందురు. ఇందువలన ఆస్త్రియావారు ఇక నావీని యాతశను వదలుకొనవచ్చును. జెంసీలు కోటలు రషియాకు స్వాధీనమైనవాల్ల వినిన తోడనే వెట్రో గ్రాడు నగరమునందలి ప్రజలందరు అమితోత్సాహమును పొందిరి.

కార్వాలును కొండలలో భూగర్భమున జరుగుచున్నది. జెంసీలు రషియనుల చేతులనుండి తిరిగి లాగి కొనవలెనని ఆస్త్రియాను జర్మను సేనలు రెండును ప్రాణములకు తెగించి పోరుచున్నవి. కాని అన్నివోట్లను రషియనులు శత్రువులను జెనుకకు కొట్టుచున్నారు.

ప్రాస్నయ్యుద్ధము

ఆర్మీనీలో జర్మనులకు రెండు అపజయములు కలిగినవని ప్రచురించారు తెలిపినారు.

ఆఫ్రికాలో యుద్ధము

ఆఫ్రికాలో జెనల్ బోథా గారు జర్మను సేనకు సాహాయ్యముగ సేనలు యుద్ధసానుగిని తీసికొని వచ్చుచున్న రైలుముందుకు పోకుండ చేసి, కొన్ని వందల జర్మను సైనికులను, 4 కిరంగులను కొంత మందు గుండు సామానును, పట్టుకొనెను. ఆఫ్రికానైరెటిముల జర్మనులకు మంచినీటిని సప్లయచేయు స్థలమును కూడ బోథా గారు పట్టుకొనిరి.

సర్ ఎడ్వర్డు గ్రే గారు.

కామస్కస్థలో గ్రే గారు యాక్రిండిమాలు చెప్పిరి:— ఈ యుద్ధమునకు కారణమేమో? ఎందుకు మనము పోరాడుచున్నామో? అను విషయములు ఒక్క నిమిషమైన మరునరాదు. బాల్కనుకలతను తీర్చుటకు లండనులో జరిగినసభలో మనము విజయవంతము కాంతిని నిజపుటకు ప్రయత్నించితిమనియు, నింకే చిక్కువచ్చినను ఇంగ్లండు కాంతిస్థాపనకే ప్రయత్నించుననియు జర్మనీకి తెలిసియు ఆస్త్రియా, సర్వయాలతగాదాను సభచేసీ తీర్చుటకు అంగీకరించలేదు. ప్రాస్న ఇటలీ, అంగీకరించినవాడుగాను ఈ వ్యవహారమును హేగు పంచాయతీ సభలో పరిష్కరించిన బాగుండునని జెబుగారికి సలహాయచ్చినను, జర్మనీ సభచేసీ పరిష్కరించుటకు అంగీకరించలేదు. యూరోపును యుద్ధములోదింపినచాస్త్రత రెండుకాలము జర్మనీవారి నుండును. మనము యెరిగిన తరువాత జర్మనీ యూరోపును యుద్ధములో దింపుటకు ఇది చాలగవహాను. దీనినే ఆఖరుతడవ చేయుటకు నిశ్చయించుకొన నాము.

FOREIGN TELEGRAMS.

(REUTERS AGENCY).

THE GREAT
EUROPEAN WAR.

GREAT BRITAIN.

The Field Marshal's Bulletin.

LONDON, March 23.

A Bulletin from Field Marshal French says:—All has been quiet except for occasional German artillery fire. The damage has not been commensurate with the ammunition expended. The enemy's airmen have shown unwonted activity owing to favourable weather. They only succeeded in killing three women and four civilians. They flew at such a great height as to be unable to aim. This procedure forms a great tribute to the British airmen, as it was adopted in order to increase the chances of German airmen escaping pursuit.

The Field Marshal Interviewed.

LONDON, March 23.

PARIS.—Field Marshal French, interviewed, emphasised that he did not believe in a protracted war. He spoke favourably of the "Dacia" situation, emphasising the great importance of a continued large supply of ammunition. He concluded:—"I am convinced that at the end of these hard months of war definite victory awaits us."

Sir John French's Optimism.

Striking Impression of Vigour & Energy.

LONDON, March 23.

A representative of the Agency Havas has had an interview with Field-Marshal Sir John French. He says that the sole furniture of his room was a large table covered with maps and some arm-chairs. The Field-Marshal conveyed a striking impression of vigour and energy, and looked extremely well.

Necessity of Large Supply of Munitions.

He said:—"You have seen that a winter campaign has in no way damped the good humour and cheerfulness of the soldiers. It is rough war, but the problem is comparatively simple, namely, munitions, more munitions, and always more munitions, and the Germans need them more than we. They are no longer squandering them, but are feeling the lack of nitrates. Their 'morale' is also no longer what it was. Weariness and lassitude are noticeable. They planned for a lightning victory. That plan collapsed. Moreover, the economic difficulties of Germany are becoming more difficult every day."

The Field Marshal gravely added:—"I do not believe in a protracted war."

The Spring Campaign.

After a moment's silence he continued:—"The Spring will come in well for the Allies. The French troops are in excellent form and well provided. The Russians have re-entered East Prussia, and some forts in the Dardanelles have already been reduced. Losses are inevitable. The essential thing is final success, whether we are considering the Dardanelles, France, Belgium or Russia. I and all those here are convinced that at the end of these hard months of war definite victory awaits us."

A Successful Air Raid.

LONDON, March 24.

LONDON.—The Admiralty has issued the report of Rear-Commander Longmore of the successful aeroplane attack to-day by the Dunkirk Squadron on H-boken near Antwerp. Two aeroplanes were employed to return by thick weather. Flight Commander Meates descended in Holland owing to engine trouble but squadron Commander Courtney and the Flight Lieutenant Rosher reached their objective. Plunging down to thousand feet they dropped four bombs each on the submarines under construction and it is believed did considerable damage to the works. Two submarines in the works were observed to be on fire. Five submarines were on the slips. The Airmen had considerable difficulty in finding their way in the mist. They were subjected to heavy gun fire while delivering the attack.

The Recent Fighting

Abnormal Officers' Casualties.

ALLAHABAD, March 24.

The "Pioneer's" London correspondent cables:—"The number of officers' casualties in the recent fighting is well over 500, but the casualties among the men are not in the same proportion and very much less than one might have expected. The reason of the abnormal officers' casualties is the self-sacrificing character of the officers, especially after the trenches were taken, when a company of officers went forward to find out the shortest routes for the movement of their men. In this work they were caught by sharpshooters and machine-guns."

Reckless Bravery of Officers and Men.

The work of officers and men is now further described as unparalleled for reckless bravery, sheer determination to turn the enemy out of his trenches with the bayonet.

Tributes from French Army.

The French Army have sent many tributes to the British on their war work.

The British Force.

Changes in Headquarters Staff.

LONDON, March 23.

Some changes in the Headquarters Staff of the Expeditionary Force are published to-day, by which

TELEGRAMS.

recently Sir William Robertson became Chief of the Staff of Sir John French, succeeding Sir Archibald Murray now Sub-Chief of the Imperial General Staff at Home. The new Quarter-Master General at the front is Lieutenant-General Sir Onald Maxwell, whom Lieutenant-General Sir Frederick Crayton succeeds as Inspector-General of Communications. Thus to the satisfaction of everybody, an Army Service Corps officer is in chief authority on the lines.

FRANCE.

Seizure of the Dacia Pronounced Valid.

LONDON, March 23.

PARIS.—Official enquiry has found that the seizure of the "Dacia" is valid.

A Paris Communique.

LONDON, March 24.

PARIS.—A Communique this evening says:—The Belgian Division has progressed on the right bank of the Yser. Another captured a trench on the left bank. We captured the second line of trenches at Hartansweiler. Our troops are organising themselves on the further side of the second line within a very short distance of the summit. We captured prisoners including officers.

A Paris Communique.

PARIS.—Last evening's communique said:—A German trench was demolished and we captured at Garency, north-west of Arras.

Our artillery checked an attempt to bombard Soissons. The enemy sprayed burning liquid on a trench at Vanquers, causing the defenders to withdraw fifteen yards. Two German attacks at Esparges were repulsed. The French captured a line of trenches and the block-house at Hartmannswillerkof.

TURKEY.

Bombardment of Dardanelles.

LONDON, March 24.

A Message to the "Times" from Tenedos says that furious north-easterly gale has been blowing for three days and heavy sea is running. Ten battleships are anchored in the Lee of the Island. It is feared that the Turks are repairing forts and mounting fresh guns.

Weather Impediment in the Dardanelles.

LONDON, March 23.

ATHENS.—Storm continued in the Dardanelles, yesterday, preventing operations. The presence is confirmed of German howitzers mounted on rails, explaining the fire from certain forts which had been destroyed.

ITALY.

The Roman Senate.

LONDON, March 23.

ROME.—The Chamber has adjourned till May 15th. Signor Slandra, in an important speech, explained that the recess was longer than usual because the Government was conscious of its duty of concentrating all its attention on the present problem. It was far from the intention of Government to govern without Parliament. It had evidences of confidence of the Chamber (cheers) and knew that Parliament unanimously desired the safeguarding of the legitimate interests and just aspirations of the country. (Cheers).

RUSSIA.

Russian Progress near Buala Pass.

LONDON, March 23.

The Russian detachment which reconnoitred towards Memel retired into the Russian territory. The Russian in the Carpathians are progressing on the front of the Buala Pass to the upper San. They captured 3,500 prisoners.

AUSTRIA.

Przemysl

Ex-Commander's Report.

PETROGRAD.—The ex-Commander of Przemysl reports that the total prisoners were nine generals, 93 staff officers, 2,500 officers and 11,700 men. Many guns and other booty were taken by the Russians.

Original Strength of the Garrison.

PETROGRAD.—The garrison of Przemysl was originally 170,000 of which 40,400 were killed. The prisoners included 20,000 wounded.

Impression in Italy.

ROME.—The capture of Przemysl has created a tremendous impression in Italy. It is estimated that this great success will liberate 150,000 Russian troops. Unless Berlin or Vienna immediately rushes reinforcements to the Galician front, Austria's plight will be aggravated.

The Fall of the City.

An Interesting Account.

PETROGRAD, March 24.

A Russian journalist proceeding to Przemysl from Lemberg has arrived there. He says the besiegers advanced to the lines of the village of Schelgine. This was the principal scene of the repulse of the last desperate sorties. The ground is still littered with corpses, which ambulances are removing. The journalist met two Austrian Battalions. The men were disarmed, but the officers retained their swords. The journalist reached the trenches and redoubts of Perekopagne suburb. He was not able to enter the city, as the bridges had been blown up by the Austrians. Near a railway bridge was the wreckage of an armoured train destroyed by the Russians.

TELEGRAMS.

Forts and Ammunition Destroyed.

All round the fortress were burning forts, which smoked like a circle of volcanoes. From the southern and western sectors came an uninterrupted succession of explosions, with dense masses of smoke, the work of the Austrians blowing up ammunition stores. A pontoon bridge, constructed by the Russians, was covered with masses of Austrian troops, crossing to the other side, where Cossacks were waiting to enter the city. Russian Officers state that at 5 o'clock on the morning of the surrender loud explosions were heard everywhere in the fortress, the Austrians blowing up the works. The Russians then rushed within the fortifications and captured the inner sectors. The Austrians shot their horses to prevent their capture.

The Capitulation.

"Parliamentaires" at 6 o'clock in the morning came out and announced the capitulation of the city. The suburbs alone have suffered and the city is intact. A large civilian population, chiefly Jews, has remained in the city.

COLONIES.

The Singapore Confusion.
Normal Conditions Restored.

LONDON, March 23.

The Press Bureau says that all messages since last notification show the restoration of normal conditions in Singapore. All except eleven rebels have been captured. Five rioters were court-martialled and shot, others being sentenced to terms of imprisonment. During the riot seventeen German prisoners escaped and six have been recaptured. The conduct of the remainder has been exemplary.

Death of Colonel Farquhar.

LONDON, March 24.

OTTAWA.—In the House of Commons yesterday Sir Robert Borden announced the death of Colonel Farquhar commanding the Princess Patricia's Canadian Infantry who was formerly the Military Secretary to the Duke of Connaught.

EGYPT.

Situation near El Kubri.

LONDON, March 23.

The Press Bureau says that at dawn yesterday patrols discovered a party of the enemy near El Kubri opposite the Suez. Shots were exchanged. Aeroplanes estimated the numbers at a thousand infantry and artillery and a few cavalry. The guns at El Kubri opened fire and the enemy retired and encamped eight miles eastward of the canal. Early to-day a force under General Sir G. Younghusband attacked and routed the enemy, who are now in full retreat. A prisoner says that the force marched twelve days direct from Birrilsaba and included General von Traumer and three other German officers.

INDIAN TELEGRAMS

(Associated Press Agency.)

DELHI.

IMPERIAL LEGISLATIVE
COUNCIL.

ASSAM LABOUR BILL.

DELHI, March 24.

After the interpellations Mr. Clark moved for the consideration of the Assam Labour Bill, which was passed with three minor amendments. Mr. Clark alluded to the constitution of the Labour Board and said it was a tentative one.

Mr. Graham in supporting the Assam Labour Bill reviewed the labour question and said that since 1891 there had been much legislation and more co-operation between Government and industry. He welcomed the Labour Board and claimed sympathetic consideration. What they needed was more freedom in the matter of recruiting, and with a view to secure a modification he had moved several amendments which, he said, Government did not find their way to accept.

Management of State Railways.

Sir Ibrahim Rahimtulla's Resolution.

Sir Ibrahim Rahimtulla moved a Resolution to consider the desirability of future policy in regard to State Railways being one of management by Government instead of by Managing Companies. Sir Ibrahim in his speech pointed out that the Resolution did not deal with the question of nationalisation of railways in India, as some people had imagined. He regarded it as a fortunate circumstance for this country that Government decided so long ago as 1880 that they would acquire the railways in India, and pursued that policy ever since. Whenever, under the terms of contract with private companies, the time was reached to exercise the option resting with them, they had declared such option in favour of acquisition, with the result that all trunk railways in India were now the property of the State. The railways had thus been nationalised, that is, they now belonged to the State, and the Resolution merely dealt with the method of management of State property. The speaker said that the Resolution did not deal with the construction of feeder lines required to develop railway facilities in this country. Private enterprise could well be invited to co-operate with Government in meeting the requirements of this country and encouraged to provide the necessary capital on terms which should not prove oppressive to tax-payers of India. The object of this Resolution would be clearly appreciated when, the speaker said, he explained that there were 25,000 miles

TELEGRAMS.

of trunk lines in India owned by the State, out of which 6,800 miles were worked by Government, while 18,200 miles were managed by private companies. He desired that Government should lay down as their future policy that when the present contract with different Managing Companies fell in from time to time the present arrangement should be terminated and the 6,800 miles which they managed now should be gradually increased to embrace the entire system and brought under one management of the State. The advantages which he expected to result from State as against company management might be summarised as follows:—(1) The saving in the share of profits now paid to managing companies; (2) the development of trade and commerce on natural lines instead of the present artificial division by means of block rates; (3) the growth and development of industries, especially in the interior of this country; (4) the encouragement of inter-provincial trade; (5) the centre of control in a single State department located in India and amenable to Indian public opinion instead of vesting, as at present, in different Boards of Directors in London, and (6) economy in working by the free use of all rolling stock over the entire system instead of being hypothecated to specific railway concerns. Dealing with the details of the advantages, Sir Ibrahim laid special stress on the fact that at present, in matters of construction of railways, the question was merely looked at from the point of view of merchants and not cultivators in whom Government claimed paternal interest, but in this matter in which they were materially affected, not one word of consideration was given. The effect of the present arrangement was that, though the railways were opened by the state, each managing company has a special interest in obtaining as much revenue as possible by carrying the largest quantity over the longest distance on their own rails. Effect was given to this desire by imposing maximum rates known to trade as block rates for carrying the cargo over short distances on their own lines when it was intended to be carried to ports served by other state railways. In this way attempts are made to divert the cargo from its outlet to another which did not supply the same advantages. It was due to this system that the sphere of influence of different lines and different ports was determined. He referred to the Muttra-Aligarh Railway, which the Government refused to sanction on the ground of sphere of influence.

He next referred to the question of the growing demand in this country for industrial development. The speaker said that the cost of transport forms an important factor for the success of industrial concerns, and they were entitled to ask that the State railways should provide special facilities in promoting industrial development. At present the foremost consideration with managing companies was to work them on a commercial basis, and the securing of revenue for the State and dividends for the shareholders (whose stake in the capital of railways came to an average of about 7 per cent. the balance of 93 per cent. being provided by the State) naturally formed an important consideration with managing companies. The result was that manufactured imports which were offered in large quantities for carriage over long distances received great consideration and were carried at comparatively low rates. Goods manufactured at ports of India for home consumption were, and must be, carried at the same rates as imported articles, and that was one of the reasons why manufacturing industries started in the ports had been generally successful. Goods manufactured in the interior were charged at higher rates on the ground that smaller quantities were offered for transshipment. The effect of this arrangement, which might be justified on the ground of railway policy and railway interests, was obviously inimical to the industrial development of India.

Sir Fazulbhoy Currimbhoy.

Sir Ibrahim, who spoke for 40 minutes, was followed by the Hon. Sir Fazulbhoy Currimbhoy, who, in supporting the Resolution, said that last year he favoured the present arrangement of Company management of railways on certain grounds, and the opinion expressed then as regards the economic aspect was governed by the consideration that State management was more expensive; but now, on hearing the mover of the Resolution he felt that economy was counterbalanced by a disadvantage incidental to present arrangements for division of profits. For a proper elucidation of this point an enquiry by experts working with the Railway Board would be most welcome. The foremost consideration of the whole question was one relating to differential treatment as regards rates on company-managed lines of internal and sea-borne commerce. The general complaint of merchants connected with inland trade was that the schedule of freights on these lines for exports and foreign imports was much higher than the schedule for goods moved from one part of the country to another. They had a right to insist that both external and internal trade should receive one and the same treatment, and the distinction in favour of the former should be removed. Another point he would like to press was that public opinion in India was ripe for a large expansion of federal railways by companies formed by Indians or firms doing business in the country. Sir Fazulbhoy said that at present control was practically in the hands of British Companies, who were expected to appear on the field as competitors for the construction of feeder lines. The situation was intolerable. If the system could not be mended the drastic alternative of ending it would have to be adopted.

Sir G. M. Chitnavis.

Sir G. M. Chitnavis supported the Resolution. Although he held the view that company management was good enough, he urged that the revision of contracts should be undertaken on broad lines of efficiency and economy. The speaker paid a tribute to the service of Sir Henry Burt, who was retiring from the Railway Board.

Mr. Marshall Reid.

Mr. Marshall Reid said that the other day, in speaking on the wheat export scheme of the Government, Sir Ibrahim Rahimtullah urged that Government should not involve itself in the details of a commercial undertaking. Now he suggested that Government should take over a huge enterprise and work it. (Laughter.) The burden would be a terrible one. The wording of the motion, he proceeded, suggested that there was no Government control of railways at present. He (Mr. Reid) had been in India many years, and he had heard from Railwaymen

TELEGRAMS.

nothing but complaints of Government control. His main objection to the proposal was that it would mean the utilization of control. His second objection was that a great deal of responsibility would be added to a department already overburdened with work. Again—and this was an important matter—State management would tend to reduce the powers of Managers who were primarily responsible for the control of the company-managed lines. Company management was not perfect, but it was better than State management.

Mr. Abbott.

Mr. Abbott opposed the Resolution and dwelt upon the bad effects of the disappearance of competition.

Mr. Setalvad.

Mr. Setalvad said that he was, not a commercial expert, not a business man. It was with great reluctance that he intervened in the debate. His observations would be therefore the observations of a layman. Dealing with the objections to company management as raised by Sir Ibrahim Rahimtullah, the speaker said that the main objections, such as block, etc., were not insuperable, since even at present the Government had power to control, which it could exercise if it chose. He did not believe that management of railway concerns by Government could be so economical and efficient as management by private companies. Moreover, a State department could not show such enthusiasm and solicitude for the passengers as the companies did, because the latter, he thought, had direct interest in increasing profits, and it was only natural that they would manage well. If the Resolution was accepted it would not be to the interests of the State or the country.

Mr. Ghuznavi.

Mr. Ghuznavi, in supporting, said, that the mover had made out a case. After dealing with the salient points in the history of railway development in India, he said that the greater part of the railways had been nationalised already, and, looking at the financial side, he held that out of a total outlay up to 1912, of 352 millions the Government had already found means to provide 334 millions and managing companies only 18 millions. It was only, in the speaker's opinion, a question of finding 18 millions which would enable the State to practically own the railways. He held this was no difficulty at all. He next dwelt on the disadvantages of management by companies and the financial loss to the State, which meant loss to the tax-payer. The serious disadvantages, in the speaker's opinion, were that, having regard to the cost of working Indian railways, the rates were excessive compared with those of other countries, and the principle which guided railway companies was chiefly to make the greatest profits without due regard to the broader policy of the convenience and welfare of the public. The objection to company management could be summed up by saying that, as the controlling agency and the central authority were divided between the Government of India here and the Board of Directors in London, this dual control stood in the way of progress and was a distinct disadvantage both to the Government and the people. In the case of entire State management the country would have a greater chance of having grievances removed. In conclusion Mr. Ghuznavi said that the question of supply of capital and aid received from companies was a myth.

Mr. S. N. Banerjee.

Mr. S. N. Banerjee supported the Resolution and dissented from Mr. Setalvad's views. There were State managements of railways in India and they proved a success. Then there was the question of the margin of profits going into the pockets of companies, which he regarded as a drain on tax-payers. Alluding to the speech of Mr. Marshall Reid, Mr. Banerjee was of opinion that decentralisation and wide powers to managers were possible with State management. He urged Government to accept the Resolution.

Mr. Rananagar.

Mr. Rananagar said there were certain clear advantages of management of railways by the State as pointed out by the mover. It was mainly advantageous to the development of agriculture. He was in full sympathy with the Resolution.

Mr. Monteath.

Mr. Monteath pointed out that the whole question was before the Bengal Chamber of Commerce in 1907, when the Vice-President and Sir Ernest Cable spoke in favour of State management. They were, however, personal opinions, but commercial views were divided and were mainly in favour of relieving the Government of the management of railways. He also alluded to the opinions of Mr. Thomas Robertson, who was also of opinion that the disadvantages of State management outweighed all advantages. Mr. Monteath further said that with regard to the question of remittance to Home management as raised by several speakers, he would like to ask, was the Government going to work the railways for nothing, and was State management less costly than company management? Commercial opinion, Mr. Monteath said, was somewhat divided on the general question of State and company management. He would not give any opinion as he was not authorised by his Chamber to do so. His own opinion was that they were best as they were.

Pandit Madan Mohan Malaviya.

Pandit Madan Mohan Malaviya reviewed the debate and dealt with the question from a financial point of view. He held that State management would be beneficial to the State, and criticised the working expenses of company-managed lines. He also alluded to the large number of Government officers at the head of company lines, and also argued that retired Government officials were all on Company Boards in London. He, in conclusion, dwelt upon the advantages which would accrue, including an annual gain of one crore of rupees, the convenience of passengers, the lowering of fares and rates and the employment of more Indians. Referring to the last point the speaker said it was notorious that companies should employ so few Indians. Such a state of affairs was very, very regrettable. He said that the G. L. P. Railway issued change passes to Europeans and Eurasians, but would not do that for their Indian employees. The sooner this state of things was abolished the better. In conclusion, he asked the Government to handle the whole question in a broad and statesmanlike manner.

TELEGRAMS.

Mr. Das.

Mr. Das supported the Resolution and said that the opponents of the Resolution had not given any reason as to their opposition why the Resolution as it stood should not be accepted.

Mr. Borna.

Mr. Borna supported the Resolution.

Mr. W. H. Clark.

Mr. W. H. Clark, speaking on behalf of the Government, said:—"I trust that the Hon. Member who has moved the Resolution and the Hon. Members who have supported it will not think me lacking in courtesy if I make no attempt to discuss the complex question which has been raised, the question, that is, of the rival merits of Government and private management of railways. If I do not do so it is not that I fail to appreciate the great importance of the problem to Indian industry and commerce; but last year, as the Council knows, there was a debate on this same question, in the course of which I reviewed the main factors on either side, and it would be a waste of the time of the Council if I were now once more to go over the same ground. I explained then that it would be entirely outside the scope of the debate were I to offer personally, or on behalf of the Government, any opinion on the merits of the conflicting considerations which can be urged on either side of the controversy, and it should be equally unsuitable if I were to attempt to do so now." After dealing with the points raised in the debate and the mover's speech, which he characterised as very able and instructive, Mr. Clark concluded as follows:—"The present resolution merely recommends the Governor-General in Council to consider the desirability of the future policy in regard to State railways being one of management by the Government instead of by Companies. It is a great pleasure to find myself in the fortunate, and I am afraid not too common, position, not only of being able to meet my Hon. friend's wishes, but even of having anticipated them. The Government has already, with the sanction of the Secretary of State, taken up an enquiry into this matter, especially in regard to the vital question of the comparative economy of the two methods of working. I am therefore very glad to accept the Hon. Member's motion. The Council will of course clearly understand that, in accepting this motion and in instituting the enquiries we have instituted, the Government of India are in no way committed as to the conclusions which they may eventually form. We are merely comparing the respective results of the existing working of the lines which are now managed by the State and of those which are now managed by Companies, and the sole object which we have in view is to collect the necessary data for forming a judgment on this question."

Sir Ibrahim Rahimtullah's Reply.

Sir Ibrahim Rahimtullah, in his reply, expressed gratitude to the Government for having accepted the Resolution. He hoped that in all future enquiry on the subject Indian opinion would be fully consulted.

Resolution Accepted.

The Resolution having been accepted, the Council adjourned till to-morrow the 25th instant.

War Telegram to the Viceroy.

DELHI, March 24.

The following telegram has been received from the Secretary of State by the Viceroy dated 23rd March:—

The Fall of Przemyśl.

Fall of Przemyśl is regarded as a chief event since the new year, for the fortress was of the main defences of the Austrian Empire and situated in a central position of Galicia whence roads and railway radiate in all directions. The fall comes at the right moment at the opening of the spring campaign, and releases the large investing forces and opens the road either for advance on Cracow or over the Carpathians into Hungary or for both and falsifies the idea which Germany tried to impress on neutrals all winter that they had plans for disposing of the whole of the Russian campaign from the Baltic to the Carpathians and rendering the Russians harmless for the rest of the war. The capture of Przemyśl consolidates the Russian position in Galicia which may now be regarded as definitely lost to Austria. This news has produced an indescribable wave of enthusiasm throughout all classes at Petrograd.

In the Carpathians furious fighting is going on. Both Germans and Austrians are making desperate efforts to relieve Przemyśl but being everywhere repulsed.

A French communiqué says two serious reverses were inflicted on Germans in Argonne.

General Botha has cut off a German supply train and captured some hundred Germans, two field guns, two maxims and a large quantity of ammunition and now holds the enemy's water supply near Swakopmund in South West Africa.

Sir Edward Grey speaking in the House of Commons said we must not lose sight for a moment of the character of the original war and the main issue for which we were fighting. Germany knew from experience of the London conference which settled the Balkan crisis that she could count on our good will for peace in any conference between the powers on disputes between Serbia and Austria—but she refused to join the conference through France and Italy and we were willing and the Czar made definite proposals to the German Emperor that the case should be referred to the Hague. On her rests now and must rest for all time the appalling responsibility for having plunged Europe into the war. This is the fourth time within living memory that Prussia had made war in Europe and we are determined it shall be the last.

Monuments Declared Protected.

DELHI, March 24.

The following is published in the Bihar and Orissa "Gazette":—The Barabati fortress in Cuttack, the Ashoka Nala bridge of eighteen openings over the Madhupur stream at Puri, also the Black Pagoda, Puri district, are declared protected monuments.

TELEGRAMS.

The Delhi Club Bomb Case.

DELHI, March 24.
Addresses of Counsel in the Delhi Club bomb incident Case concluded to-day and the case was adjourned to the 29th instant when Mr. Connolly will deliver judgment.

Sir H. Butler to Return to Council.

DELHI, March 24.
Sir Harcourt Butler will return to the Council in September to see the Benares University Bill through before going to Burma.

Prohibition of the Export of Wheat and Flour.

DELHI, March 25.
A notification has been issued to-day in pursuance of the policy recently announced by the Government of India in regard to wheat exports after 31st March. A separate notification has also been issued in regard to flour. No exports of wheat will be permitted from April 1st next to March 31st 1916 except by or on behalf of the Crown. Government will buy for export through the leading exporting wheat firms in this country. The price will be announced at which the Government will begin to purchase for April shipment under arrangements nearing completion. This initial price will be relatively high in comparison with prices which will be offered later. Price will be lowered for May shipments, and Government reserve the right in their discretion to lower the initial price even before the 30th April should this seem advisable.

Still further reductions will be announced for June shipment. It is intended by this means to effect a steady reduction of prices to a figure which will take due account both of the necessities of the consumer and of the reasonable expectations of the cultivator. Any difference between Indian and world prices less remuneration of agent firms and other necessary expenses will accrue to Govt. as profit, and arrangements will, it is hoped, be made by which this will be earmarked for special purposes. Interests of Indian consumers in Eastern countries have been duly considered and care will be taken that necessary supplies of wheat are made available for them.

Flour.

Flour is dealt with on a different footing. The exports being relatively insignificant as compared with those of wheat it has not been thought necessary to bring it within the scheme above outlined by which export will only take place on behalf of Government.

In order to prevent excessive exportation exports will be restricted for the same period viz from April 1st next to March 31st 1916 to amount approximately equal to the quantity exported during the year 1913-14. This amount is being allotted among various milling interests concerned.

CALCUTTA.

Trading With the Enemy.

Bombay High Court's Judgment.

CALCUTTA, March 24.

At the High Court to-day, Mr. Justice Woodroffe delivered judgment in a reference made in the case of Emperor vs. Indra Chand in what is known as the "Trading with the enemy" case. In this case the accused was convicted by the Chief Presidency Magistrate of Calcutta on two charges under the Trading with the enemy Ordinance and sentenced to 18 months' rigorous imprisonment and a fine of Rs. 1,000. The charges were in reference to several cases of mica which the accused was alleged to have sent to Germany. On appeal Justices Beachcroft and Greaves upheld the conviction on the second charge but remitted the sentence of imprisonment, retaining only the fine of Rs. 1,000. As regards the first charge, their Lordships held different views, Justice Beachcroft being of opinion that the accused was guilty, while Justice Greaves was for acquittal. Owing to this difference of opinion the Chief Justice referred the case to Justice Woodroffe for final disposal as regards the first charge only. This charge referred to one case of mica despatched from Calcutta to Antwerp before the outbreak of the war, which, however, was taken delivery of in England. The connection of the accused rested on two letters which the accused wrote to his Italian agent, Chicachi, for disposal of this case of mica. His Lordship, agreeing with Justice Greaves, acquitted the accused on this charge.

Transport of Bengal Coal.

CALCUTTA, March 24.

The Indian Mining Association have now agreed to give a three months' trial to the new mechanical coal-loading plant docks in which the Port Commissioners have had certain improvements made. The interesting experiment is being made of conveying coal from Bengal collieries by rail direct instead of, as heretofore, by sea via Calcutta for the use of railways in Western India. The idea is to free shipping for jute and other classes of export business which have no alternative means of dispatching their goods. One of the results of this policy has been an enormous increase of coal traffic in the western sections of the East Indian Railway. A statement made by Mr. Pearce, at a recent meeting of the Indian Mining Association, shows that in one week over a quarter and a million tons of coal has been carried, of which just under half was for up country, being a record for the line.

Suit for Damages.

Against Calcutta Police Commissioner.

CALCUTTA, March 24.

At the High Court to-day, before Justice Imam, two applications were made in connection with the suit brought by Din Mahomed for recovery of damages against Sir Frederick Halliday, Commissioner of Police, for seizure of some books which were not proscribed. In

TELEGRAMS.

the first application the plaintiff prayed that the hearing of the suit be expedited as Sir Frederick Halliday was leaving Calcutta on the 31st instant. His Lordship said he could not expedite the hearing of the suit, but directed "de bene esse" examination of Sir Frederick Halliday on Tuesday next. In the second application the plaintiff prayed for "de bene esse" examination of Mr. Lowman, Deputy Commissioner, who, it was stated, would shortly go to the front. His Lordship granted the application but fixed no special date for his examination.

The Proposed Calcutta City Civil Court.

CALCUTTA, March 24.

At to-day's meeting the Calcutta Corporation adopted a suggestion made by the Special Committee regarding the proposed establishment of a City Civil Court in Calcutta. The Committee made the following suggestions regarding the reform of the original sides of the High Court:—(a) Audience of Vakils and Solicitors on original side, (b) Engagement of Attorneys optional, (c) Abolition of existing scale of fees. Failing the above reform the Committee recommended the establishment of a City Civil Court on the following lines:—(a) pecuniary jurisdiction limited to Rs. 10,000, (b) court fees regulated under Court Fees Act and costs assessed as in mofussil courts, (c) Judges to be recruited from Barristers, Vakils and Solicitors of not less than ten years' standing or experienced members of the judicial service.

Bomb in a Villager's bed.

Six Killed and Twelve Injured.

CALCUTTA, March 24.

Confirmation has now been received of the report of an explosion in the village of Sailati, Mymensingh district. It appears that a bomb was found by a villager in his bed. He took it outside and a crowd collected who tried to open it with a bamboo when an explosion occurred killing 6 villagers and injuring 12. The occurrence is believed to be the result of a private feud without political significance.

The Darjeeling Extortion Case.

DARJEELING, March 24.

The hearing of the case in which Inspector Simpson is charged with an alleged attempt at extortion was resumed to-day before Mr. Nicholl, Sessions Judge. Doctor Kashinath of Victoria Hospital and Sidheshwar Day, clerk to civil Surgeon of Darjeeling were examined for the prosecution. They deposed to incident of 8th January. A chaprasi of the complainant was also examined. Mr. Barratt of the Municipality was tendered for cross-examination. The case is proceeding.

The Tagore Lecturer.

CALCUTTA, March 25.

The Senate of the Calcutta University at its meeting on Saturday will consider the recommendation of the Faculty of law that Mr. Harold Dexter Hazelting, Reader in English law at Cambridge, be appointed Tagore Professor of law for 1915 and that subject of his lectures be growth of English, how and when transplanted.

UNITED PROVINCES.

Landhaura Estate Case.

ALLAHABAD, March 24.

The Chief Justice and Sir P. C. Bannerjee have delivered judgments in the Landhaura Estate case, differing in their opinions. The case is in connection with the claims preferred by Chandra Resol and Lala Fatechand as heirs of Raja Jagat Pradkash Singh, last male holder of the estate, for possessions of the Landhaura Estate, valued at several lakhs, from the present owners, Raja Bulwant Singh and others. The case will now be heard by a third Judge.

BURMA.

Compulsory Military Service.

A Letter from the R T A.

RANGOON, March 24.

A letter dated March 23rd 1915, has been despatched to the Local Government from the Rangoon Trades Association supporting the memorial of the Burma Chamber of Commerce on the subject of compulsory military service India. The Association entirely endorses the necessity of some form of compulsory military service being introduced. The Association considers there are various points which should have the fullest consideration. In place of the term volunteering it is suggested, either Territorial or Civil Guards be substituted. In the event of Europeans accepting the burden of compulsory military service it must also be extended to the domiciled Anglo-Indian Community. The Association is also strongly of opinion that the corps should be officered by Regular Officers.

BOMBAY.

Running Train Thefts.

BOMBAY, March 24.

An incident occurred yesterday on B. B. and C. I. Railway line at Makarpura near Baroda which throws some light on the modus operandi of thieves who occasionally break into the compartment reserved for carrying bars of silver and valuables from Bombay to Marwar Rajputana and Northern India by this railway. On arrival of the Punjab mail train at Baroda yesterday the roof of the silverbar compartment was found to have been cut open. An inventory of contents revealed that three silver bars were missing. The matter was at once taken up by the railway police who sent men along the line to find traces of the thieves. Near Makarpura, a suburban station of Baroda, a man was found lying on the line badly cut-up. The missing bars were lying near him. Nothing has been ascertained as to how the

TELEGRAMS.

man succeeded in making his way into the compartment. On several previous occasions, bars had been missed between Broach and Baroda from trains. On one occasion however prompt enquiries resulted in the recovery of three out of the four stolen bars from under a tree along the railway line where they had been buried by the thieves.

Homeward Mails Calling at Marseilles.

BOMBAY, March 24.

From the date the homeward P. and O. Mail Steamers will resume calling at Marseilles. For the present running of special trains is suspended and passengers must make their own arrangements for overland journey on arrival at Marseilles. A passport must be obtained from the Secretary to the Government Political Department Bombay and vised by the French Consul. Passengers from Calcutta can obtain a passport from the Government of Bengal which should be vised by the French Consul-General at Calcutta. On landing at Marseilles passports must be vised by the British Consul and then presented at the Prefecture in order to obtain "Laissez Passe." A small unmounted photograph must also be provided to be attached to "Laissez Passe."

Additions to the Bombay University.

BOMBAY, March 24.

Plans have been prepared for additions to Bombay University the estimated cost being 5 lakhs. They will be discussed by the Senate at the next meeting.

Lord Willingdon to open the Sanitary Institute.

BOMBAY, March 24.

The Governor of Bombay is returning to Bombay next Tuesday to open the new Sanitary Institute.

SIND.

Karachi Opinion about the Resolution.

KARACHI, March 24.

Public opinion in Karachi on the decision of the Government of India in the matter of wheat exports is expressed as follows:—The Government are to be warmly congratulated on the course they are steering as the compromise is one that ought to satisfy all reasonable patriotic men. By prohibiting all private exports prices have already been very materially lowered. Speculation is checked and there is every possibility of wheat returning to levels that will disarm the critics. On the other hand by retaining in their own hands the business of supplying England with such quantities of wheat as may be urgently required before Argentina, Australia and Southern Europe can send forward their surplus grain Government will satisfy imperial requirements with the least possible disturbance to price levels in India. All things considered the enormous surplus of wheat that will very shortly be available in India the ruin that must overtake the Swadeshi Wheat Flour Milling industry in India if exports of wheat flour be prohibited the urgent demands of England and France—both countries require good food supplies to enable them to carry the war to a satisfactory conclusion and lastly the incontrovertible fact that Indian continued prosperity and advancement depend on the success of British arms—if all these points be weighed it is impossible to conclude otherwise than that the Government have acted very cleverly and satisfactorily in taking the control of the export of wheat trade into their own hands. It is now urged that they deal similarly with wheat flour or in the alternative allow moderate quantities of wheat flour to be exported to selected destinations.

SOUTH INDIA.

H. H. the Maharajah of Cochin at Springfield.

COONOR, March 24.

His Highness the Maharajah of Cochin motored his up from Mettupalayam this morning and took up his residence at Springfield for the Season.

H. H. the Maharanee of Indore Resides at Ootacamund.

COONOR, March 24.

The Maharanee of Indore is expected to pass through Coonor to Ootacamund to-morrow afternoon. Her Highness will reside at Ootacamund.

Sanitarium Season at Wellington.

COONOR, March 24.

The Sanitarium Season opened at Wellington yesterday when a small party of twenty men and two officers arrived. A large number of convalescents from different regiments are expected to arrive shortly for the Wellington sanitarium season which would last for 6 months.

Theft of Bicycle Case.

BANGALORE, March 24.

The District Magistrate has sentenced H. L. Gomes to six months rigorous imprisonment for theft of bicycle in the Commercial Street on the 19th instant from outside a shop. The accused had just served a sentence of a month for attempting to sell a hired bicycle. On this occasion also he was handed over while negotiating the sale of the stolen property.

శాంతి ని కేతనము.

లాక్షకారై కైలు సందర్శనము.

[రాక్షసప్రతినిధుల వాక్యములు]

వైత్ర వైభావ మహాముని శంకరు మహామునిఁ జూచి అప్పు డాశ్రమవనస్పతులకు వసంతుండెడిది. అందువలన పుత్ర పుష్ప పూజ నిర్వహణ మాముగ జరుగుచుండును. రాలినపండు టాకుమె తలచే, వన వీధులలో నడకల యాయాసముగ పడెడు కన్నె కొమ్మలు కురిపించు ప్రమాదలాజులు ఉత్సవములును యకమాసపు, కవింధికవింధి కాయుకోయిల లే సాగరా శాఖల నుండునో కానరావు. కాని మోహపడిన, వైత్రవైభావ వశ్యమెందుఁజూచినను కలస్వన మహావ్యయవేదోపించుచుండును. కొమ్మలకింద చలాచల భృగుణమందిననీడ పందిళ్లు. ప్ర స్వేద కపోలములై జ్వలలు చ్చాపలందిన మహారహణములు, వసంతపు బెండలకడలి దొరువులలో మెడలుసాచి నీరాను మయూరములు, ఒకానొక క్రొత్తభావమును, ఒకానొక క్రొత్తరసమును, ఒకానొక క్రొత్తకల్పమును నుద్దేకించును. పూచినపూవులను చిత్రములు మాతురు. పాడెడికోకిలలను గాయనలొకింతురు. ఛాయాస్థులములకు తరువులను తపస్సు లాసింతురు. శాంతినికేతనమును దర్శించుటకు లాక్షకార్య కలు సంగల్పమేమో మనమెఱుంగము; కాని అన్యరసవిశిష్ట మయినదని మాత్రము చెప్పఁగలము. కార్యైకవ్యభిచారు సర నుండు. విలాసకళాప్రియుండు. ఇట్లంటినని ఆభిభూతు వైతిక రాజకీయగుణములు నీరసములుగాఁ దలంపరాదు. వారికిట బ్రహ్మజీవులు. వైత్రారంభముగ ఆశ్రమసందర్శనము నర్పించిన కార్యైకవ్యభిచారు స్వాధ్యాయాద్యము సుగమముయినది. ఈ సందర్శనమునలన రసోద్రుండు గౌరవించబడెనని కొందఁ డందురు. శాంతినికేతనము భక్త్యమయినదని మఱి కొందఱు పలుకుదురు. ఇందేది యధాకామో! ఇదమిద్ధచక్ర నాకనరము లేదు; కాని నామనోద్వేగ ప్రతిఫలిండు శ్రోత కేలుగానున్నది. పాశ్చాత్య గ్రహణానందే బ్రాహ్మణాగ్రక మధుర యాక ర్షించు నవయుగమారంభమయినది. భారతీయులయాశ్రమవాటి కెఱుపబ బాశ్చాత్యులు దర్శనరక్తగుట యానవయుగచిహ్న ములలోనొకటి. ఆశ్రమములు ఆరణ్యకములు. భారతీయ నాగ రకము మున్న గులపతులయాశ్రమములయందుండినది. శివన దీముఖములంబడి పుణ్యభూమిభాగమునుదీప్తింపఁజేసినది. మధ్య యుగములందీ యుదాత్త నాగరకవ్యాప్తిమొదలినది. ప్రవేశముఖ ములు వేఱయినవి. ఉపవేళలలో నిర్భుజైవేదస్వరూపాచిన ఆర్యసంతానము వర్ణవిగ్రహములవాత్రయించినది. శతంతరా గములలోఁ బ్రబోధగీతలాస్యాదిండుట మఱచినది. దారుణత్ర ములకుఁజిక్కుకొనెను. ఇటీవలార్చ మానవజీవితమునందన్ని యెడలగుగలిగినది ఇదియే పాతికేతనమునకాదినది. అంతంతము సారతంత్ర్యము. ఒకటి బాతీయభాగ్యమును జీర్ణంపఁజేసినది. మఱియొకటి విలాసిరక్తినినున్నితముగానింపినది. పర్యవసానము ఈప్రపంచాతీయమైనను! కాని నిరాశభ వ్యప్తిభరితమయిం దు స్థలముకానరాదు భారతీయనాగరకము పునస్సాభాగ్యము నందఁగలదు. భారతీయభర్తయులు మఱలనొకమాటబ్రహ్మలిం దకపోవు. భారతమాత యింకొకసారి జ్ఞానవిప్లవమును స్థాపింప శాంతిని లోకమునకుఁ బ్రసాదించక తీరదు. ఇది మహాగుల యాదేశము. తమదాత్రక సంబంధములను మనదృఢ విశ్వా సము అందువలననే ప్రాచీన ప్రతిష్ఠాపన లేకములు బాత్మ్యస హులములై పొడిచువు చున్నవి ఆశ్రమములు. స్థాపించుచు చున్నవి. శిల్పచిత్రము లాత్మస్థులు లగుచున్నవి. సేవావ్రత ములు నెఱవబడు చున్నవి. స్వాకంత్రియ, భగ్వాన్ద్రీ, నిష్కామదీక్ష, మున్నగు నుత్తమోత్తమ ఋషిబోధులు జాలి యందుఁ బ్రతిష్ఠాపనముగోఁడలెత్తు చున్నవి. ఇది యంతయు నేమి? భారతనాగరమున పునరుదయ వికాసమునంటిది. ఈమ హాత్మాగ్యమున కెంతయోకాలము పట్టు. కాలచక్రభ్రమణ మును నిజముగ గ్రహించిన వారే! లేరు? యాయ నుండఁ నే జరుగును. కార్యవ్యవసాయమునకు ఆశ్రమములు ప్రధాన సుక్షేత్రములు. యధాకామ గుర్తింక భారతీయ నాగరకమని ఆశ్రమములయందుఁగాని వాగుగాఁ జూపట్టుదు. కార్యైకేలు ప్రభువీ నూత్న పరిజ్ఞానముగల రసమయిండు. అందువలననే సకలశ్రమముగ శాంతినికేతనమును వీక్షింపవచ్చెను. నిస్పృహనను లగు ఆశ్రమ విద్యార్థి జనులిచ్చు అతిభక్త్యమును గ్రహించెను. మహా కవియొక మధురాక్షర ముక్తామాలిక నర్పించెను. కంత ములై త్రి మహావీరుమారులు పాడిరి. హస్తయులు సాచి పుణ్య పుష్పములు చల్లిరి. ఒక వెనుగుగొట్టుకుండు భూష్టర పుత్ర మువై స్వాగతగీతవాసిప్రభుదంపతులకు గానుకగానోసగిరి నిన్నటిదినము 11.30 గంటలకు అతిభక్త్యులందఱు ప్రభు విభునము ఆశ్రమము నిర్గమించెను. పరవారమును వందన నూచనాపుర స్మరముగ వెంటనం బెను. బాలరథో బాలు ఆశ్రమశివంత ములును స్వప్తి చెప్పయ యధాస్థానములు చేరినవి.

గయ్యాగింగం.

[చింతాశ-కర దీక్షతులుగారు.]

(ప్రథమభాగమున గలకథ).

6-11-14; 9-11-14; 19-11-14; 30-11-14. మాసంచి కలయారు ప్రకటింపబడియును. వాసుదేవయ్యయను నాతడు, తనపూర్వులు శార్వర్యప్రప త్తివే సుపాదించినయస్తి ననుభవించుచు, ముకుందపురమున నుండెను. ఆతనికి ప్రథమభాగ్యవలన నారాయణస్వామియను పుత్రుడును, లక్ష్మీ నరసమ్మయను పుత్రికయులకు. పుత్రున కిరువదియేండ్లును, పుత్రికకు 10 యేండ్లుగల యుప్పుకు, వాసు దేవయ్యభాగ్య స్వర్ణధూలు కాగా, నాతడు తిరిగి వివాహమా డదని జనులందఱును తలంచుచుండిరి. కాని నాలుకొంట్లగడ చివతర్వాత, యాతనికి దూరదేశమున గా గాగ్నియైపోయి యచ్చట నొక యువతిని పెండ్లాడి, యామెవాసియగు విరూ పాక్షితోహద తగ్రామమునకు వెచ్చెను. ఆవిడపేరు సాచి త్రమ్మ. ఈస్థితను వివాహమాదిగా వాసుదేవయ్యకు జోషము మెండామెను. కొన్ని దినములకు సాచిత్రమ్మ కొకపుత్రుడుదగ్గ వించెను. వానిపేరు రంగనాథము. ఆపుత్రోద్భవమైన కాల మాదిగా నామె నారాయణస్వామిని తనదామండ్లి తొలగింప నలయునని విశ్వప్రయత్నము నొకర్చుచు; తనదాసిని లోబరచు కొని, తత్కూర్మము, తండ్రికిని పుత్రునకునగు మరస్వలను బహిరంగముగా తొలగింప ప్రయత్నించి, వాసుదేవయ్యచే పుత్రున కొకయుత్రమును వ్రాసుంచెను. ఈయత్రపేరు కనుమానమునొందియు! నారాయణస్వామి, తనమిత్రుడగు సుద ర్శనరావు ప్రోత్సాహమున తానకాపురమున్న లక్ష్మీమందిర మును గ్రామమును విడచి అక్కడ కిరువదియేండ్లదూరముననున్న తండ్రిగారి గ్రామమునకేగెను. ఈతడు విచ్చలవిడిగా భనమును ఖర్చుచేయుచు నవ్వలపాలెయ్యుండెను. లక్ష్మీమందిరమున తుకారామను నాతనికిత డెంతయో యాయవలసియుండెను. సుదర్శనరావునకి స్వల్పముగా నప్పిచ్చుచుచుండెవాడు. సుదర్శనరావు యును దాని మనిషి. కాలక్షేపమునకంటికి వాడు లేడు. వారు ముకుందపురమునంద గా నొకనా డివిరూపాక్షి ప్రోత్సాహమున, సాచిత్రమ్మ, నారాయణస్వామి హస్తమున గల తేభున బోక్షించి అందుగల కీడునంతయు వెలియచ్చెను. (ప్రథమభాగమున కథసంపూర్ణము.) (ద్వితీయ భాగము.) “సుదర్శనరావు! పి కాదు బోవుదము, లెమ్ము ఈ గాడి నాకెంతమాత్రమును దృష్టికరముగ నుండుటలేదు. మున్నటి దినమునవినిన సామద్రికప్రశంస, యింకను నాచెవులయందు స్పృ షించుచున్నది” అని నారాయణస్వామి, ప్రయాణ సన్నాహ మును చేయుచు పల్కెను. సుదర్శనరావు కుతూహలముతో, లేర్చి చల్లగాలి ననుభవించుటకై బయలుదేరెను. నారాయణస్వామి, యథో వదనుడై, చింతా సముద్రమున నీగులాకుచుండెను. నారాయణస్వామి! నీజన్మమున నెన్న డెఱుంగని విచారమున మున్నియుంటి నేమి? ఏమివెటలు నీవృద్ధయమును నీదీంచుచున్నవి? నిష్కారణముగా, లేనిపోని వెల్ల నీకరమున నిడికొని, వగదిన నావంతయు ఫలముండనేరదు.” అని సుద ర్శనరావు వైర్యమును జెప్పుచుండెను; కాని, నారాయణ స్వామికిమాత్రము శాంతికులగలేదు. రాబోవునంతములు తమ ఛాయలను ముందుగనే ప్రసరించుచుండును! “ఏమో తిగినంత కారణము నేమియు జెప్ప నేరకుకాని, ఈగ్రామమున కరుదెంచిన దానిగా నాహృదయమున బరువై నట్లున్నది. ఏనాడేమి విప్లవ సంభవించునో చెప్పవీరకున్నా ను. సామద్రిక హాసముగా మొన్న నా గయ్యాగింగం నావై తనకున్న యాస్థావివములెల్ల వెదల గ్రహణమాట నాకు దెలిసిందే!” “అదరబుద్ధి నీకల్గిందంటు లిన్ని దినములు నిన్ను జూచుచుండగా, లేనిపోని కుశృంకల నేమియో తలపెట్టుకొని నా హృదయమును వేదించెనవేల? ఆపని ఘోరకార్యము నెప్పుడు నొనరింపనేరదు” అని సుదర్శనరా వుత్తరమొసంగు చుండెను. మిత్రు లిద్దఱును, వాసుదేవయ్యగారి భూఖండము విచ్చలవిడిగా నిష్టాగోష్ఠి ననువదించుకొనుచు, సాయంకాలమున కిల్లుతేరి, తత్కూర్మమింట బరిగిన యంశములను విశదీకరించెదము. తన గదిలోసాచిత్రమ్మ ముద్దులపట్టి రాగనాథమును ముగ్ధులా డును. విరూపాక్షితో మాటలాడు చుండెను.

“విరూపాక్షీ, మొన్నటి సామద్రికముతో సగము వఱకు చచ్చియుండును. నేడేగి నీకీమేమి వినియుంటివి?” నారాయణస్వామియు సుదర్శనరావును వసించియు న్నుగడి క్రిందిభాగమున పెద్ద సారంగ మొకటున్నది. ఆయ్యది సాచిత్రమ్మగదిలోని కున్నది. ఆసంగతి నెఱిగిన సాచిత్రమ్మ తన సవతు కుమారుని పర్యటన కనిపెట్టుటకును పట్టులను వినుటకును వీలుగా నుండునని వాని నా గదియందే ప్రవేశ పెట్టెను. విరూపాక్షీ నిత్యకృత్యములలో నా సారంగము వెం బడినేని, వారి సంగతి గమగొనుట యొకటి! తత్సహాయముననే వెనుకటి భాగమున వారి రహస్య సంభాషణ నామె తన యజమానురాలికి నివేదించ గలిగెను. “అమ్మా! నేడేమియు విశేషములు లేవు. మిత్రులతోగూడి యాతడు పికాగునకు బోయెను. ఇంకనువారి నాసామద్రికమే నీడించుచున్నది!” అని విరూపాక్షీ తన హస్తముల యందెమిడియున్న మాడ్జాల మును జూచి నవ్వుకొను మగ్గుటయువలె హసించెను. సాచి త్రమ్మ కింతుక తృప్తిజనించెను. “నాకు తిగి నేటిదినమున తిగినంత సాహాయ్యమే దైన నొనర్చగలవా? సగము సగమెప్పుడును కార్యమును నిర్వహింప రాదు. నేను చేయుచున్నదంత కత్తుతరమైనది కాదు. ఏమనె దవు” అని సాచిత్రమ్మ తన దానికి నేడియో రహస్యమును తెలియచ్చి “సాధ్యమైన నిప్పుడే కానిమ్ము” అని హెచ్చు రించెను. యరభ్యాసములయందును దుర్వ్యుత్తుయందును విశేష ముగా ప్రోత్సాహమనసరములేదు. వానరములె యొగ్గుటకు కారణముండుట యవసరమా? “అమ్మా! ఇప్పుడే పోయి మీయభీష్టమును నెరవేర్చె దను. నామాట నమ్మదగును” అని విరూపాక్షీ వెదలిపోయెను. “నాయనా, రంగనాథం! తల్లికుమారునకు జేయున దంతయు, నేను చేయుచున్నాను. చేయునది, భర్తమో, అభ ర్తమో విచారింపక, యెంతటి కృత్యమునైనను, నీకై నేకొ న్నవి సంసిగ్ధురాల నగుచుంటిని. దైవమెట్లు నియోగించెనో, వానిచేయుల నెఱుంగ నేరకుము!” అని సాచిత్రమ్మ కుమా రుని బుజ్జిగించుచుండెను. ఇంతలో సహాపాండిర్యరాజయగు లక్ష్మీనరసమ్మ యుదెంచి, పురుగుధురస్వనంబులతో. “అమ్మా! నాన్నగారు పికాగుబోయి, యిప్పుడే యరు దెంచి హాయిలో గూర్చుండి యున్నవారు. ఏ మొక్కసానీ, మాతముగిగూడ దీసికొని యచ్చటకు రమ్మనుచున్నారు” అని తనసందేశము నెఱిగించెను. ఆమె పిరిల్లి, యామాటలకు తానెడక కానందించుచున్న స్వప్న పోభ్యయుతముగు హాలిక నుండిమేల్కొని, “ఇప్పుడే వచ్చుచున్నాను. తమ్ముని ప్ర తీసికొని వెళ్లుము. వెనువెంట నాపట్టులను వదించి యరుదెం చెదను.” అని పల్కెను. హాయిలోగూర్చుండియున్న వాసుదేవయ్య తనకుమారు హస్తములనుండి, తన చిన్న కొమారు నెత్తుకొని, ముగ్ధుడగుచు, “నరసమ్మా! మీపినల్లియొక్కవచ్చునది?” అని ప్రశ్నించెను. “వచ్చెదనని పల్కినాను” ఇంతలో సాచిత్రమ్మయు నరుదెంచెను. ఆమెయు నర సమ్మయు చూడ నుచితాననముల నుపవిష్టులైరి. గృహకృత్య ములను గుఱించియు, లోకాభిరామాదులును, వారుముచ్చ టించుకొనిరి. భయకంపితులగు వారల కృత్యవ్రతమున, మనో వైకల్యమున గనబడు భూతముట్లు విరూపాక్షీ యరుదెంచి, తన సందేశమును నెరవేర్చితిని యొకసన్న చే తన యజమాను రాలి కెఱిగించి యామె ననెను. మఱి కొంత కాలమునకు నారాయణస్వామియు, సుదర్శనరావు నరుదెంచిరి.

కావలెను

నమ్మకమైనట్టియు క్రొత్తయ్యలతో కూడినట్టియు వ్యాపారమును కొనసాగించుటకు ప్రధాన ఏకేంటును జిల్లా ఏకేంటును, దీనిజను ఏకేంటును కావలెను. వారిక నెలకు రూ. 20 లు మొదలు రూ. 50 లు వరకును శతములు యియ్యలగును. వేగా అలవెనులకూడా యియ్యలగును. పరిచేయు సమర్థతనత్వైరైనను కలిగినట్లు సప్తిఫి కేలు లుండ రలెను. కొద్దియందిమాత్రమే కావలెను. ఇప్పు మున్నవారు వెంటనే ఈనిగున చిరునామాకు వ్రాయవలెను.

వి. యస్. రంగను,
కార్యదర్శి,
ఇండియా ప్రావిడెంటు కలెక్షన్,
31-ఏ. లేవర్ది, తిరువల్లికేరేడి, చెన్నపట్టణము.

వృత్తాంత లేఖలు

చుగ్గిరాల వార్తలు.

(ఒకవిశేషమువద్దనుండి)

బోధ పాఠశాల.

చుగ్గిరాల మార్చి 20:—మాగ్రామవైపున పాఠశాల యందు నలుపు రుపాధ్యాయులుగలరు. దాదాపు 120 మంది బాలురుగలరు. ఇప్పుడు క్రమేణ బాలురసంఖ్య తగ్గుచున్నది. గ్రామములు మరొక ప్రయత్నము పాఠశాల నేర్పరచ ప్రయత్నించు చున్నారు. ఈ పాఠశాలలోనియుదుపాధ్యాయులు బాలరకు సరిగవిద్య గలవగుటయే దీనికారణమని నేనూహించెను. ఈ పాఠశాల పాధ్యాయులు విద్యగలవగుటయందు తగు శ్రద్ధ వహించుదు గాక.

పాఠశాల భవనము కట్టినప్పుడు నేలంతయు గచ్చచేసిరి. ఆ గచ్చంతయు పొడవయినది. పసిపిల్లలందరు మెకాలి లోతుడుముల్లోపడి పొడ్డుచున్నారు. చాపలై ఎన్ని సార్లు వెళ్లి వాసినను వెయ్యదికారులు సప్తయ్యచేయలేదట మాతెనాలి తాలూకా పాఠశాలల నవీ ఇన్నె ఎక్కువ గారును, మాతాలూకా బోధనారును ఈవిషయమును గమనించి పాఠశాల బాగు చేయించుటకును, పసిపిల్లలు, చుమ్ములో పొడ్డు గట్టి మొదలయిన చర్మబొగములపాలు గానుండుటకు చాపల సప్తయ్య చేయుటకును ప్రార్థింతులు.

మాతెనాలి తాలూకా బోధనారి కొకమనవి.

మాగ్రామమందు నాలుగు లోకల్ ఫండాగోడ్లు గలవు. అందువెదది గ్రామమధ్యముగ ఉత్తరముననుండి దక్షిణమునకు వెళ్తును. ఇది 10 ఫండుల పొడవుండను. కోడంతయు గుంబరే. కోడ్డు ప్రక్కలనున్న కొట్టుకొనిపోయి కోడ్డులము కోగాటముగనున్నది. మాగ్రామ మాటలవైద్య ఈకోడ్డువెడల్పు బహుతక్కువ. ఇక్కడనే క్రిందటి సం॥ ఈ కోడ్డుకలెక్టరు మోటారుబండిలో వచ్చుచుండగ, బండ్లుతోలగుటకు నీలలేక రెండునిండు బండ్లు తలక్రిందులయినవి. ఆకలెక్టరుగారు ఇదంతయు భూచియు దానిని గూర్చి శ్రద్ధ తీసికొనిన ప్రేమియు తెలియదు.

గొల్లపాళెపు రస్తా.

ఇది రెండవతరగతి రస్తా. దీనినితియారినంగాని చెప్పిన తెలియదు. ఇది ముఖ్యముగా బాగుపడవలసియున్నది.

గ్రామమునుండి రైలుస్టేషన్ కు దూరము. దీని స్థితి కొంచెముబాగున్నను, కృష్ణవరదల సమయమున భుంగభద్రపార్కుటచే కొన్ని ప్రదేశముల మాత్రముచెడినది. మాడవరగతి గోడ్డు.

ఇది కాలవకట్టవెంబడి మాగ్రామమునుండి తుమ్ముతూడివరకువెళ్తును. కృష్ణవరదల సమయమున కాలవపార్కుటచే అంతయుచెడిపోయినది. ఇదిమనమృదులకూడ నడచుటకునీలు లేనిస్థితిలోనుండగ బండ్లకాపాకలకట్టుండునో మీరేయూ హించుకొనవలయును.

ఈకోడ్డున్నయు ఇటువంటిదుస్థితిలోనుండుటకు కారణమేమి? ప్రజలచే నెన్నకొనబడిన తాలూకాబోధకుల మొదలల అశ్రద్ధయే. మాగ్రామ ప్రజలు తమ ప్రతిభిగ నెరుకొనినతాలూకాబోధకుల మొదలల గారయొక్క అశ్రద్ధయే ముఖ్యకారణమున నెంచవలసియున్నది. ఇక ప్రజలు తమ ప్రతిభిగ నెరుకొనునపుడు కడుబాగురూపులైయుండుదు గాక.

మాతాలూకాబోధకుల వెసిడెంటుగారు కడు శ్రద్ధవహించి యీశత్రురము రస్తాలన్నియు బాగుచేయించి మావందనము లందుకొన ప్రార్థింతులు.

మాగ్రామ పుస్తకభండాగారము.

మల్లారాశ్రీ శ్రీ శంపాల వేంకట సుబ్బారాయుడుగారి ప్రోత్సాహముచే ఈగ్రామ భాషాభివృద్ధిసంఘ పుస్తక భండాగార గృహనిర్మాణమునకు మల్లారాశ్రీ యాదవ్వుల వేరయ్యగారు రూ ౧౦౦౦ ను ఇచ్చియుండిరి. గృహమునకు గోడలు తయారగుచున్నవి. ఈకట్టనన్న భవనము మిదైనతె నుండునట. ఒక అంతస్తుపేచుకట్టిన చాల బాగుండును. భర్త క్షగారు దీని నాలోచించెదరుగాక.

డి. పి. డబ్లియువారికి

వేసవికాలమందు మాగాణిగ్రామములలో పశువులను సామాన్యముగాకాయ అలవాటులేదు. అన్నిగ్రామముల వలె గాక యిక్కడ పశువులను కొందరు కాయచునేయున్నారు. ఈగ్రామమునకు నలువైపుల కాలువలే. ఈకాలువలలో వేసవి యందు సహితముగ నీరుండును. డి. పి. డబ్లియువారు పశువులకు నీళ్లను త్రాగనియ్యక పోవుటయేగాక, ఎక్కడ ఏమాల నో రెరుగనిపశువులు కాలిదీనను బండెలవొడ్డిపోవలసినదే. పశువు ఒక్కంటికి అర్ధరూపాయకదలింతుకొనవలసినదే. మాకు కృష్ణ

కాలువలువచ్చినదానిగ రయతులవిషయమై డి. పి. డబ్లియు వారింత కలసిముగమ్ములై యుండి యుండలేదు. మామెయిన్ కనాల్ బీకర్నీగారు ఈవిషయమునగమనించి విద్యయతుల యంగు దయచూచి వారివందనము లంచుకొనెదరు గాక.

ప్రపంచ చరిత్ర.

ఇదివరకు రెండు సంచికలు వెలువడినవి.

ఇం దన్ని దేశముల చరిత్రయు సులభ మగు భాషలో లిగినవటములతో కథలవలె వర్ణితమగును. చందాపద్ధతి సంవత్సరమునకు (రమారమి 600 పుటలు) 3 సంచికలు, చందా రు. 2-0-0 (రూపైజిత్తో నహా). ప్రవేశ రుచుములేదు. సంస్కృతము చందా ముందుగ స్వీకరింపబడును. వలయువాడు గా. హరిసర్వోత్తమరావు, ఎం.ఏ. చిత్రానికేట, మదరాసు. ఆది వ్రాయు.

యుద్ధము-ఆంగ్లేయ కాజ్యము

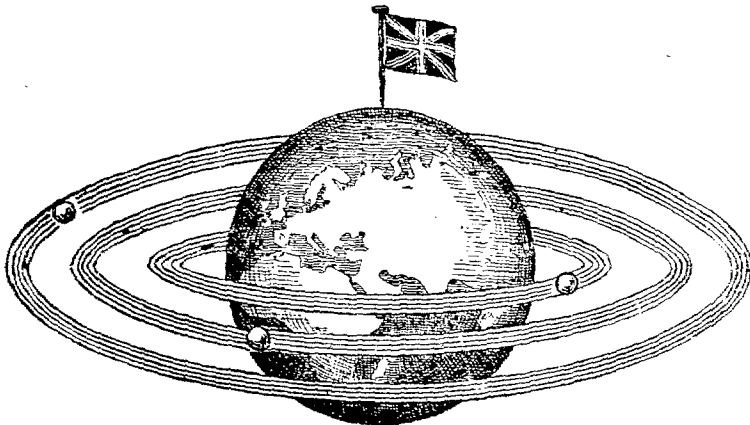
దామర్ల-క. వే. నరసయ్యచే వ్రాయబడి టి.వాక్ బహదూర్ డాక్టర్ నర్ యస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు అనుగ్రహించిన ఉపాధ్యక్షముతోడ చెన్నపురి గవర్నరు లార్డ్ పెన్ బిల్ టన్ డ్ మహానియునకు ఆంగ్లేతము చేయబడినది.

ఈ పుస్తకమున నిప్పుడు విరోధాలో జరుగుచుండు యుద్ధముయొక్క యధార్థ సమాచారములున్ను అనేక సహృదయులగు విషయములున్ను వివ. యుద్ధమున గూర్చిన యధార్థ వస్తమానము లందఱును జక్కగ నెఱుంగుటకై పుస్తకము మహాపకారకమైనదని వెన్ టన్ సహా గవర్నరులును, కాన్నిల్ మెంబరును, హైకోర్టు జిజ్ఞాసు కలారాలాక్షికులును ఇంక ననేకమహానీయులును యోగ్యతాపూరితకవిత్వమున్ను.

ఈచరిత్రము ఇంగ్లీషునందు ఆరవమునందును నవ్యుత్తరంబడి యున్నది. ప్రతి యొకటికీ రెల అజాలు 0-8-0 టి.పా.చూలి ప్రత్యేకము పుస్తకములు కొరకెడివోటులు:-

1. పు. వె. సుందరరామయ్య: 9, ఆకధానం రాయస్వామయ్య వీధి, ప్రాచారకలకేట, మదరాసు.
2. డి. వాగసు బ్రహ్మణ్యగౌడ్ బ్రదర్స్: 8, కొండిశెట్టి వీధి టి.పెన్.వెల్.బ్రిడ్జ్: టి.వాక్.డ్రం, బాల్టిటపున్, మదరాసు.

ప్రపంచ యుద్ధము.

ఘనమోరసంగ్రామము!

చిత్రరూపము!!

యోధాగ్రణుల భావచిత్రము!!!

యూరోప్ ఖండమందెల్లను, అల్లకల్లోలముచేసి రక్తప్రవాహముననే భారలాడుచుండు జగత్ ప్రళయస్వరూపముగా నాకాల్ కాలక్షేర పునినలె వివరియుండు అతిభయంకర యుద్ధనాయకులనున్నా, ఆయాదేశపు రాజాధిరాజులనున్న, చక్రవర్తులనున్న, ప్రత్యక్షముగా జూచి నట్లు కనబడ నుండరనైన భావచిత్రములు, ప్రకాశించునట్టి నునుపైన కాగితములపై ముద్దగా ముద్రించి విక్రయమునకు సిద్ధముగనున్నవి.

త్వరతేయును! స్వల్పమే ప్రశంసలు!!

తోగ్రీకుకాల్చుకొనిన మర్కటమునలె అక్కడిక్కడికి తిరుగుచు వ్యాపారనావలనున్న, యుద్ధనావలనున్న హతముజేసి తుదకు మండింపబడి సముద్రపాతమునకు పోతునైన ఎవడను జూచియుందురా? దానియొక్క నాయకుని తెలుసునా? అది ముద్రానుములు దీంచి జేసిన అనాగతములను జూచి యుందురా? తుదకు దానిని గతిహాసిన సిద్ధియొను నాయకును దానియొక్క నాయకునిని జూచియుందురా?

పంచపాండవులవలెనుండు ఇంగ్లాండ్, రష్యా, ఫ్రాన్స్, బెల్జియం, జపాన్ చక్రవర్తులనున్న మహోద్ధవ మహాసమలవలె కాలాన్నికి పోతునైయుండడి జర్మని ఆస్ట్రీయా, తుర్కీ, చక్రవర్తులను జూచియుందురా? అనూ రాష్ట్రముయొక్క సేనా నాయకులనున్న నాకానాయకులనున్న, వాయువిహాస నాయకులనున్న జూచియుందురా? లేనియెడల మానవ్య విక్రయమునకు సిద్ధముగనుండు చిత్రములును తెచ్చించి జూచును! చిత్రపటమునలన యుద్ధసంగతులు మనమునకు సులభముగా బోధపడుటకు సందియములేదు. దీనినెల. 1 రూపాయ.

వరా.—యుద్ధమారంభమైనతోడనే రణరంగమునందు సూత్రముగా యెట్లబడిన పోలోలను పోషించి ముద్రించుచున్నా ను చిత్రయొక్క పటమును మూచికట్టల జాట్ల నలగక భద్రముగా వేరట్లు వేరెత్తవలె.

విలాసము:— గురుబసవ కంపెని మదరాసు.

త్యర పడుదు !

కొద్ది వ్యయములే గలవు !

మంచి సమయము !

బరొపాఖండ యుద్ధ చరిత్రము

(మొదటి భాగము సిద్ధమైనది.) భాగ 8 అణాలు మాత్రమే. పోస్టేజి సహా 0-10-0

ఈ యుద్ధ చరిత్రము అందరికీ తెలియజేయుటకు ముఖ్యమైనది. మేము ప్రకటించిన ప్రకటనలకు ప్రతిస్పందనలు, అభిప్రాయాలు, అభిప్రాయాల ప్రకటనలు ముగించిన పుస్తక మిది కాదు. ఇదియు ప్రపంచ సంగ్రామము లోకి మనకు యుద్ధమును విక్రయించు అభిప్రాయము కాదు. నిజముగా "బరొపాఖండము" జర్మని మొదలగు వారికి గలగు యుద్ధమునందు వివరించి వ్రాసినది. ఈ యుద్ధ కారణములను అందరు చక్కగా తెలుసుకుంటే జర్మని యుద్ధము మొదలగు వారికి జరిగిన విషయము లిందున్నవి. బరొపాఖండము జరుగుటకు సరియైన కారణము తెలుసుకొనుటకు ఈ మొదటి భాగమునందు తెలుపబడిన యాచరణముల శ్రద్ధతో జరిపితరవలెను.

జర్మని, ఫ్రాన్సు, ఆస్ట్రీయా హంకల నిర్మాణము. గతకాలమున బరొపాఖండమున ముగియు, జర్మని యేకాధిపత్యమును స్థాపించుట, ఇటలీయైకమత్యమునందలి వింత, ఆస్ట్రీయా ఏకాధిపత్యములో మాటబాటులు. జర్మని యేకాధిపత్యము ఉచ్చదశకు చేరుట, అధికారి విజృంభణము, రాజకీయము, గ్రేటు బ్రిటన్ జర్మనియు చేసిన పోటాపోటీలు. బాల్కన్ టర్కీ యుద్ధముల ఫలితములు. బరొపా ఖాన్ యుద్ధముల యుద్ధప్రయత్నములు. ఆస్ట్రీయా యుద్ధముల చంపబడిన టెనుక సాగ్యముల యుద్ధ ప్రయత్నములు. సాగ్యములారంభించిన మహాయుద్ధ వివరములు గలవు.

బరొపా చరిత్రము వింతవిపులముగా నిజకారణములనుగా తెలుసు నిదివరకు వ్రాయలేదని నొక్కి చెప్పగలము. పుస్తకమును చీకటి చదివినవారికి విషయముల సత్వరము తెలియును. ఇందులో 30 పేజీలలో చిత్రములును, 6 భూగోళ చిత్రములును, 120 పుటల విషయములున్నవి. ఈ పుస్తకమును గోరువారికి వి. పి. మూలకమున పంపబడును.

వెంట వెంటనే తెలియజేయుటకు వెలువడుచుండును. ఇందులో ఆర్డర్ పేపరును ముద్రించిన చక్కని ప్రతిముఖము గలవు మాచిరునామా:—సుపీరియర్ వాచ్ కంపెనీ, పోస్టుబాక్సు, నెం 167, మదరాస్. ఇ.

వనోపధి సారావరిలా.

ఇది దేహమునందున్న నెత్తురుగడ్డలను మరయు సకల చర్మరొగములను బాగుజేయును. కీళ్ళపొట్టు, పాతవాయపుపొట్టు, రసబట్టు, రక్తవికారమువలన గలిగిన ఆన్ని రొగములను దీనివలన నయమగును. ఇది చర్మమునకు కాంతినిగలిగించును. నాడికంతు పుట పుట్టినదిగలిగించును. నెత్తురును శుద్ధిపఱచి కృత్రిమమును. దీనివలన శరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యముకలుగును.

ఒక సీసామందును వాడిన తోడనే శరీరములో సుకవిధమైన మార్పు గనుపించును. రెండు సీసాలు వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును. సీసా వెల రూ. 1-4-0.

కుటుంబముందు:—ఇది చర్మమును పూర్తిగా బాగుజేసి రొగమును కుదుర్చును. భారతమధునల్లి (త్రాగుటకు మంచి, నాగవల్లితలము పై పూతకు మంచి. ఈ రెండుకలిసి నెలరోజుకు సరిపోవుమందు 5-0-0.

డాక్టరు డి. బి. సావంత్, ౧౪౪. ఫనసవాడి, నం. ౨. బొంబాయి.

Dr. D. B. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2, Bombay.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము.

ప్రతివారము వేలకువేలు విక్రయము.

ససా 1-కి 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

తలనొప్పుల మాన్పును. వాయువు పోట్ల బాపును.

పార్శ్వపుష్కల బారదోలును. పోట్లపోగొట్టును.

చర్మముపైన రాచిన లోపలికి నొగింపించి

నొకటి నొప్పులు వెలుగుతము పోగలవు.

సువాసనగలిగియుండును.

దీనిని విదేశములలోగూడ వాడుచున్నారు.

పంచభాషచీటి చూచికొనిన మోక్షము గలుగదు.

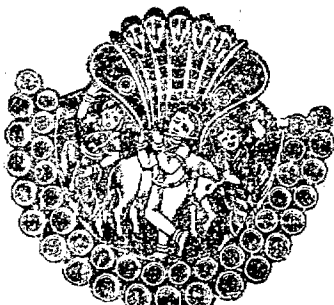

అమృతాంజనము ప్రాచ్య దేశ మూలికల సంపుటిచే హిందూ దేశమునందు సిద్ధముచేయబడిన లోక కఖ్యాతిపెన్ననగును. ఇప్పు డిప్పుడు తయారగుచున్న క్రొత్తమందుగాదు. పదియేడేడ్లుగా దేశమునం వంతటను వాడుకలో నుండి మెప్పును బొందిన దివ్యమృతము.

అమృతాంజనము కిలో, 109, ప్రెసిడెన్సీ, బొంబాయి లేక, 6, 7, తంబు సెట్టిపేట్, చెన్న పట్నం.

22-వ నెం గల (సవరము) బంగారు.

(ఇందుకు పూచీపడిగలము)

గెజెల నాగర

1 1/2 సవరము మెత్తు

వెల రూ. 30-0-0.

మహిమ వివిధములగు బంగారుగల, వెండిగల, రాళ్ళు చెక్కినగల, మువ్వనునవి ఈకొద్ది వస్త్రములవద్ద వారదును కొనుగోరి క్యాటలాగులు ఉచితముగా పంపబడును సదరక ఇండియా జావలె మ్యానుఫ్యాక్చరీంగు కంపెనీ, 487, టంగసాలపేట్, సాహుకారుపేట్, మదరాసు

The Southern India Jewellery Manufacturing Co., 437, Sowcarpet, Madra

ధర్మాసనములు.

ఆర్డరుచేసిన వెంటనే పురమాయించి 8 రోజులలో పంపబడును. అన్ని రకములకును పొదుగు తెచ్చులు సమము. అం॥ 18 ల తెచ్చుగలది రూ 1-0-0 22 అం॥ 1-4-0; 24 అం॥ 1-8-0. అదేరెండుకొట్ల అల్లికతో 2-8-0 మె॥ 10-0-0 ల వలకును విలక్షణ వి పట్టుతో కడురవ్యముగా నేయింపగలము. వివరములు తెలియగోరువారు క్రింది చిరునామాకు వ్రాయవలెను. పోస్టేజీలుగా నియ్యవక్కరలేదు.

విశ్వేశ్వరులువు.

ముఖ్యము వ్యాఖ్యానములకు వాడుచుండుటచే ప్రసిద్ధి జెందియున్నది. ప్రతిపదటీకా ముద్రించబడింది. 520 పేజీల గ్రంథము. వెల 2-8-0 పోస్టేజీ వేలు.

కవికల్పలత.

దీనినొక్కసారి జరిపినవారికి కవి తారామస్యము తెల్లను గరతలామలకములై యుండును. అమృతాంజనము.

గరిమెల్ల సోమయాజి శర్మ.

కోటిపల్లి-గోదావరిజిల్లా.

మంచి సమయము! దేనవేల ఖర్చుపడినది!! టెనుక బొరుకవు!! ఈపంచల కొనుగోరికి, పంచ 1-కి అర్థలూరూపము. కొరగని కొడెడ్రాఫ్రలాము అను గ్రంథముకంటే ఇతాను మేలైన జపాక పట్టుపందలు.

అనేక పంచల కర్చుపడినందు వస్తుతం ధరలు తగ్గించియున్నాము. వాచకులారా! శ్రీమంగారమున్ను గాగరికతయున్ను గల మేలైన పాఠశాల పట్టుపంచల వండుగదినములు ఆంధ్ర దముకొరకు తెప్పించి విక్రయించినది పోగా మిగిలినది పంచలము. తేలు యున్నది. ఇందులో ఎరువు, కచ్చ

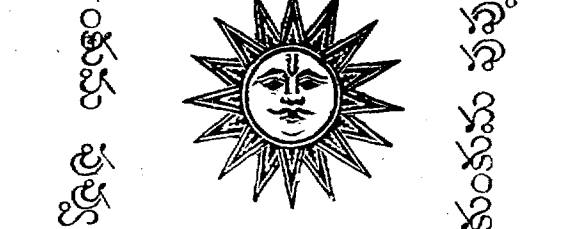
అటవచ్చ, రోజూ, మేనువర్చుం ఇత్యాదిరంగులు గలవి. క్లాఫ్ నీయమైనవి, త్వరపడుడు.

5 క్లూరనిడివిన్ని 2 క్లూరని తెచ్చుగల పట్టుపంచ 13 2-0-0

పంచ 1-కి తపాలఖర్చులు 0-0-0

డిటా రెండుపంచల కొనుగోరికి తపాలఖర్చులు ఇతాం.

టి. సీతారామ మొదలియార్, 3, కందప్ప మొదలిపేట్, తిరువల్లిక్కేణి, మదరాస్.

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావర్ణ దొరకును. కొనుగోరి సూర్యమార్పును గమనింపుడు.

కరస్పాండ్లు మొదలగు నవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్ నారాయణ అందు కంపెనీ, 21, హమ్మంపేట్, బొంబాయి.

శుక్లనష్టము

గుణమీయనిచో సాము తిరుగ నీయబడును.

100 మాత్రలు గల సీసా రూ. 2-0-0.

పోస్టుఖర్చులు వగయిరా ప్రత్యేకము.

నమ్మకమయిన మందులు యింకను కలవు.

కేట్లాగు ఉచితముగా పంపబడును.

టవర్ అండ్ కో., (1-12-14) ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

బే గం సా హి సోప్.

ఒక తూరి ఉపయోగించుట వలన దేహమందలి యే భాగమునయందు రోమము ను చెడుపుతేక కుదము గాను మెటువంటి చచ్చుల తేయు ను బాధ లేక యును నివ సంచును. చర్మముయొక్క ద్విభావమైన రంగును కాతని పోగొట్టక చేయు (సోప్)

ఇది ఒకటి. వెల 8 బిల్లులు వెలు 13 1-0-0 వి. పి. ఖర్చు 4 అ. ఆర్.వి. పండిట్ అందు కంపెనీ నెం 5 బందగపేట్ మదరాసు.

ఇంటిసామానుల అమృతము.

4 వ ఏప్రిలు 1915 వ తేదీ ఆదివారమునా ఉదయమున 8 గంటలకు టంగసాలపేట్ (మింటుపేట్) లో నున్న 488 నంబరుగల ఇంటిసామానులన్నియును వేలము చేయబడును. కొనినవా గా ఇంటినిజేడ్గొట్టి ఆసామానులను తీసికొనిపోవలె ను 27 వ తేదీనాని ఆప్రాంతమున గాని ఆ ఇల్లున చూడగోరు వారు చూచుకొనవచ్చును. ఇంక నితరవిషయములను తెలియ గోరువా రీదిగున ఆ డెసుకు వ్రాయవలెను.

టి. స్వామినాథపిళ్ల, 113 పరశువాకము హైకోడ్డు, వేపేరీ, మదరాసు.